

Univerzita Karlova
Pedagogická fakulta

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2017

Bc. Kateřina Ulbrichová Forstová

Univerzita Karlova
Pedagogická fakulta
Centrum školského managementu

DIPLOMOVÁ PRÁCE

**Trendy vývoje soukromých mateřských škol
na území hlavního města Prahy v letech 2001 - 2015**

Trends in development of private kindergartens on the territory
of the capital city of Prague in 2001 – 2015

Bc. Kateřina Ulbrichová Forstová

Vedoucí práce: PhDr. Václav Trojan, Ph.D.

Studijní program: Specializace v pedagogice

Studijní obor: Management vzdělávání

2017

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Trendy vývoje soukromých mateřských škol na území hlavního města Prahy v letech 2001 - 2015 vypracovala pod vedením vedoucího práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Praha, 31. 3. 2017

.....
podpis

Děkuji vedoucímu práce PhDr. Václavu Trojanovi za odborné rady a pomoc při zpracování diplomové práce a dále děkuji celému kolektivu Centra školského managementu za vytváření podnětného prostředí pro studium a další vzdělávání.

ABSTRAKT

Diplomová práce se zabývá analýzou předškolního vzdělávání v mateřských školách zřizovaných soukromými zřizovateli na území hlavního města Prahy za období od roku 2001 do roku 2015 s důrazem na výkonové ukazatele, trendy vývoje a specifické aspekty tohoto stupně vzdělávání, přičemž v tomto období došlo k značnému nárůstu počtu nově vznikajících soukromých mateřských škol. Soukromé mateřské školy jsou prvkem předškolního vzdělávání, který v České republice dlouho chyběl a který má zajistit pestrost vzdělávací nabídky včetně alternativních přístupů, nadstandardního či nestandardního pojetí předškolního vzdělávání. Mateřská škola je první vzdělávací instituce, se kterou se ve většině případů dítě setkává a ve které je systematicky vzděláváno. Hlavní město Praha bylo vybráno jako klíčový region České republiky s vysokou dynamikou změn a hospodářským potenciálem, který má vliv i na rozvoj předškolního vzdělávání.

KLÍČOVÁ SLOVA

dítě, mateřská škola, předškolní vzdělávání, hl. město Praha, zřizovatel

ABSTRACT

The dissertation is focused on analysis of the preschool education in the kindergartens founded by private founders on the territory of the capital city of Prague in 2001-2015 with emphasis on performance indicators, trends in development and specific aspects of this level of education. During the mentioned period, the number of new private kindergartens considerably increased. The private kindergartens represent a segment of preschool education which has been absent in the Czech Republic for a long time and which could secure varied offer of education including alternative approach, above-standard or non-standard concepts of the preschool education. Kindergartens represent the very first educational institution, which any child normally faces to, and which serves as a systematic field for education. The capital city of Prague has been chosen as a key-region of the Czech Republic with high level of dynamic changes and economic potential which also have influence on development of the preschool education.

KEYWORDS

child, kindergarten, preschool education, capital city of Prague, founder

OBSAH

Úvod	9
1 Teoretická část.....	11
1.1 Předškolní výchova a vzdělávání.....	11
1.1.1 Výchova a vzdělávání.....	11
1.1.2 Rámcový vzdělávací program, školní vzdělávací program.....	12
1.1.3 Cíle předškolního vzdělávání	13
1.2 Vymezení pojmu mateřská škola.....	14
1.3 Členění mateřských škol	18
1.3.1 „Běžná“ mateřská škola.....	18
1.3.2 Alternativní typy mateřských škol.....	19
1.4 Zřizovatelé mateřských škol	27
1.5 Rejstřík škol a školských zařízení.....	29
1.6 Vznik institucí předškolního vzdělávání a vývoj do roku 2000	32
1.6.1 Historie do roku 1989	32
1.6.2 Vývoj mateřských škol v ČR od roku 1989 do roku 2000	33
2 Praktická část.....	36
2.1 Metodologie	36
2.1.1 Vymezení objektu šetření	36
2.1.2 Sekundární analýza dat.....	37
2.1.3 Dotazníkové šetření	38
2.2 Vymezení období	40
2.3 Vymezení regionu - hlavní město Praha.....	40
2.3.1 Členění regionu	41

2.3.2	Obyvatelstvo v regionu.....	44
2.4	Vývoj počtu mateřských škol na území hlavního města Prahy	46
2.4.1	Vývoj počtu mateřských škol bez rozdílu zřizovatele.....	46
2.4.2	Vývoj počtu dětí v mateřských školách zřizovaných městskými částmi a soukromými zřizovateli, celodenní a polodenní péče, počet dětí ve třídě..	47
2.5	Vývoj počtu soukromých MŠ na území hl. m. Prahy v letech 2001 – 2015	49
2.6	Trendy vývoje soukromých MŠ na území hlavního města Prahy ve sledovaném období v dokumentech zpracovaných Magistrátem hlavního města Prahy.....	60
2.6.1	Dlouhodobé záměry.....	60
2.6.2	Výroční zprávy 2001 – 2015	66
2.7	Zjištění z dotazníkového šetření – soukromé mateřské školy na území hl. m. Prahy v letech 2001 - 2015.....	73
2.7.1	Motivace pro vznik mateřské školy a výběr lokality.....	74
2.7.2	Finanční zdroje soukromých mateřských škol	76
2.7.3	Specifika a zaměření školních vzdělávacích programů.....	79
2.7.4	Další výhody soukromých mateřských škol.....	81
2.7.5	Změna směřování či fungování mateřské školy	82
2.7.6	Vize soukromých mateřských škol do budoucnosti	83
2.8	Model soukromé mateřské školy na území hlavního města Prahy v roce 2015 ...	84
	Závěr.....	85
	Seznam zkratk.....	88
	Seznam použitých informačních zdrojů	89
	Seznam příloh.....	93

ÚVOD

Základem každé společnosti je jedinec, člověk. Každý z nás je pro společnost důležitý a má v ní své místo a uplatnění. Jestliže chceme, aby společnost prosperovala, vyvíjela se pozitivně ve všech hodnotových směrech, zákonitě tento pozitivní trend musí začít u jedince, a to od jeho nejranějšího věku. Základ pozitivního směřování a rozvoje člověka je samozřejmě v mateřské a otcovské lásce, prvotních situacích, vztazích a vazbách, se kterými se po narození setká, tedy v jeho rodině. Dítě začne být ovlivňováno a rozvíjeno rodiči a případně vrstevníky, se kterými se setkává. Učí se nejen prvými kroky, ale i řešit situace, komunikovat, znát nebezpečí, zkrátka „učí se“. Většina z toho se děje spontánně. Význam tohoto prvotního učení je nesporný a zásadní pro další vývoj dítěte.

Nicméně stejně zásadní význam pro další vývoj dítěte, případnou kompenzaci hendikepů z prvotního zázemí rodiny, má mateřská škola. Ve většině případů se jedná o první institucionalizované vzdělávání, se kterým se dítě setká. Mateřská škola má ve stručnosti za úkol poskytovat dítěti předškolní vzdělávání, což je ucelený komplex znalostí, dovedností a schopností k tomu, aby dítě mohlo úspěšně pokračovat v základním vzdělávání. Ve skutečnosti se však jedná o široký komplex motorických dovedností, kognitivních znalostí, umění sociální komunikace a interakce. Výraznější posun a větší dynamiku ve vývoji jedince lze hledat v dalších obdobích jedince jen stěží.

Po roce 1989 bylo umožněno, aby do předškolního vzdělávání realizovaného v mateřských školách vstoupil segment soukromých zřizovatelů. Vše začíná opatrně, utvářejí se legislativní podmínky, nicméně jako zásadní přínos se očekává větší pestrost nabídky různých přístupů v předškolním vzdělávání, zavedení zejména alternativních proudů. Podmínky pro financování soukromých mateřských škol jsou zásadně zakotveny v roce 1999 zákonem č. 306. Přesto zkoumané období od roku 2001 do roku 2015 provází zásadní legislativní změny. Zavedeny jsou rámcové vzdělávací programy a umožněna tvorba školních vzdělávacích programů a je tak dán větší prostor pro variabilitu a uplatnění vlastních vzdělávacích vizí v pevném rámci předškolního vzdělávání.

Předpokládá se, že v letech 2001 až 2015 došlo k dynamickým proměnám soukromých mateřských škol co do vzniku nových subjektů, zavádění alternativní nabídky předškolního vzdělávání, či nadstandardních podmínek ve vzdělávání. Hlavní město Praha bylo vybráno

jako klíčový region České republiky s vysokou dynamikou změn a hospodářským potenciálem. Zvolený region je srovnatelný v počtu obyvatel s ostatními regiony soudržnosti v ČR (NUTS 2), avšak specifický v aspektu lidnatosti - 2 538 obyvatel na km² oproti průměrné hodnotě 131 v ostatních regionech soudržnosti ČR. Spolu s faktory vysoké dojížděky za prací z okolního regionu Střední Čechy, koncentrace centrálních státních orgánů a dalších jevů, je území hlavního města Prahy jedinečným prostorem k výzkumu. Jedinečným je také s ohledem na to, že se jedná o kraj a zároveň statutární město. Rovněž dosavadní působení autorky práce v oblasti školství proběhlo výhradně na území vybraného regionu.

Cílem práce je analyzovat vývoj soukromých mateřských škol na území hlavního města Prahy, jako jednoho z regionů České republiky se specifickými znaky, v období mezi lety 2001 až 2015. S předpokladem, že soukromé mateřské školy jsou tím prvkem předškolního vzdělávání, které v České republice chybělo a které má zajistit pestrost vzdělávací nabídky včetně alternativních přístupů, nadstandardního či nestandardního pojetí předškolního vzdělávání.

Diplomová práce by měla opovědět na výzkumné otázky:

Jakou proměnou v závislosti na podnětech okolí prošly soukromé mateřské školy v období od roku 2001 do roku 2015 v hlavním městě Praze?

Existují specifika soukromých mateřských škol na území hlavního města Prahy v období od roku 2001 do roku 2015?

„Všechny lidské bytosti mají základní právo na plné rozvíjení své mysli a své způsobilosti k učení. Stále více si uvědomujeme, že pokrok jednotlivců i celých společenství závisí na vzdělání, a tedy na kvalitě vyučování a učení. Potřeby jednotlivců se zde spojují s potřebami společnosti v potřebu vychovávat lidi, kteří se po celý život sami vzdělávají; žáky, kteří si cení učení jako činnosti, která je vyzbrojuje do života, kteří se chtějí učit nezávisle na okolí a kteří usilují o sebeurčení, sebeřízení a sebeúctu. Potřebujeme vychovávat lidi, kteří jsou schopni účinně se podílet na životě společnosti a zvládat nároky rychlých společenských změn.“ (Fisher, 2004, s. 7)

1 TEORETICKÁ ČÁST

1.1 Předškolní výchova a vzdělávání

1.1.1 Výchova a vzdělávání

Význam předškolní výchovy a vzdělávání se utvářel s pohledem na dítě a jeho významem pro společnost. Základní obraz o předškolní výchově a vzdělávání utváří J. A. Komenský (1592-1670), jemuž náleží prvenství v koncepci předškolní výchovy. V této koncepci je respektována celistvost výchovy s důrazem jak na tělesnou výchovu a rozvoj smyslů, jemné a hrubé motoriky, tak na přesné osvojení výslovnosti mateřského jazyka. Kromě toho je nutné osvojení základních poznávacích postupů a rozumových schopností tak, aby bylo možné třídit poznatky ze základních vědních oborů. Míra osvojení uvedeného utváří pro posouzení stupně rozvoje dítěte před vstupem k dalšímu vzdělávání. (Průcha 2009, s. 143)

Teprve vývoj společnosti přináší v 19. století vznik institucí pro předškolní vzdělávání a tudíž i potřebu vymezit cíle a obsah předškolního vzdělávání.

V současnosti je předškolní vzdělávání považováno za klíčový počátek celoživotního vzdělávání, respektive učení se, které je základním kamenem pro další rozvoj člověka, pro pozdější studijní předpoklady, pro uplatnění v osobním i pracovním životě a obzvláště pak s významem sociální začlenění, spolupráce, komunikace a schopnosti tolerance k ostatním.

Výchova i vzdělávání jsou základními pedagogickými pojmy, přičemž v obou případech se jedná o záměrnou činnost směřující k určitému cíli.

„Pojem vzdělávání se obecně v pedagogické teorii chápe jako proces záměrného a organizovaného osvojování poznatků, dovedností, postojů aj., typicky realizovaný prostřednictvím školního vyučování. Zatímco pro účely teoretického výkladu lze „výchovu“ a „vzdělávání“ oddělit, v praxi je to zcela nemyslitelné.“ (Průcha, 2000, s. 15) Podle Průchy se to zřetelně projevuje ve školním vyučování. Zde každý učitel při výkonu své profese souběžně předává vědomosti, vzdělává, ale také pomáhá utvářet hodnotový systém vyučovaného, tudíž vychovává. Na základě toho vyvozuje Průcha termín „výchovně

vzdělávací proces“, který postihuje tuto propojenost. Podle Průchy lze „*výchovu v pedagogickém pojetí považovat za záměrné působení na osobnost jedince s cílem dosáhnout změn v různých složkách osobnosti.*“ (Průcha, 2000, s. 14) Lze tedy dovozovat, že výchova má postihnout hlubší hodnotové složky osobnosti, utvářet postoje osobnosti. Nicméně je nemyslitelné toto utvářet bez současného předávání znalostí a vědomostí tak, aby uvedené skutečně bylo pochopeno, vzato za své, zvnitřněno a stalo se součástí osobnosti. Pojem výchova je tedy komplexnější, obsáhlejší a širší.

Cíl vzdělávání podle Opravilové vychází z představy o konečném výsledku výchovného působení. Vzděláváním současně i vychováváme, pak lze tedy označit za cíl určitý dosažený stupeň či úroveň vzdělání. (Opravilová, 2016, s. 13) Nicméně přesnější je dovozovat dosažený stupeň vzdělání ve spojitosti s určitým vzdělávacím procesem, který je soustavný a systematický a pro dosažení stupně vzdělání také nutně institucionalizovaný.

1.1.2 Rámcový vzdělávací program, školní vzdělávací program

„Vzděláváním v předškolním věku se rozumí institucionální vzdělávání s příslušnými vzdělávacími programy pro děti od 3 do věku zahájení školního vzdělávání, tj. 6 – 7 let.“ (Průcha, 2016, s. 15)

Zásadním dokumentem pro definování obsahu předškolního vzdělávání a jeho cílů je Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání (dále také „RVP PV“), který od roku 2005 určuje základní požadavky, podmínky a pravidla pro institucionální vzdělávání dětí předškolního věku. Dokument schválený MŠMT je závazný pro instituce zapsané v rejstříku škol a školských zařízení a de facto určuje základní minimální meze předškolního vzdělávání.

Rámcový vzdělávací program je základním výchozím dokumentem pro tvorbu školního vzdělávacího programu, ve kterém jsou podrobněji rozvedeny stěžejní metody pedagogické práce, pravidla a organizace denní práce, stručně nastíněny obsahy výchovně vzdělávací práce, informuje také o způsobech vyhodnocování práce v oblasti pedagogické, ekonomické a organizační, obsahem jsou také informace o pracovním týmu školy, konkrétně o vzdělání, praxi, dovednostech, nastiňuje možnosti spolupráce s rodiči.

Školní vzdělávací program bývá často nazýván školní kurikulum s ohledem na vytyčení určité vzdělávací cesty. Kořátková pak z hlediska mateřské školy nahlíží školní kurikulum jako na formální kurikulum, neformální kurikulum a skryté kurikulum. (Kořátková, 2014, s. 119)

„Formální kurikulum – zpracovaný školní vzdělávací program a v něm vymezené základní směřování školy, včetně cílů, obsahů, prostředků a organizace a předpoklad získaných dovedností (kompetencí).

Neformální kurikulum, obsahuje společenské aktivity školy včetně angažovanosti rodičů, případné mimoškolní činnosti.

Skryté kurikulum zahrnuje prostředí školy, tzn. vybavení školy, stravování, vzdělávání učitelů a klima školy.“ (Kořátková, 2014, s. 119)

1.1.3 Cíle předškolního vzdělávání

Základním cílem předškolní výchovy a vzdělávání je získání určitých kompetencí představujících soubory předpokládaných vědomostí, dovedností, postojů a hodnot, které se v zásadě shodují s univerzálním tříděním kompetencí, které je možné podle Průchy rozdělit na 5 oblastí: kompetence k učení, k řešení problému, komunikativní, sociální a personální, činností a občanské. Vzdělávací obsah pak pro osvojení uvedených kompetencí utváří propojený celek obsahující praktické i intelektuální činnosti, které směřují do pěti oblastí a jsou nazvány: I. Dítě a jeho tělo, II. Dítě a jeho psychika, III. Dítě a ten druhý, IV. Dítě a společnost a V. Dítě a svět.

Záměrem předškolního vzdělávání je pak v souladu s RVP PV rozvíjet dítě po stránce fyzické, psychické i sociální, podporovat jej a vést, aby na konci předškolního vzdělávání bylo dle jeho osobních možností jedinečnou a relativně samostatnou osobností, která bude schopna zvládnout další nároky na ni kladené nejen v rodině, ale také v dalším vzdělávání. Při tomto je nutné zachovat a podpořit osobní uspokojení a radost z procesu poznávání a učení, schopnost vyrovnávat se s nároky a požadavky okolí, umění vyrovnat se s případným neúspěchem, který v případě vytvoření správných návyků nebude mít demotivační vliv.

Pedagogové v předškolním vzdělávání, by měli sledovat tyto rámcové cíle (záměry) RVP PV:

- rozvíjení dítěte, jeho učení a poznání,
- osvojení základů hodnot, na nichž je založena naše společnost,
- získání osobní samostatnosti a schopnosti projevit se jako samostatná osobnost působící na své okolí. (RVP PV, 2004, s. 11)

Pozitivně lze vnímat, že RVP PV respektuje individualitu dítěte a nestanovuje žádné konkrétní hranice dosažení kompetencí pro úspěch v předškolním vzdělávání. Je zde pracováno s termíny „předpokládaná úroveň“ či „očekávané výstupy“, respektuje se tak nejen individualita dítěte, ale také jeho podmínky pro rozvoj v rodině, na kterou je předškolní vzdělávání v maximální míře napojeno.

Podle Průchy je základní výchovnou institucí rodina, která dokáže v prvních třech letech uspokojit individuální potřeby dítěte. Nicméně následnou institucí, která je pro vývoj dítěte neméně důležitá je mateřská škola. Právě v mateřské škole je realizováno předškolní vzdělávání, které se týká převážně dětí ve věku od 3 do 6, případně 7 let. (Průcha 2009, s. 73)

1.2 Vymezení pojmu mateřská škola

Období předškolního věku je kritickým obdobím pro rozvoj prosociálního chování. V tomto ohledu má mateřská škola nenahraditelnou úlohu. Nicméně dominantní a nezastupitelnou roli má v tomto období rodinná výchova. Úkolem instituce pro předškolní vzdělávání je doplňovat rodinnou výchovu a zajistit dítěti podnětné prostředí k jeho rozvoji a k aktivnímu učení. Posláním mateřských škol, které jsou zařazeny v rejstříku škol a školských zařízení, je poskytnout dítěti odbornou péči a usnadnit mu jeho další vzdělávací cestu. (Opravilová, 2016, s. 156)

Mateřská škola nemůže fungovat a existovat odděleně a samostatně bez úzké návaznosti na rodinu. Rodinnou výchovu musí doplňovat, být s ní v úzké vazbě, intenzivní komunikaci a pochopení. Za hlavní úkol institucionálního předškolního vzdělávání lze považovat

vytváření přiměřených podnětů k rozvoji dítěte, k jeho začleňování do společnosti, budování sociálních vazeb, sociální komunikace, obohacování denního programu dítěte a hlavně pak vytvoření základních návyků pro budoucí učení. Kromě toho má mateřská škola za úkol v případě potřeby poskytovat dítěti odbornou péči.

Zásadním úkolem mateřské školy je v procesu předškolního vzdělávání připravit dítě na základní školu. Spadá sem podle Kořátkové vše, co se ve výchovně-vzdělávacím procesu realizuje, spolu s individuálním rozvíjením přirozených dispozic dítěte v oblasti smyslových podnětů, koordinace pohybů, dovednostech sebeobsluhy i seberealizace, v kognitivních funkcích jako je vnímání, paměť, myšlení, soustředění a kvalita a správnost vyjadřování. Zájmem je tedy upevnit žádoucí návyky tak, aby byl eliminován neúspěch a selhání při nástupu do základní školy a byly vytvořeny předpoklady pro příjemné prožívání dětství. (Kořátková, 2014, s. 134)

V roce 2004 byl zpracován Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání, který vstoupil v platnost spolu s účinností zákona č. 564/2005 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). V kapitole 7 RVP PV jsou vymezeny podmínky předškolního vzdělávání, které je třeba při vzdělávání dětí dodržovat. Tyto jsou legislativně vymezeny příslušnými právními normami (zákony, vyhláškami, prováděcími právními předpisy).

Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání vymezuje obecně podmínky pro existenci a fungování mateřské školy s cílem dosáhnout očekávaných výsledků. Tyto podmínky lze rozdělit na podmínky materiální, věcné, týkající se životosprávy, psychosociální podmínky, organizační a týkající se řízení, personální, psychohygienické a pedagogické podmínky a podmínku spoluúčasti rodiny na předškolním vzdělávání. Vše uvedené ovlivňuje, respektive podmiňuje kvalitu poskytovaného vzdělávání. (RVP PV, 2004, s. 32 – 35)

Mateřská škola jako instituce a organizace

Mateřská škola je školská instituce, která má své funkce, přičemž daná funkce vyjadřuje užitečnost pro společnost. Podle Průchy je hlavní funkcí školy cílené vzdělávání nastupujících generací, respektive naplňování potřeb společnosti. V historickém kontextu

se funkce spolu s modelem školy proměňovala. Z žádoucích funkcí současné školy lze jmenovat: etickou, ochrannou, socializační a personalizační, kvalifikační, integrační, selektivní, diagnostická, kulturační, ekologická, ekonomická a politická funkce. Lze konstatovat, že uvedenými funkcemi významově a obsahově korelujícími se svými názvy vymezenými pro instituci škola, mateřská škola přispívá k formování společnosti zahrnující všechny společenské aspekty. (Průcha, 2009, s. 112)

V této věci také Bečvářová cituje Bacíka „*Hlavní účelovou funkcí školy je cílevědomě orientovaný, dobře organizovaný pedagogický proces, jehož výsledky se co nejvíce přibližují stanoveným cílům. Ostatní činnosti ve školství jsou takové funkce, které podporují tento proces a musí být hlavnímu účelu podřízeny.*“ (Bečvářová, 2003, s. 37)

Mateřskou školu lze vnímat také jako organizaci s určitou hierarchií, vnitřním uspořádáním a se sdílenou kulturou a psychosociálním klimatem. Kultura školy je významný faktor ovlivňující fungování školy projevující se specifícností školy. Vnímáním, prožíváním a hodnocením školy očima dětí, učitelů a rodičů se vytváří psychosociální obraz školy. Pro utváření obojího je zásadní management školy. Důležitou roli v utváření pozitivního školního klimatu hraje také ekonomické zajištění chodu školy, ekonomická stabilita a jistota, počty dětí ve třídě, vztahy mezi jednotlivými pracovníky školy, vzájemné uznání a respektování práce a objektivního hodnocení práce.

Management školy spolu se zřizovatelem a dalšími správními orgány, určuje základní linii směřování školy a zajišťuje naplňování jednotlivých funkcí a cílů. Nicméně je třeba si uvědomit, že v tomto směru jsou neméně důležití jednotliví učitelé podílející se na výchovně vzdělávacím procesu a zajišťující provázanost s rodinnou výchovou. Pouze kvalitní pedagog může naplňovat smělé vize a cíle managementu.

V procesu řízení školy se podle Bečvářové tak jako v řízení jakékoli instituce projevují základní fáze řízení, opakující se s vizí směřování organizace nahoru: předvídání a plánování; organizování a příkazování; vedení a motivování; kontrola, hodnocení a evaluace. (Bečvářová, 2003, s. 38)

V mateřské škole předškolní vzdělávání zajišťují kvalifikovaní pedagogové pro předškolní vzdělávání v souladu se zákonem č. 563/2005 Sb., o pedagogických pracovnících

a o změně některých zákonů. Kvalifikace je zde jedním z potřebných pilířů pro kvalitního pedagoga mateřské školy. Zásadní jsou také osobnostní vlastnosti, zejména pak vztah k dětem a komunikační dovednosti.

Mateřskou školu navštěvují děti zpravidla ve věku od tří do šesti let věku a docházka není povinná. Mateřská škola je jako školská organizace obvykle členěna do tříd. Obvykle se uplatňují dva přístupy k uspořádání mateřské školy – věkově smíšené třídy a věkově stejnorodé třídy. V obou typech tříd má být zachovááno pravidlo zařazování dětí bez ohledu na kulturní příslušnost, sociální podmínky a zdravotní stav. Z hlediska podpory sociálního začleňování a komunikace jsou o něco více preferovány smíšené třídy.

Počet dětí ve třídě je stanoven vyhláškou č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání. V kompetenci zřizovatele je tento počet dětí navýšit a povolit výjimku ze stanoveného počtu. Počet dětí ve třídě je stanoven na 24 dětí, při udělení výjimky pak 28 dětí. Mateřská škola s jednou třídou má však podle uvedené vyhlášky nejméně 15 dětí. Nicméně k 30. 9. 2016 nejsou výjimkou soukromé mateřské školy s cílovou kapacitou 9 dětí. (rejstřík škol a školských zařízení)

Mateřská škola speciální je oproti běžné mateřské škole zřizována pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami na základně jejich zdravotního znevýhodnění či postižení. Často jsou v rámci mateřských škol vytvářeny pouze třídy pro tyto děti. Často je v těchto speciálních třídách nutno zajistit snížený počet dětí ve třídě či pomoc asistenta pedagoga. Trend směřování k maximálnímu inkluzivnímu vzdělávání, tzn. začlenění těchto dětí do hlavního vzdělávacího proudu při využití podpůrných opatření, však existenci speciálních tříd, mateřských škol, nevyklučuje.

Podle Kořátkové *„stále častěji se můžeme ve společensko-politickém vyjadřování setkat s označením, že mateřská škola je veřejná služba, která je podle jejího názoru orientována:*

- *K dítěti – s cílem nalézt a rozvinout jeho dispozice v nejrůznějších oblastech jeho osobnosti;*
- *K rodině – s cílem pomoci se vzděláváním a s rozvojem sociálních dovedností, které povedou k začlenění dítěte do své generační skupiny a společnosti jako takové, a také pomoci matkám profesně se uplatnit;*

- *Ke společnosti – ve smyslu vybavenosti každého jedince užitečným vzděláním a celkovou způsobilostí k životu a k soužití mezi lidmi, která je společnosti ku prospěchu.*“ (Kořátková, 2014, s. 109)

Funkce mateřské školy směrem ke společnosti nabývá na významu. Ve zdrojích lze dokonce najít termín sociální vzdělávání v předškolním věku. Jedná o vzdělávání, které má zvýšit citlivost jedince k sociálním problémům, podpoří osobnostní rozvoj empatie, kreativity, ale také racionálního myšlení a uvažování jedince, které ve svém důsledku přispívá k sociálnímu blahobytu. V předškolním věku je sociální vzdělávání velice důležité a má nenahraditelnou roli, protože zvyšuje efektivitu vývoje dítěte a jedince, který je citlivý pro „společnost a prostředí“. V současném vzdělávacím systému je nutné stále více akcelarovat tyto aspekty vzdělávání. (Sarıkaya, Coskum, 2015)

Mateřské školy jistě významným způsobem ovlivňují postavení rodičů na trhu práce, udržování a navazování kontaktů mimo rodinu, umožňují odpočinek od zátěže, která je nutně spojena s výchovou dětí. Nicméně je třeba si uvědomit, že zajištění těchto výhod není cílem mateřských škol. Mateřská škola má zajistit právo dítěte na předškolní vzdělávání. A toto právo náleží pouze dítěti, nikoliv rodiči. Tento závěr je mimo jiné podpořen rozsudkem nejvyššího správního soudu č. 1 As 53/2011-109, ze dne 27. července 2011. (Rozsudek NSS č. 1 As 53/2011-109)

1.3 Členění mateřských škol

Podle zřizovatele – veřejné, soukromé, církevní (tomuto členění odpovídá výkaznictví a zpracovávané statistiky)

Podle vzdělávacího programu – běžná, Walfdorfská, Montessori, Daltonská, Začít spolu, Podpora zdraví, Lesní.

1.3.1 „Běžná“ mateřská škola

Za běžnou mateřskou školu z hlediska poskytování předškolního vzdělávání lze považovat takovou, která je materiálně a personálně zajištěna, poskytuje stravování, má zpracován školní vzdělávací program, který je v souladu s Rámcovým vzdělávacím programem pro

předškolní vzdělávání, nicméně není nijak specifický a to vše je na odpovídající požadované platnou legislativou stanovené úrovni.

1.3.2 Alternativní typy mateřských škol

Průcha zdůrazňuje, že pojem „alternativní škola“ je nutno chápat široce, tzn. alternativní školu chápat jako všechny školy, vyznačující se nějakou pedagogickou specifičností, která je odlišuje od standardních, běžných škol. Není zde tedy důležité hledisko zřizovatele. *„Neztotožňujeme pojem „alternativní škola“ pouze se soukromými školami nebo s těmi, které se za alternativní přímo označují (reformní školy), nýbrž chápeme jej široce, jako všechny školy, vyznačující se nějakou pedagogickou specifičností, která je odlišuje od standardních, běžných škol.“* (Průcha, 2012, s. 26)

V tomto vymezení jsou ve shodě s Kořátkovou, která také upozorňuje, že často jsou právě mateřské školy soukromých zřizovatelů označovány za alternativní. (Kořátková, 2014, s. 86)

V současné době je legislativní vymezení dáno zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (dále jen „zákon č. 561/2004 Sb.“ nebo „školský zákon“), který stanovuje, kdo může být zřizovatelem školy. Podle oficiálních statistik se rozlišují tyto zřizovatelé: MŠMT, jiný resort, obec, kraj, soukromý zřizovatel, církev.

Pojmem alternativní škola nebo alternativní vzdělávání je často synonymem pro netradiční škola, volná škola, svobodná, otevřená škola, nezávislá škola. V této oblasti vznikají nejasnosti v souvislosti s chápáním pojmu alternativní.

Ve školsko-politickém či právním vymezení, tedy z hlediska zřizovatele, spravování a kontroly alternativních škol a jejich začlenění do sítě škol národního školského systému, se termínem „alternativní školy“ mohou označovat všechny druhy škol, které fungují mimo sektor veřejných škol, ale souběžně s nimi. Alternativními jsou tedy školy církevní, školy zřizované soukromým subjektem, kulturními a jinými institucemi, sdruženími učitelů, rodičů aj. (Kořátková, 2014, s. 88)

Průcha uvádí členění alternativních škol na klasické reformní, kam zahrnuje školy waldorfské, montessoriovské, daltonské, jenské i freinetovské, vedle tohoto pak dále církevní (konfesní), kam řadí katolické, protestantské, židovské a další, a konečně moderní alternativní (s otevřeným vyučováním, volnou architekturou, „zdravé školy“, apod.). Přičemž první dvě skupiny klasický reformní a církevní řadí k nestátním školám a skupinu moderní alternativní řadí ke státním nebo soukromým. (Průcha, 2012, s. 46)

Pro potřeby diplomové práce jsou zmíněny nejčastější alternativně zaměřené programy mateřských škol.

Waldorfská mateřská škola

Historie waldorfských škol sahá do roku 1919, kdy byla založena první waldorfská základní škola a rok později při této škole byla otevřena i první waldorfská mateřská škola. Koťátková uvádí, že se jednalo o dvanáctiletou integrovanou školu, která měla za předstupeň mateřskou školu, ve které je kladen důraz na rozvoj fantazie a na svobodnou tvůrčí činnost dítěte. Za zakladatelem je považován filozof a pedagog Rudolf Steiner (1861 – 1925), jehož antroposofie je základem této pedagogiky. Antroposofie čerpá základní myšlenky z křesťanství doplněného o prvky východních filozofií (buddhismus) a má tři základní části: fyzickou, duševní a duchovní. (Koťátková, 2014)

„Učitelé waldorfských škol jsou „svobodní“ v tom smyslu, že nejsou vázáni osnovami tradičního typu a plánují výuku ve spolupráci s žáky a částečně s rodiči.“ (Průcha, 2012, s. 48) Důležitou roli hraje harmonická spolupráce mezi žáky oproti běžné soutěživosti. Výrazný vliv ve waldorfské pedagogice má křesťanská morálka.

„Waldorfské školy jsou i netradičně řízeny. Za vedení neodpovídá ředitel, ale celý učitelský sbor v těsné spolupráci se sdružením rodičů, učitelů a přátel waldorfského hnutí v daném místě.“ (Průcha, 2012, s. 48)

Podnětem pro vytvoření waldorfské školy byla snaha respektovat zákonitosti psychického a fyzického vývoje dítěte s přizpůsobením pedagogického procesu vývojovým fázím jedince, přičemž se předpokládá, že od 7 let věku převládá učení prostřednictvím smyslů

a nápodoby. Z tohoto předpokladu se formulovaly základní myšlenky waldorfské školy, že podstatné na lidském vědění jsou zkušenosti, nikoliv informace, že duševní vývoj dítěte je závislý na tělesném vývoji, dítě je aktivní pozorovatel a má potřebu napodobovat. Do pozadí se dostává autoritativní přístup výchovy, který omezuje vznik vlastních zkušeností, omezuje kreativitu a zapřičiňuje pasivitu a podřízenost pravidlům někoho jiného.

Waldorfská škola má fungovat na svobodné iniciativě a spolupráci učitelů, rodičů a vedení školy, navzájem umožňovat všem aktérům podílet se na tvorbě školy. I podle Průchy je podstatným prvkem výchovy ve waldorfské škole napodobování, jako svobodný akt dítěte v příkladném prostředí. (Průcha, 2016, s. 127)

Cílem waldorfské školy je vytvořit prostředí, aby se dítě mohlo aktivně, tvořivě a s fantazií projevovat, napodobovat konání dospělých s dostatečnou mírou svobody. Děti mají být účastny na veškerém dění.

Vzdělání pro pedagogy je organizováno Asociací waldorfských mateřských škol, která je napojena na Mezinárodní sdružení pro Waldorfskou pedagogiku. V roce 2014 bylo na území ČR uváděno sedm mateřských škol s plným waldorfským programem a třináct, které pracují na principech waldorfské pedagogiky. (Asociace waldorfských škol a Asociace waldorfských mateřských škol, 2017, online)

Mateřská škola Marie Montessori

Vznik předškolních zařízení vytvořených na principech pedagogiky podle italské lékařky Marie Montessori se datuje na počátek 20. stol. Pedagogika Montessori vychází z využití vnitřních zdrojů dítěte, základem je svoboda, což znamená odstranění překážek, které brání přirozenému vývoji dítěte. Svoboda přitom neznamená ponechat dítě samo sobě, ale přizpůsobit obsah práce a prostředí. *„Tělesné, emoční, společenské, estetické poznávací potřeby jsou neoddělitelné a mají stejnou důležitost, to charakterizuje celostní přístup k dítěti.“* (Kořátková, 2014, s. 220) Učitel pak podle Průchy za daných podmínek funguje jako pozorovatel a citlivý pomocník - což vystihuje pedagogické motto *„Pomoz mi, abych to mohl udělat sám“*. (Průcha, 2012, s. 51)

Osobnost učitele je v Montessori pedagogice klíčovou postavou. Maria Montessori dokonce hovoří o „duchovní přípravě učitele“, čímž je míněno poznání sebe sama,

uvědomění si vlastních nedostatků a špatných vlastností. Za základní nedostatek považuje pouhou teoretickou a vědomostní přípravu učitelů na povolání. Důraz klade na dobrý vztah k dětem bez zakořeněných předsudků. (Montessori, 2012, s. 125 – 128)

Podstata pedagogického systému Montessori spočívá v tezi, že každé dítě má v sobě vlastní stavební plán a současně i vlastní síly pro svůj vývoj. Svět dospělých mu nemá překážet v dětství. Pedagogiku podle Marie Montessori lze tedy shrnout, že zvláštní podmínky pro rozvoj dětské psychiky jsou dány v případě, že je dáno vhodné prostředí, vhodný typ učitele a speciálně konstruované pomůcky, odpovídající potřebám dětí. (Montessori, 2012, s. 116)

Cílem Montessori školy je vytvořit podmínky, tzv. připravené prostředí, aby se děti mohly koncentrovat, navzájem se od sebe učit, rozvíjet zručnost, matematickou mysl od konkrétního k abstraktnímu, zdokonalovat jazyk, ale i umělecké a hudební činnost je chápána jako forma vyjádření. Připravené prostředí znamená také připravit nabídku přiměřených cvičení, pomůcek a materiálů. (Koťátková, 2014, s. 221) Průcha také zdůrazňuje vliv vhodných výchovných prostředků na rozvoj dítěte, které vnímá potřebu „se něčemu učit“ v tzv. senzitivních fázích, což jsou určitá období, v nichž je dítě zvláště citlivé pro vnímání a chápání určitých jevů vnější reality. (Průcha, 2012, s. 51)

Mateřská škola, která má zájem se přihlásit k tomuto programu, musí obdržet oprávnění od Společnosti Montessori, o. s., která je propojena s Mezinárodní Montessori asociací (AMI), což obnáší, předložit odpovídající program, připravit prostředí a mít vyškoleny učitele. K programu Montessori se v ČR v roce 2014 hlásilo padesát škol. Mohou to být ovšem i pouhé třídy v rámci běžných mateřských škol. (Montessori ČR, 2017, online)

Daltonská mateřská škola

Daltonské mateřské školy jsou velice úzce propojeny s prvním stupněm základních škol, a přestože se daltonská pedagogika formovala od počátku 20. století, mateřské školy s tímto zaměřením se v ČR objevují až po roce 2000, protože ve svém vývoji, obzvláště v počátcích, se daltonská pedagogika zaměřovala na střední a základní vzdělávání.

Daltonský program na školách se může lišit, nicméně základní podmínky programu jsou - zorganizovaný prostor s pomůckami, struktura denního režimu a pedagogická práce uspořádaná do celků (daltonské úkoly nebo bloky).

Podstata Daltonského plánu vzdělávání spočívá na třech principech - zodpovědná svoboda, samostatnost a spolupráce.

Zodpovědná svoboda v daltonském pojetí neznamena bezbřehou svobodu, ale umění zacházet se svobodou a nést odpovědnost za své konání tak, aby byla podnícena tvořivost a rozhodnost.

Princip samostatnosti vychází z touhy po aktivitě, která je dětem přirozená. Každé dítě má své tempo, své postupy, mělo by být schopno odhadnout svoje možnosti a také vyhodnotit a obhájit vlastních výsledků.

Spolupráce je základním kamenem života mezi lidmi, schopnost domluvit se na spolupráci, plánovat postup, práci dokončit.

V současné době v ČR existuje sedm mateřských škol, které jsou zapojeny do aktivit občanského sdružení CZECH DALTON, o. s., které je nástupnickou organizací Asociace českých daltonských škol. (CZECH DALTON, 2017, online)

Mateřská škola Začít spolu, tzv. program Step by step

Program Začít spolu byl vypracován v sedmdesátých letech 20. století ve snaze propojit školní instituce s rodinami. Kořátková uvádí, že se program Začít spolu dostává do České republiky v rámci podpory novým demokraciím ve střední a východní Evropě a přináší podněcování vývoje charakteristických rysů osobnosti dítěte v proměňující se době. Důraz je kladen na vlastní volbu dítěte, na účast rodiny ve výchově až do role rodičů jako asistentů učitele. Program vychází z humanistických a demokratických vzdělávacích principů a osobnostního modelu výchovy. Podporována je osobnost dítěte, uplatňuje se individuální přístup, respektuje se samostatnost dítěte, pedagog je vnímavý a citlivý průvodce.

Průcha dále také zdůrazňuje ovlivnění tohoto programu novými poznatky z období 2. polovina 20. století, zejména novými poznatky o mozku a procesech učení. A také

upozorňuje na to, že program Začít spolu přinesl do českých mateřských škol prvky, které tehdy ve školách chyběly (osobnostní rozvoj a respektování, partnerství – ve významu spolupráce rodiny a školy, případně širší společnosti, inkluze dětí se speciálními potřebami, včetně dětí nadprůměrně nadaných, aktivizující výukové strategie, sebehodnocení). (Průcha, 2016, s. 129)

Prostor tříd je v rámci programu Začít spolu upořádán do tzv. center aktivit, která obsahují odpovídající vybavení a pomůcky. Často navržená centra aktivit bývají: domácnost, kostky, manipulační a stolní hry, ateliér, knihy a písmena, pokusy a objevy, písek a voda, dramatické dílny. Obdobně jsou centra navrhována také pro venkovní prostor.

Obsah programu pomáhá dětem utvářet porozumění světu, porozumění sociálním a kulturním informacím, porozumění logice a matematice a zároveň usiluje o fyzický rozvoj prostřednictvím pohybu, sociálně emocionální rozvoj a rozvoj intelektu.

Pedagog je zde nejen průvodcem, ale i pozorovatelem, přičemž pozorování je zde východiskem pro utváření individuálních plánů. Je to náročná kvalifikovaná práce, která vyžaduje soustředění i přípravu učitelů. Vedení dětí je založeno na nedirektivních přístupech, nicméně podle potřeby je používáno i direktivní rozhodování.

Učitelé jsou pro mateřské školy tohoto programu vzdělávání vždy v celém týmu. V České republice zajišťuje vzdělávání nevládní nezisková organizace Step by Step ČR, o. s. Začít spolu je jedním z nejběžnějších programů, přičemž v roce 1994 začaly využívat tento program první mateřské školy. V současné době se k programu hlásí přibližně 100 mateřských škol. (Alternativní školy, 2017, online)

Mateřská škola s Programem podpory zdraví „Zdravá mateřská škola“

Jedná se o český projekt iniciovaný Státním zdravotním ústavem, který se postupně utváří od roku 1992. Hlavním principem je v tomto programu hodnota zdraví, jeho ochrana a posilování zdraví. Průcha uvádí: „*Program podpory zdraví v mateřských školách se stal nástrojem včasné primární prevence civilizačních chorob, antisociálního chování a závislostí.*“ (Průcha, 2016, s. 129) Průcha zde dále uvádí, že později byl po původní program rozšířen o obsah a byl publikován pod názvem Kurikulum podpory zdraví

v mateřské škole. Obsah programu byl převzat i týmem tvořící Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání.

Zdraví je považováno za základní podmínku pro optimální vývoj osobnosti dítěte, důraz se klade na životní styl dětí a způsob života rodiny, zdravé návyky. Zdraví jednotlivce musí být posilováno komplexně, protože se skládá z neoddělitelných, navzájem ovlivňujících částí – tělesného zdraví, duševního zdraví a sociálního zdraví, přičemž každý jedinec ovlivňuje své zdraví do jisté míry sám, svým životním stylem a návyky.

Cílem programu Zdravá mateřská škola je tedy přispívat k tvorbě podmínek pro tělesnou, duševní a společenskou pohodu dítěte po dobu jeho pobytu v mateřské škole a upevňovat jeho dovednosti a návyky tak, aby se zvyšovala jeho odolnost vůči stresům a škodlivým vlivům. Lze zde tedy vysledovat podle Kořátkové, která cituje Havlínovou, tři obsahové oblasti práce v Programu podpory zdraví: „*oblast pohody a zdraví, oblast výchovy ke zdravému životnímu stylu, oblast spolupráce s rodiči a dalšími odbornými partnery.*“ (Kořátková, 2014, s. 233)

Vzdělávání učitelů je realizováno prostřednictvím seminářů po přihlášení mateřské školy k tomuto programu.

Lesní mateřská škola

Označení mateřské školy názvem „lesní mateřská škola“ má svůj původ v Dánsku v 50. letech 20. století. V období sledovaném diplomovou prací nemá tato alternativa legislativní podklad, tzn., že ve sledovaném období tyto školy často nemají v názvu uvedeno sousloví „mateřská škola“ a nejsou zapsány v rejstříku škol a školských zařízení. Zápis do rejstříku škol a školských zařízení je umožněn až novelou č. 178/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, s účinností od 1. 9. 2016. Často jsou tedy ve sledovaném období diplomové práce lesní mateřské školy organizovány občanskými sdruženími, přičemž tyto subjekty nelze považovat za mateřskou školu podle školského zákona.

Základní myšlenkou lesních mateřských škol je učení prožitkem, které nabízí život v přírodě - posílení vnímavosti všech smyslů, emočního prožívání, objevitelství a tvořivosti. Zároveň je výrazný podíl na podpoře a utužení fyzického stavu dítěte (otužování, pohyb, přirozená zátěž), kdy děti by měly být venku za každého počasí. V případě nepříznivého počasí často jako základna lesní mateřské školy může sloužit stan, maringotka, srub, jurta, případně další zařízení, jejichž návštěvou lze obohatit program – návštěva knihovny, divadla apod. (Průcha, 2016, s. 133)

Pro rozvoj dítěte lze využívat přírodní materiály získané v přírodě, které dostatečně podněcují všechny složky osobnosti dítěte – jemnou i hrubou motoriku, představivost, tvořivost, smyslové vnímání a rozvoj kognitivní schopností. Nutností je menší seskupení dětí než v běžných mateřských školách pro bezpečnost dětí a zajištění dostatečné komunikace a interakce dítě – učitel. Rizikem je určitá jednostrannost, nicméně lesní mateřské školy rozšiřují vzdělávací spektrum v oblasti předškolního vzdělávání a zajímavým způsobem jej obohacují. (Kotátková, 2014, s. 237)

Vzdělávání učitelů lesních mateřských škol probíhá v seminářích organizovaných Asociací lesních MŠ, z. s., která byla založena až v roce 2010. V roce 2014 je na území ČR evidováno 46 těchto zařízení, často jsou realizovány „lesní třídou“ v rámci běžných mateřských škol či samostatných mateřských škol se zázemím v běžné mateřské škole. (Asociace lesních MŠ, 2017, online)

Firemní mateřská škola

Průcha řadí mezi alternativní mateřské školy i školy zřizované soukromými subjekty, přestože se podle něj tento aspekt nemá přeceňovat. Do jisté míry lze soukromou mateřskou školu považovat za alternativu k mateřské škole zapsané v rejstříku škol a školských zařízení. (Průcha, 2016 s. 130)

Možnost zřizovat mateřské školy zaměstnavateli pro děti svých zaměstnanců, případně pro další děti, přinesla novela školského zákona č. 472/2011 Sb. Novela upravila způsob stanovení kritérií přijímacího řízení do těchto mateřských škol a také tvorbu jejich názvu.

Po zápisu do rejstříku škol a školských zařízení mohou čerpat dotace ze státního rozpočtu podle zákona č. 306/1999 Sb., o poskytování dotací soukromým školám, předškolním

a školským zařízením (dále jen „zákon č. 306/1999 Sb.“). Vzdělávání musí probíhat v souladu s Rámcovým vzdělávacím programem pro předškolní vzdělávání, respektive s vytvořeným Školním vzdělávacím programem.

1.4 Zřizovatelé mateřských škol

V současné době je legislativně vymezeno zákonem č. 561/2004 Sb., kdo může být zřizovatelem školy. Podle oficiálních statistik se rozlišují tito zřizovatelé: MŠMT, jiný resort, obec, kraj, soukromý zřizovatel, státem uznávaná církev.

Zřizovatelské kompetence jsou podrobně vymezeny v § 8 odst. 1 školského zákona, který zakotvuje povinnosti pro kraj, obec či dobrovolný svazek obcí. „*Kraj, obec a dobrovolný svazek obcí, jehož předmětem činnosti jsou úkoly v oblasti školství (dále jen "svazek obcí"), zřizuje školy a školská zařízení jako školské právnické osoby nebo příspěvkové organizace podle zvláštního právního předpisu (zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů).*“ Obdobně školský zákon vymezuje zřizovatelské kompetence pro jednotlivá ministerstva, ale také pro registrované církve a společenstva a soukromé zřizovatele (§ 8 odst. 6). Všichni uvedení mohou v souladu se školským zákonem zřizovat školy či školská zařízení. Typy zřizovatelů, právní formy zřízení školy a legislativní vymezení jsou uvedeny v tabulce č. 1.

Pro zajištění předškolního vzdělávání je nicméně povinnost zajistit tento druh vzdělávání uložena obcím. V hlavním městě Praze je pak tato povinnost zákonem o hlavním městě Praze svěřena v samostatné působnosti jednotlivým městským částem, viz § 18 zákona č. 131/2000 Sb., zákon o hlavním městě Praze. Mateřské školy zřízené obcemi, případně městskými částmi, jsou často v literatuře označovány za „veřejné“ mateřské školy.

Obce či městské části zřizují mateřské školy nejčastěji jako příspěvkové organizace. V menší míře jsou zastoupeny školské právnické osoby. V hlavním městě Praze a větších městech se většinou jedná o jednodruhové školy, v malých městech a obcích jde zpravidla o příspěvkové organizace vykonávající činnost mateřské školy a základní školy.

Tab. č. 1: Zřizovatelé škol a školských zařízení v ČR

zřizovatelé	možné právní formy	legislativní vymezení
kraj, obec, svazek obcí	školská právnická osoba	§ 124 - 140 zákona č. 561/2004 Sb.
	příspěvková organizace	zákon č. 250/200 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů zákon č. 562/2004 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím školského zákona
MŠMT	školská právnická osoba	zákon č. 561/2004 Sb.
	státní příspěvkové organizace podle zvláštního předpisu	§ 54 odst. 2 zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích
MO, MV, MSpr, MPSV	organizační složky státu	zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích
MO, MV, MSpr, MPSV, případně jejich organizační složky státu	příspěvková organizace	§ 54 odst. 2 zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích
Ministerstvo zahraničních věcí	školy při diplomatické misi či konzulárním úřadu	
Registrované církve a náboženské společnosti, ostatní právnické osoby nebo fyzické osoby = SOUKROMÉ ŠKOLY	školské právnické osoby	zákon č. 561/2004 Sb.
	právnické osoby podle zvláštních právních předpisů – nejčastější: společnost s ručením omezeným, akciová společnost	zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník (zrušen k 1. lednu 2014) a následně zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech, který nabyl účinnosti k 1. lednu 2014.
	obecně prospěšná společnost	zákon č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech a o změně a doplnění některých zákonů, do účinnosti nového občanského zákoníku a zákona o obchodních korporacích (v roce 2012)
	zapsaný spolek, zapsaný ústav, zapsaná nadace	zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník a následně od účinnosti zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, zákonem o obchodních korporacích č. 90/2012 Sb.

Zdroj: vlastní zpracování

1.5 Rejstřík škol a školských zařízení

Školy a školská zařízení poskytující vzdělávání a školské služby v souladu se školským zákonem se zapisují do rejstříku škol a školských zařízení. Školský rejstřík vede v části Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, nicméně v části mateřských škol a vyjmenovaných školských zařízení příslušný krajský úřad.

Ve věci zapisování jednotlivých údajů do rejstříku škol a školských je řízení vedeno v souladu se správním řádem. Pro zápis nově vznikající mateřské školy je pro krajský úřad zásadním dokumentem dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy kraje. Krajské úřady dále při povolování změn v rejstříku škol a školských zařízení zvažují demografický vývoj v dané oblasti, kde mateřská škola bude působit a další podmínky, vymezené v § 144 a následujících paragrafech školského zákona. Po splnění zákonných podmínek je subjekt zapsán do rejstříku škol a školských zařízení. Zápis do rejstříku škol a školských zařízení představuje zásadní indikátor v činnosti školy či školského zařízení. Účinností zápisu do rejstříku škol a školských zařízení zapsané subjekty poskytují vzdělávání v souladu s českou legislativou a v případě základních, středních a vyšších odborných škol získávají právo vydávat doklady o vzdělání.

Soukromé mateřské školy, které jsou zřizovány právnickými či fyzickými osobami, případně registrovanými církvemi, získávají po zápisu do rejstříku škol a školských zařízení právo podat žádost o dotaci podle zákona č. 306/1999 Sb. V takovém případě by školné vybírané od rodičů mělo sloužit k pokrytí nákladů na vzdělávání, případně ke zkvalitňování vzdělávání, nikoli ke generování zisku. Poskytnutá dotace činí 60 % normativu pro předškolní vzdělávání, při poskytování vzdělávání více než 1 rok a po kontrole činnosti Českou školní inspekcí, která zhodnotí činnost alespoň jako průměrnou, může subjekt získat až 100 % normativu.

Základním pedagogickým dokumentem mateřských škol zapsaných v rejstříku škol a školských zařízení je školní vzdělávací program, který musí být zpracován v souladu s RVP PV. Zpracovaný školní vzdělávací program je také součástí žádosti o zápis do rejstříku škol a školských zařízení.

Činnost mateřských škol zapsaných ve školském rejstříku kontroluje v oblasti výchovně vzdělávací Česká školní inspekce, v oblasti hospodaření s finančními prostředky z veřejných zdrojů věcně příslušné instituce (krajské úřady, finanční úřady a další kontrolní orgány podle zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole)).

Soukromé mateřské školy, které nejsou zapsány v rejstříku škol a školských zařízení, nemusejí dodržovat kurikulární cíle Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání (2005), musejí však dodržovat vyhlášku č. 410/2005 Sb., o hygienických požadavcích na prostory a provoz zařízení a provozoven pro výchovu a vzdělávání dětí a mladistvých.

Specifika soukromých mateřských škol - soukromá versus veřejná mateřská škola

„Škola není jen přípravou pro život, ale je to život sám; ve školách stráví člověk až čtvrtinu svého života. To co si dítě ze školy odnáší, nejsou pouze znalosti, ale ještě významnější jsou modely sociálního chování.“ (Kalous, 2014, s. 6) Tato premisa platí pro kterýkoli stupeň vzdělání, obzvláště pak pro prvotní vzdělávání v mateřské škole.

Je celá řada kritérií, které musí rodič zvažovat při volbě mateřské školy. Ve prospěch soukromých škol hovoří zpravidla menší počet dětí ve skupině a větší počet osob, které se o děti starají. Dále podle Opravilové soukromé školy většinou nabízejí atraktivní moderní vybavení, pestrou nabídku aktivit, často např. výuku cizího jazyka a v neposlední řadě i servis, který rodičům poskytuje určitý uživatelský komfort, např. provozní doba je koordinována s pracovní dobou rodičů, děti se do školky sváží a domů rozváží. (Opravilová, 2016, s. 159 – 160)

Nejdůležitějším faktorem u soukromých mateřských škol bývá cenová dostupnost. Finanční nároky jsou znatelně vyšší než u veřejných mateřských škol. U veřejných mateřských škol je to v řádu do tisíce korun, hradí se školné a stravné, u soukromých často přesahují hranici deseti tisíc korun. Od školného jsou osvobozeny děti poslední rok před plněním povinné školní docházky.

Při rozhodování o umístění dítěte do soukromé mateřské školy by se podle Opravilové rodiče měli zajímat nejen o finance a nadstandardní nabídku, ale také o to, jak jsou

zajištěny podmínky předškolního vzdělávání, jak jsou respektovány potřeby předškolního věku, jaký je vzdělávací program a kdo zajišťuje vzdělávací činnost. U soukromých mateřských škol jsou podmínky předškolního vzdělávání mnohem liberálnější a méně závazné, obzvláště právě není-li zapsána v rejstříku škol a školských zařízení. (Opravilová, 2016, s. 159 – 160)

Další prvek do rozhodování o výběru mateřské školy vnáší Bečvářová, která posuzuje kvalitu mateřské školy z pohledu řízení, které podle ní představuje zásadního činitele pro zajištění kvalitního průběhu i maximální účinnosti pedagogického procesu. (Bečvářová, 2003, s. 147)

Zde si je však nutné uvědomit, že budeme-li srovnávat mateřské školy soukromých zřizovatelů a veřejných zřizovatelů, i Průcha (Průcha, 2016) upozorňuje na nedostatek podkladů k relevantnímu hodnocení. Specificky tento segment není hodnocen ani ve výročních zprávách České školní inspekce, pravidelně prováděné od roku 2006/2007.

Kromě toho platí, že v celostátním srovnání je počet soukromých mateřských škol výrazně nižší oproti veřejným, což jenom dokládá následující tabulka č. 2, která postihuje data MŠMT. V roce 2001 bylo na území ČR evidováno pouze 81 soukromých mateřských škol oproti 5 780 mateřským školám veřejným. V roce 2015 se rozdíl nepatrně zmenšuje, veřejných mateřských škol je evidováno 4 828 a počet soukromých mateřských škol vzrostl na 333, což je však stále pouhých 6,4 %.

Tab. č. 2: Mateřské školy, třídy a děti podle zřizovatele v ČR (2001, 2015)

školní rok	zřizovatel	školy	třídy	děti
stav k 30. 9. 2001	<i>veřejný</i>	5 780	12 750	278 555
	soukromník	81	181	3 368
	církev	20	39	719
stav k 30. 9. 2015	MŠMT	7	18	141
	obec	4 737	14 800	351 465
	kraj	84	258	2 657
	<i>veřejný celkem</i>	4 828	15 076	354 263
	soukromník	333	676	11 197
	církev	48	96	1 901

Zdroj: Statistická ročenka školství – výkonové ukazatele, 2015, MŠMT, Základní údaje o školách v regionálním školství za období 1989/90 až 2012/13, MŠMT, vlastní zpracování

1.6 Vznik institucí předškolního vzdělávání a vývoj do roku 2000

1.6.1 Historie do roku 1989

Tvář současné mateřské školy se utvářela postupně. Podle Šmelové se pedagogické přístupy k dítěti v moderních dějinách, tj. od konce 18. století do současnosti, rozvíjely různými směry, nicméně znamenaly obrat pozornosti k dítěti samému a k uznání jeho osobnosti. (Šmelová, 2008)

První česká opatrovna vznikla v roce 1832 na Hrádku v Praze, vedl ji Jan Vlastimír Svoboda, který také zpracoval ucelený výchovný program, a to pod názvem Školka. Program se zaměřoval na výchovu rozumovou, tělesnou, mravní a estetickou. První česká mateřská školka u sv. Jakuba vznikla v roce 1869 a zaměřovala se především na rozvoj rozumové stránky. Vyučovalo se zde také trivium, což bylo roku 1872 vydáním Ministerského výnosu v předškolních zařízeních zakázáno. Předškolní výchova v českých zemích v 1. polovině 20. století zaznamenala řadu reformních hnutí. (Šmelová, 2008)

V roce 1938 byly vydány Výchovné osnovy pro mateřské školy hl. města Prahy, schváleny usnesením městské rady ze dne 9. 9. 1938, č. j. 26223-V1-38 a výnosem zemské školní rady ze dne 9. 10. 1938, č. j. 1-2790 ai 1938, podle kterých pracovaly učitelky nejen na území Prahy. Dalším zásadním dokumentem ovlivňující práci v předškolním vzdělávání v 30. letech se stal „Organisační řád pro mateřské školy a jesle hlavního města Prahy“ schválený usnesením ústředního zastupitelstva ze dne 11. 5. 1931, kde bylo vymezeno, že mateřskou školu mohou navštěvovat děti ve věku čtyři až šest let a účelem mateřské školy je, aby byl podporován tělesný i dušní vývoj dítěte, zároveň zajištěna ochrana a podpora dítěte v jeho rozvoji. V tomto období byl výchovně vzdělávací proces členěn: řeč, poučení, práce, zábava. (Opravilová, Uhlířová, 2010)

Po roce 1945 nastal intenzivní rozvoj mateřských škol, jejich počet se zvýšil v Česku čtyřikrát a na Slovensku dokonce pětkrát. V roce 1948 byl vydán nový Pracovní program pro mateřské školy, který napomohl k částečnému usměrnění a systematičnosti výchovné práce. V následujících letech byla činnost mateřských škol silně pod vlivem sovětské pedagogiky. V roce 1953 byly na principu výchovy ke kolektivu zpracovány Prozatímní osnovy pro mateřské školy, které představovaly první závaznou normu pro všechny československé mateřské školy. Ideologické pojetí výchovy poté zaznamenalo slábnoucí tendenci. V roce 1958 byly vydány Pokusné osnovy pro mateřské školy, ke kterým přibyla příručka Rok v mateřské škole (1960). (Šmelová, 2008)

Národní shromáždění přijalo v roce 1960 nový školský zákon, kterým byly do předškolní výchovy začleněny i jesle. Výchovné osnovy, programy či metodiky se v průběhu let neustále měnily. Po změně politického systému pozbyl závazné platnosti poslední program z roku 1984, čímž došlo k uvolnění jasně daných mantinelů. (Šmelová, 2008)

1.6.2 Vývoj mateřských škol v ČR od roku 1989 do roku 2000

Po roce 1989 došlo v celé společnosti k řadě zásadních změn, které se nevyhnuly ani oblasti školství. Zejména se jednalo o decentralizaci státní správy. Téměř okamžitě byl přijat zákon č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, podle kterého byly sice řídicí kompetence soustředěny na ministerstvo školství, zároveň však byly zřízeny školské úřady jako prodloužená ruka ministerstva, školy tak přešly z gesce okresních či

krajských národních výborů přeneseně pod resort školství. Rovněž byla zavedena právní subjektivita škol, větší pravomoci zajistila též transformace většiny veřejných škol na příspěvkové organizace. U mateřských škol se změny ve společnosti promítají vypisováním konkurzů na místa ředitelek, mění se režim v mateřských školách, otevírá více možnost alternativních programů, objevují se noví zřizovatelé mateřských škol, mění se počet dětí ve třídě, vznikají smíšené třídy pro děti různého věku, a objevuje se integrace dětí s postiženým v běžných třídách. Změn doznalo v tomto období rovněž financování škol. V roce 1989 bylo poplatné centrálně řízené ekonomice - ač pedagogické směřování bylo určováno ministerstvem, finance pocházely od okresních či krajských národních výborů, popřípadě od státních podniků. Od roku 1992 vstoupily v platnost tzv. normativy, které prošly do současnosti pestrým vývojem z důvodů mnohých změn ve společnosti (organizační, právní, územní atd.), ovšem princip výkonového financování již zůstal nezměněn. Do vývoje mateřských škol v ČR zasáhla nepochybně také demografie. Počet dětí v tomto období klesá, a tak dochází ke snižování počtu mateřských (a základních) škol, zatímco střední školy na začátku 90. let zaznamenaly početní růst. Školské úřady pak opět zanikají reformou veřejné správy v roce 2000 a dnem 1. 1. 2001 přecházejí školy do působnosti nově vzniklých krajů. Ministerstvo zůstává především jako orgán koncepční a metodický a samozřejmě správce financí ve svém resortu. (MŠMT, Zpráva o vývoji českého školství od listopadu 1989 v oblasti regionálního školství, MŠMT č. j. 25461/2009-20, online.)

Po roce 2000 dochází k jevům, které negativně ovlivňovaly školy, často se školy slučovaly, vznikají vícedruhové školy, nově je stanovena platba rodičů za dítě s odkladem školní docházky. (Kořátková, 2014)

Tabulka č. 3 uvádí počty škol, tříd a dětí podle typu zřizovatele a ilustruje tak vývoj mezi lety 1989 až 2000. Demografická situace se promítla jednoznačně sestupnou tendencí a v tomto období ubylo v mateřských školách 114 500 dětí, tj. necelá třetina z původního počtu. V centrálně plánované ekonomice neexistovali soukromí ani církevní zřizovatelé mateřských škol. Po změně společenských poměrů byly založeny církevní mateřské školy, jejichž počet je ustálený. Oproti tomu počty mateřských škol soukromých zřizovatelů po zakladatelském boomu klesají v závislosti na demografickém vývoji obyvatelstva.

**Tab. č. 3: Mateřské školy, třídy a děti podle zřizovatele v ČR
v období mezi lety 1989 až 2000**

školní rok	zřizovatel	školy	třídy	děti
stav k 30. 9. 1989	<i>veřejný</i>	<i>není evidováno</i>	<i>16 515</i>	<i>400 647</i>
	soukromník	neexistoval	neexistoval	neexistoval
	církev	neexistoval	neexistoval	neexistoval
stav k 30. 9. 1995	<i>veřejný</i>	<i>6 574</i>	<i>15 010</i>	<i>333 555</i>
	soukromník	135	307	6 578
	církev	19	41	810
stav k 30. 9. 2000	MŠMT	186	476	5 014
	obec	5 720	12 505	276 891
	<i>veřejný</i>	<i>5906</i>	<i>12 981</i>	<i>281 905</i>
	soukromník	87	182	3 485
	církev	20	39	757

Zdroj: Základní údaje o školách v regionálním školství za období 1989/90 až 2012/13, MŠMT, vlastní zpracování

2 PRAKTICKÁ ČÁST

Cílem práce je analyzovat vývoj soukromých mateřských škol na území hlavního města Prahy, jako jednoho z regionů České republiky se specifickými znaky, v období mezi lety 2001 až 2015.

Za tímto účelem bude získáno dostatečné množství dat a poznatků tak, aby bylo možné analyzovat změny v uvedeném období, včetně jejich specifík a množství existujících alternativních směrů a vzdělávacích proudů, ale také z těchto údajů predikovat předpokládané trendy a směry v dalším vývoji soukromých mateřských škol.

Návrh výzkumných otázek

Jakou proměnou v závislosti na podnětech okolí prošly soukromé mateřské školy v období od roku 2001 do roku 2015?

Existují specifika soukromých mateřských škol na území hlavního města Prahy v období od roku 2001 do roku 2015?

2.1 Metodologie

2.1.1 Vymezení objektu šetření

Soubor soukromých mateřských škol na území hlavního města Prahy byl omezen podmínkou zápisu do rejstříku škol a školských zařízení z důvodu nastavení základního hodnotícího parametru zkoumaných subjektů – soukromá mateřská škola splňující podmínky pro zápis do rejstříku škol a školských zařízení v souladu se školským zákonem.

Objektem výzkumného šetření jsou mateřské školy soukromých zřizovatelů na území hlavního města Prahy, které byly v období mezi lety 2001 až 2015 zapsány v rejstříku škol a školských zařízení, celkem se jedná o 90 subjektů, z nichž některé během období ukončily činnost. Tento vzorek byl podroben šetření z dostupných zdrojů statistických a evidenčních, dokumentů podrobených sekundární analýze. Pro počty dětí a tříd byly použity výkonové výkazy MŠMT vždy k 30. 9.

Dotazníkové šetření se týká 84 soukromých mateřských škol, které ke dni 30. 9. 2015 byly zapsány v rejstříku škol a školských zařízení a k tomuto datu vykonávaly činnost na daném území. Pro takto početný výzkumný vzorek neexistovaly legislativní překážky. Do dotazníkového šetření nebyly zahrnuty subjekty, které do 30. 9. 2015 zanikly a byly vymazány z rejstříku škol a školských zařízení. Jedná se o celkem 6 soukromých mateřských škol. Důvodem je nemožnost získání odpovědí od neexistujících subjektů. Nicméně v sekundární analýze dat celkového vzorku je pracováno i s těmito subjekty.

Vyplnění dotazníkového šetření nebylo vymezeno podle zastávané funkce v rámci soukromé mateřské školy, tzn., že dotazník byl určen pro kohokoli z mateřské školy, kdo zná základní údaje o mateřské škole, jejím směřování, či se například podílí na jejím vedení. Mohl jej vyplnit tedy zřizovatel, ředitel či jeho zástupce, případně i kompetentní pedagog školy. Sledování rozdílnosti názorů mezi jednotlivými aktéry řízení mateřské školy není předmětem diplomové práce.

Dotazníkové šetření zajistilo potřebné informace k popisu situace soukromých mateřských škol v hl. m. Praze na konci sledovaného období, tj. k 30. 9. 2015. Znění dotazníku je uvedeno v příloze č. 12.

U dotazníkového šetření bylo dosaženo 35 % návratnosti, tj. na dotazník odpovědělo 29 soukromých mateřských škol z 84.

Pro získání dostatečného množství informací o sledovaném období jsou použity dvě základní techniky sběru dat. Dotazníkové šetření a sekundární analýza dostupných dat a dokumentů.

2.1.2 Sekundární analýza dat

Metoda sekundární analýzy dat se zakládá na sběru a analýze dat, potažmo dokumentů, které lze dělit na primární, tedy původní, prvotně zaznamenané a sekundární, tedy ty, které již byly k určitému tématu shromážděny, zaznamenány a zpřístupněny. V diplomové práci bude pracováno s daty jak primárními, získanými z výzkumného šetření, tak sekundárními. Z dostupných zdrojů budou použita k analýze data z veřejných rejstříků, statistik a výkaznictví dostupné z internetu.

Analýze byly podrobeny také zpracované druhotné dokumenty. Ze základních dokumentů lze jmenovat např. výroční zprávy o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v hlavním městě Praze a výroční a dlouhodobé záměry vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy krajského úřadu a MŠMT, případně dalších dokumentů vztahujících se k cíli práce. Tyto jsou povětšinou dostupné na internetu. Zde je třeba při analýze dat věnovat pozornost způsobu zaznamenávání dat a způsobu sběru dat, které vždy odpovídá potřebám zpracovatele a často je nelze jednoduše srovnávat a interpretovat. Nicméně informace prezentované v těchto zdrojích jsou významné pro studium stanoveného období, kdy primární sběr dat není možný. Ve výzkumném šetření budou získané informace doplňovány z veřejně dostupných databází, rejstříků, statistických výkazů a dalších zdrojů.

„Rozhodnutí použít danou metodu by tedy mělo být opřeno o splnění jejích předpokladů a dále o přesvědčení, že vhodnější metodu nemáme k dispozici.“ (Jeřábek, *Metody terénního výzkumu* 1, 1992, s. 83, online).

Analýza dat z výkonových výkazů MŠMT a rejstříku škol a školských zařízení probíhala vzhledem k objemu informací od října 2016 do února 2017. Prvotně byly identifikovány soukromé mateřské školy, které byly v uvedeném období zapsány (či se pokusily o zápis) v rejstříku škol a školských zařízení. Následně k těmto subjektům byla přiřazena data z výkonových výkazů MŠMT.

2.1.3 Dotazníkové šetření

Z metodologického hlediska byla použita pro sběr dat metoda, která získává údaje z odpovědí dotázaného – strukturované dotazníkové šetření. Dotazníkovým šetřením byly zjišťovány statistické údaje, popsatelné jevy a jejich četnost, ale také důvody a motivace k uvedeným jevům. Byla použita pravidla pro uspořádání dotazníku podle Kaneové (Jeřábek, 1993 cituje Kaneovou, s. 76). První z otázek jsou úřední evidenční povahy a následně je směřováno od širšího k užšímu vymezení tématu, od otázek obecnější povahy k osobnějším otázkám, které mají zaujmout, přimět ke spolupráci, odhalit skryté motivace a cíle.

V metodologii lze rozlišit otázky podle výběru odpovědí na uzavřené otázky, které umožňují pouze jednu z nabízených odpovědí, otevřené otázky, pro které použije dotázaný

vlastní formulace, a polozavřené otázky, které umožňují výběr odpovědi a zároveň ponechávají prostor pro vlastní formulaci. Rizikem pro validitu jakéhokoliv dotazníku je samotná formulace otázek, ve které je třeba se vyvarovat nevhodných otázek (dvojitá otázka, mlhavá otázka, zavádějící, hypotetická, otázka položená v žargonu a další).

Pro dotazníkové šetření byla využita dotazníková platforma „Google Formuláře“ dostupná z <https://docs.google.com/forms>. Emailem byl dne 1. 10. 2016 rozeslán odkaz na dotazník s žádostí o vyplnění, přičemž bylo upozorněno, že k vyplnění v rámci školy není oprávněn pouze ředitel školy či jednatel, ale každá osoba, která je seznámena s činností školy a jejím směřováním. Kromě tohoto nástroje nebyl použit další specializovaný software. Dotazníkové šetření bylo provedeno v období od 1. 10. do 30. 10. 2016 s ohledem na organizaci školního roku.

„S aplikací dotazníku jako metody empirického výzkumu je spjata určitá kritika a pochybnosti: Především jde o to, že výsledky dotazování nelze přeceňovat, nýbrž je nutno na ně pohlížet obezřetně a pečlivě zvažovat závěry na nich stavěné. Nelze totiž zaručit, že odpovědi respondentů vyjadřují skutečně jejich názory, často může dojít k různým zkreslením.“ (Průcha, 2000, s. 194)

Předvýzkum

Dotazník byl předložen k vyplnění nezávislé osobě pracující v mateřské škole zřizované obcí. Snahou bylo zjistit míru porozumění jednotlivým otázkám a ověřit tak, že bude splněn účel dotazníku. Nezávislá osoba označila jako problematické 2 otázky, používající terminologii rejstříku škol a školských zařízení. Jedná se o otázky č. 3 a 4, které měly rozřazovací charakter a které měly lokalizovat sídlo mateřské školy a místo jejich skutečné činnosti.

V otázce č. 3 bylo na základě tohoto zjištění nahrazeno sousloví „mateřská škola sídlí v městském obvodu“ za slova „sídlo mateřské školy se nachází v městském obvodu“.

A dále v otázce č. 4 bylo nahrazeno sousloví „místa výkonu činnosti“ za sousloví z běžné mluvené řeči „mateřská škola provozuje činnost v městském obvodu/obvodech“.

Předložení dotazníku nezávislé osobě bylo přínosné, neboť v případě nepochopení otázek by došlo k zásadnímu zkreslení prvotních identifikačních a třídících otázek.

2.2 Vymezení období

V rámci diplomové práce bylo potřeba také zvolit zkoumané období. Rozsah 15 let byl stanoven jako dostačující pro sledování vývoje v daném segmentu a vytvoření relevantních závěrů.

Počátek výzkumného šetření v roce 2001 byl zvolen s ohledem na změny v souvislosti s reformou veřejné správy (viz kapitola 1.6.2), na platnost nového zákona č. 306/1999 Sb., v neposlední řadě také na začátek nového tisíciletí.

Rok 2015 je pak logickým závěrem vymezeného období z důvodu existence statistických dat i jiných relevantních podkladů potřebných pro výzkumné šetření vybraného téma.

2.3 Vymezení regionu - hlavní město Praha

Hlavní město Praha bylo pro výzkumné šetření vybráno jako region České republiky s vysokou dynamikou změn a hospodářským potenciálem. Region je srovnatelný v počtu obyvatel s ostatními regiony soudržnosti v ČR (NUTS 2), avšak specifický je v aspektu lidnatosti - 2 538 obyvatel na km² oproti průměrné hodnotě 131 obyvatel na km² v ostatních regionech soudržnosti ČR. Velkou roli zde hraje faktor dojížděky za prací z okolního regionu Střední Čechy, koncentrace centrálních státních orgánů a dalších jevů.

Hlavní město Praha je centrálním hlavním městem a zároveň největším městem České republiky. Rozloha města je 496 km². Počet obyvatel k 31. 12. 2015 podle údajů Českého statistického úřadu činil 1 267 449 obyvatel.

2.3.1 Členění regionu

Územní členění

Zákonem č. 36/1960 Sb., o územním uspořádání státu, bylo zřízeno v hlavním městě Praze 10 obvodů, které svojí působností odpovídaly okresům tehdejší Republiky československé. Tyto obvody původně měly samosprávnou i správní funkci, postupem času pod vlivem historicko-společenských událostí došlo k pozbytí těchto funkcí. Nicméně toto územní vymezení podle výše uvedeného zákona platí stále a využívají ho některé instituce (např. soudy), a také statistika.

Výčet městských částí, které tvoří území jednotlivých obvodů, je uveden v tabulce č. 4. Správní členění podle výše uvedeného zákona je na obrázku č. 1.

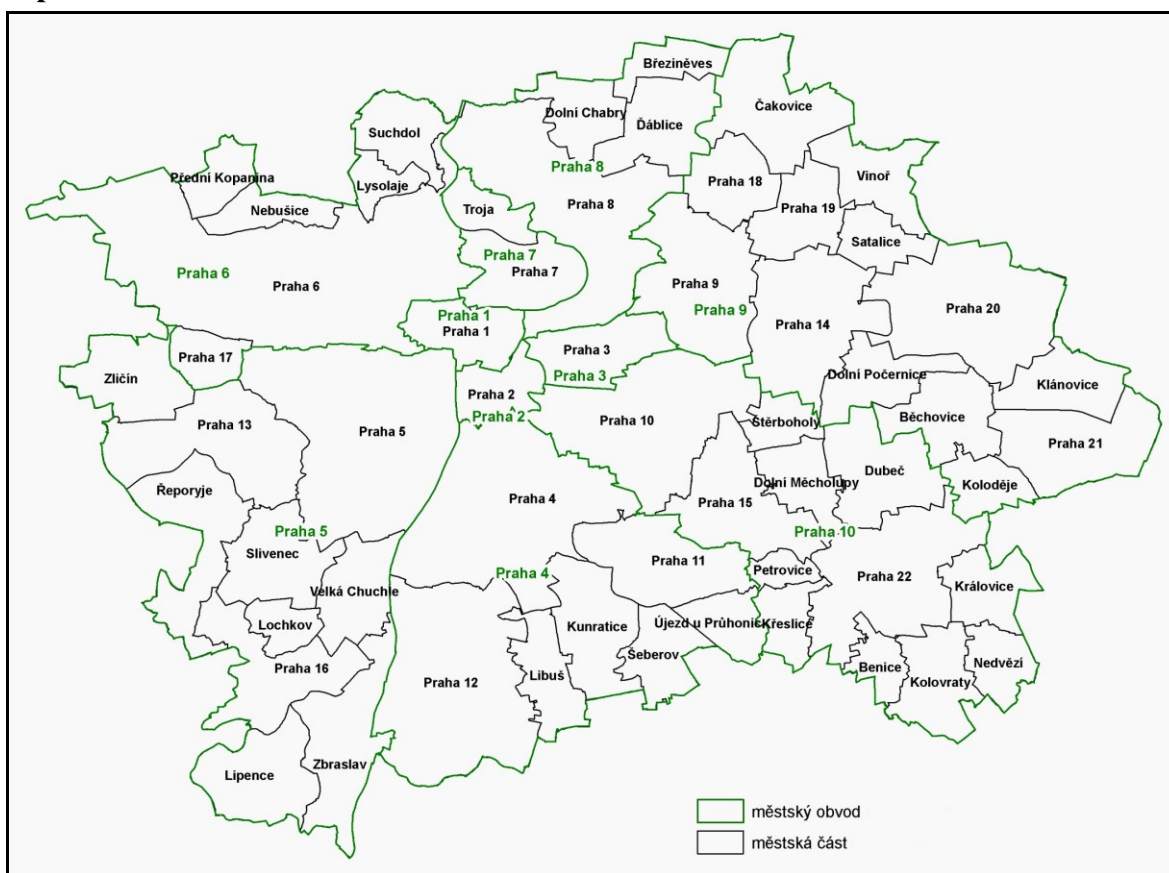
Toto územní členění bude dále v diplomové práci využito při analýze získaných dat.

Tab. č. 4: Obvody podle zákona č. 36/1960 Sb. a městské části tvořící jejich území

obvody	městské části
Praha 1	Praha 1
Praha 2	Praha 2
Praha 3	Praha 3
Praha 4	Praha 4, Praha-Kunratice, Praha 11, Praha-Újezd, Praha-Šeberov, Praha 12, Praha-Libuš
Praha 5	Praha 5, Praha-Slivenec, Praha 13, Praha-Řeporyje, Praha 16, Praha-Velká Chuchle, Praha-Lochkov, Praha-Lipence, Praha-Zbraslav, Praha-Zličín
Praha 6	Praha 6, Praha-Lysolaje, Praha-Nebošice, Praha-Přední Kopanina, Praha 17, Praha-Suchdol
Praha 7	Praha 7, Praha-Troja
Praha 8	Praha 8, Praha-Březiněves, Praha-Dolní Chabry, Praha-Řáblice
Praha 9	Praha 9, Praha 14, Praha-Dolní Počernice, Praha 18, Praha 19, Praha-Vinoř, Praha-Satalice, Praha-Čakovice, Praha 20, Praha 21, Praha-Klánovice, Praha-Koloděje, Praha-Běchovice
Praha 10	Praha 10, Praha-Křeslice, Praha 15, Praha-Dolní Měcholupy, Praha-Štěrboholy, Praha-Petrovice, Praha-Dubeč, Praha 22, Praha-Královice, Praha-Nedvězí, Praha-Kolovraty, Praha-Benice

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

Obrázek č. 1: Správní členění hl. m. Prahy podle zákona č. 36/1960 Sb., o územním uspořádání státu – 10 územních obvodů

Zdroj: Český statistický úřad

Správní a samosprávné členění

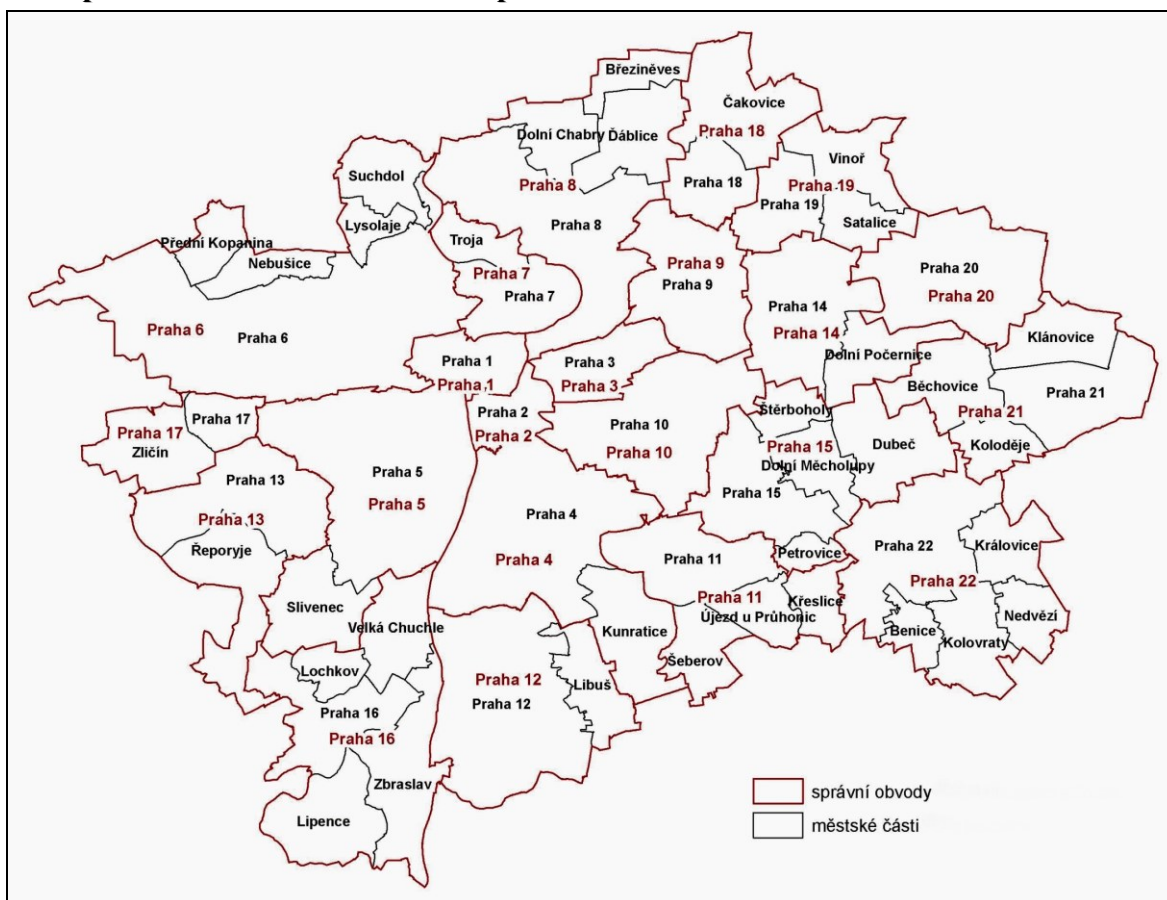
Od 1. 1. 2000 je hlavní město Praha vyšším územním samosprávným celkem, který tvoří 112 katastrálních území a 57 městských částí, uvedené bylo zakotveno s účinností zákona č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze. Území městských částí tvoří samosprávné celky, které jsou spravovány úřady městských částí a volenými zastupitelstvy v čele se starostou a radou. Hlavní město Praha jako vyšší územní samosprávný celek hospodaří s vlastním rozpočtem, obdobně i každá městská část sama hospodaří s vlastním rozpočtem, který je sestavován individuálně dle potřeb dané městské části. (Členění Prahy, online)

V § 17 zákona č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, je stanoveno, že hlavní město upravuje své vnitřní poměry ve věcech správy města Statutem. Podle obecně závazné vyhlášky hl. m. Prahy č. 55/2000 Sb., kterou se vydává Statut hlavního města Prahy,

s účinností od 1. 7. 2001, vzniklo 22 správních obvodů s rozšířenou působností, kdy těchto 22 městských částí vykonává vyhláškou stanovené záležitosti přenesené působnosti státní správy i pro zbývající městské části.

Správní členění podle Statutu hlavního města Prahy je znázorněno na obrázku č. 2.

Obrázek č. 2: Správní členění hl. m. Prahy podle vyhlášky hl. m. Prahy č. 55/2000 Sb. – 22 správních obvodů s rozšířenou působností

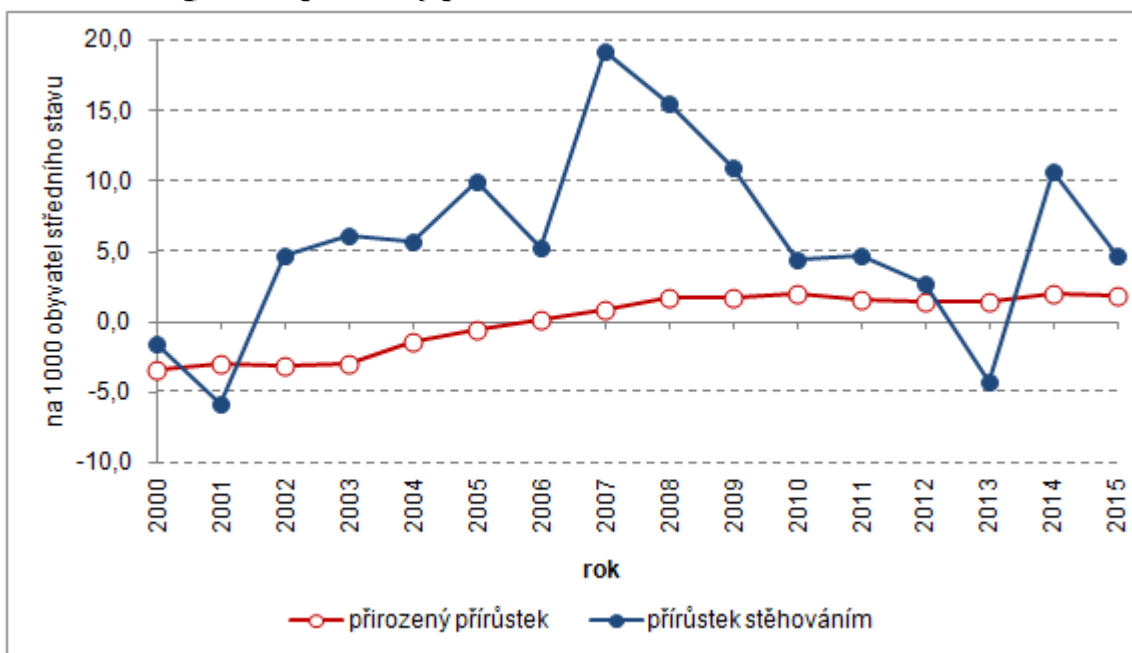
Zdroj: Český statistický úřad

2.3.2 Obyvatelstvo v regionu

Ve vymezeném období podle Českého statistického úřadu počet obyvatel v hlavním městě Praze v celkové pohledu mírně stoupl. Mírný pokles počtu obyvatel byl zaznamenán mezi lety 2010 a 2014. Rok 2015 však znamená opětovný nárůst. Zatímco přírůstek stěhováním v těchto letech kolísá a objevují se i záporné hodnoty kolem roku 2013, což může být důsledek hospodářské krize, přirozený přírůstek, tj. rozdíl mezi počtem živě narozených a zemřelých, má v Praze zvyšující se tendenci. V roce 2006 dosáhl kladné hodnoty a na konci období v roce 2015 činil 1,9 ‰ (přepočten na 1 000 obyvatel), což je v mezikrajském srovnání České republiky stabilně nejvyšší hodnota.

Hodnota přirozeného přírůstku i přírůstku stěhováním přímo souvisí se zvyšujícím se počtem dětí v mateřských školách ve zvoleném regionu a období. Názorně toto popisuje zpracovaná tabulka č. 5 a převzatý graf č. 1 Českého statistického úřadu.

Graf č. 1: Migrační a přirozený přírůstek v hl. m. Praze v letech 2000 až 2015

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

Tab. č. 5: Vývoj počtu obyvatel a mateřských škol v hl. m. Praze

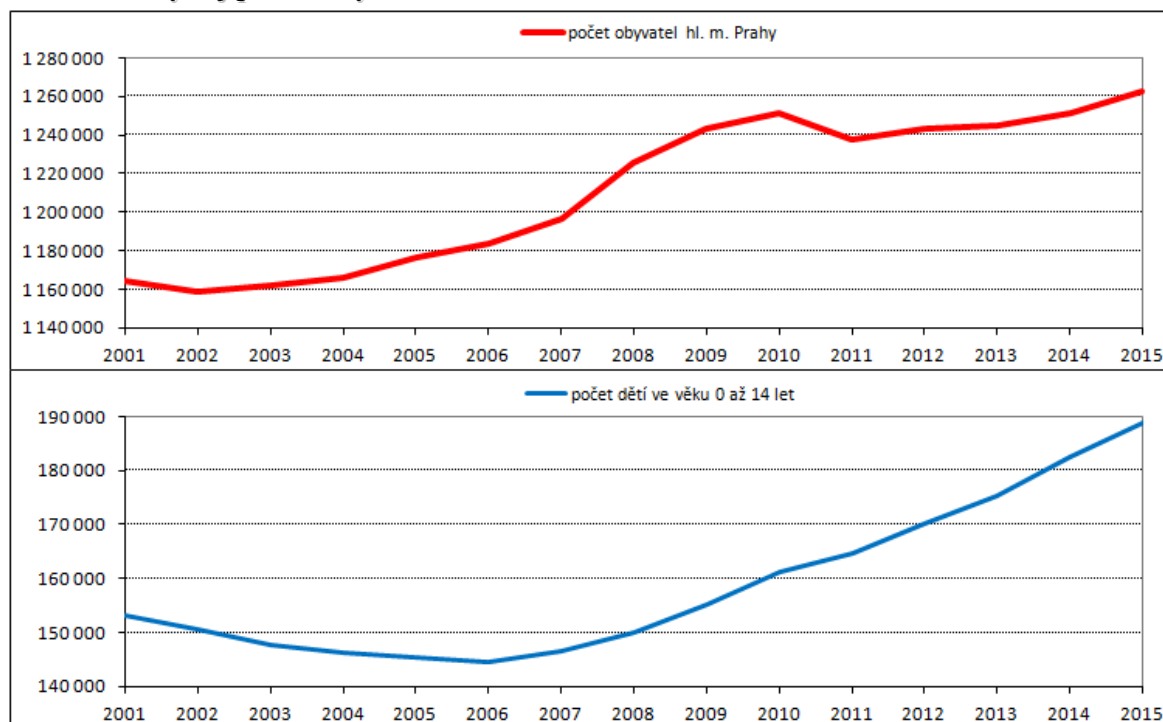
	střední stav obyvatelstva* celkem	věková skupina 0 - 14 let	počet mateřských škol bez rozdílu zřizovatele	děti v mateřských školách
2001	1 164 682	153 192	351	27 421
2002	1 158 800	150 472	346	27 688
2003	1 161 851	147 691	336	28 255
2004	1 165 617	146 124	333	28 731
2005	1 176 116	145 364	321	28 497
2006	1 183 576	144 560	320	29 052
2007	1 196 454	146 466	321	29 859
2008	1 225 281	150 109	320	31 308
2009	1 242 956	155 238	322	33 403
2010	1 251 726	161 294	331	35 264
2011	1 237 943	164 659	340	37 078
2012	1 243 695	170 253	352	38 457
2013	1 244 762	175 353	372	40 405
2014	1 251 075	182 500	395	41 637
2015	1 262 507	188 832	408	42 371

*Střední stav obyvatelstva v kalendářním roce je počet obyvatel hl. m. Prahy z přelomu června a července.

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

Z tabulky č. 5 je dále patrné, že počet obyvatel v regionu v daném období stoupá, celkový nárůst činí necelých 100 tisíc obyvatel, tj. skoro 8 %. Statisticky sledovaná věková skupina dětí ve věku 0 - 14 let vzrostla v daném období cca o 36 tisíc, tj. skoro o 19 %. Tyto trendy ilustruje graf č. 2. Demografický vývoj zřetelně poukazuje na potřebu většího počtu míst v mateřských školách.

Graf č. 2: Vývoj počtu obyvatel v hl. m. Praze v letech 2001 až 2015

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

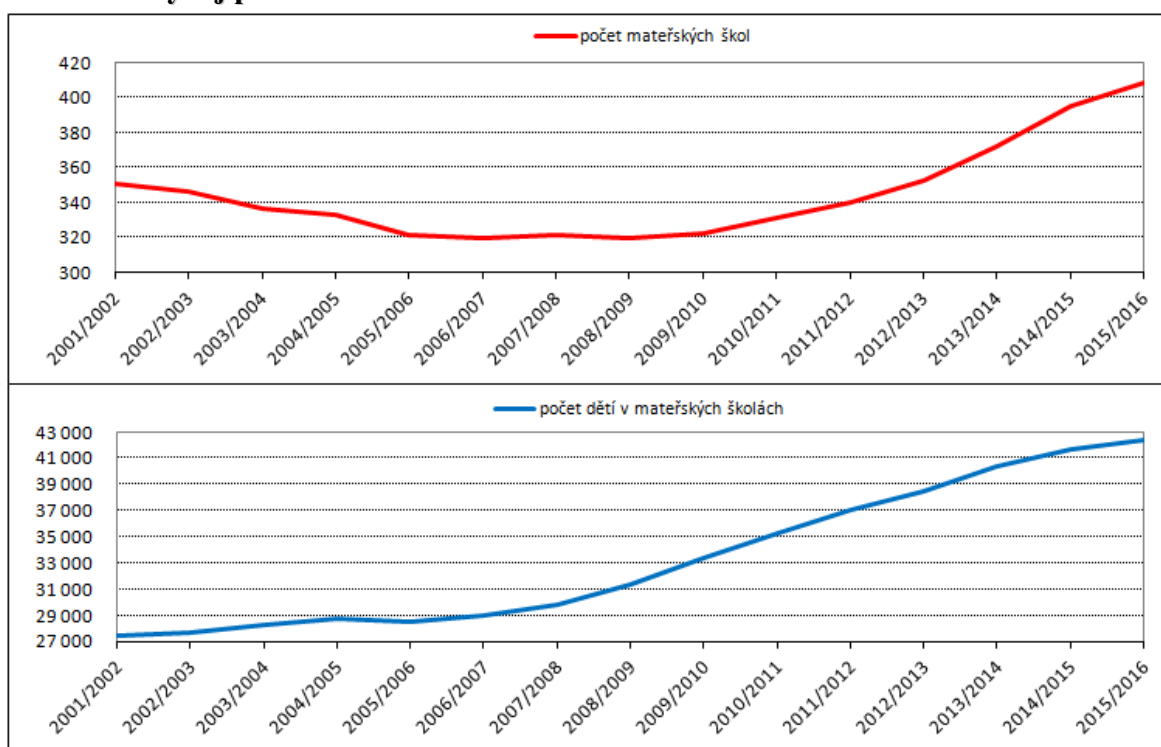
2.4 Vývoj počtu mateřských škol na území hlavního města Prahy

2.4.1 Vývoj počtu mateřských škol bez rozdílu zřizovatele

Český statistický úřad sice nesleduje přímo věkovou skupinu obyvatel ve věku 3 - 6 let, ovšem Ústav pro informace ve vzdělávání disponuje vývojem počtu dětí v mateřských školách, což je nikoliv úplná, přesto relevantní informace. Tento trend zachycuje graf č. 3 vycházející z tabulky č. 5. Počet dětí v mateřských školách se pravidelně zvyšoval, zatímco počet mateřských škol prošel nejprve negativním vývojem a po stagnaci v letech 2005 až 2009 teprve počet mateřských škol narůstá. Tento paradoxní jev lze vysvětlit neschopností segmentu okamžitě reagovat na potřeby obyvatelstva. Teprve opožděně se projevují optimalizační kroky zřizovatelů za účelem maximálního využití kapacity stávajících mateřských škol. Zatímco v případě městských částí jde o politickou otázku, v případě

jiných zřizovatelů mateřských škol lze dovozovat především nedostatek zkušeností (méně pak vhodných prostor a finančních prostředků), neboť od zmíněného roku 2009 každoročně přibývají nové mateřské školy v rychlém tempu.

Graf č. 3: Vývoj počtu MŠ a dětí v MŠ v hl. m. Praze v letech 2001 až 2015

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

2.4.2 Vývoj počtu dětí v mateřských školách zřizovaných městskými částmi a soukromými zřizovateli, celodenní a polodenní péče, počet dětí ve třídě

Sumarizovaná data získaná z výkonových výkazů MŠMT přináší mírně odlišné počty, nicméně lze z nich získat další relevantní zjištění. V tabulce č. 6 jsou uvedeny počty dětí ve sledovaném období rozdělená na soukromé zřizovatele a městské části. Výpočtem je zde dokázáno, že mateřské školy soukromých zřizovatelů tvoří nepatrný podíl z hlediska výkonů v řádu jednotek procent. Zároveň lze konstatovat, že jejich podíl na výkonech neustále narůstá (v roce 2001 0,9 %, v roce 2015 6,8 %), zhruba od roku 2010 je nárůst výraznější - cca 1 % ročně.

Dále lze z dat výkonových výkazů MŠMT vyvodit, že naprosto převažuje celodenní péče o děti v mateřských školách. Polodenní péče se vyskytovala ve větší míře v mateřských školách zřizovaných MČ v první polovině sledovaného období, zatímco u mateřských škol soukromých zřizovatelů prakticky nikoliv. Zájem o polodenní péči v soukromých mateřských školách je tedy zanedbatelný.

Ze získaných dat je možné také analyzovat průměrný počet dětí ve třídě. Srovnání obecního zřizovatele (městských částí) a soukromého zřizovatele přináší zajímavé zjištění: Zatímco v prvním případě je průměr 25 dětí ve třídě (od 23 do 26), u druhého zřizovatele je toto číslo výrazně nižší – průměrně 18 dětí ve třídě s tím, že zde průměr zřetelně v poslední třetině sledovaného období klesá. Přičemž tento trend je v rozporu se zjištěními a doporučeními na optimální počet dětí ve třídě pro efektivní vzdělávání. Barnett ve své studii označuje za vysoce efektivní a účinné vzdělávací modely s nižším počtem dětí ve třídě a vyšší kvalifikací pedagogů. (Barnett, 2008, s. 21)

Toto statistické zjištění podporuje filosofii obou typů zřizovatele. Zatímco municipalita (městské části) se snaží uspokojit potřeby svých obyvatel v souladu se zákonem 561/2004 Sb., soukromý sektor se primárně snaží nabídnout něco navíc. To většinou znamená také právě méně početné třídy.

Tab. č. 6: Počty dětí v MŠ podle zřizovatele – městské části a soukromý sektor

SUMÁŘE výkony - počty dětí a tříd - vývojová řada		2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
zřizovatel MČ celkem nejvýše 298 MŠ ve sledovaném období	počet dětí	25 856	26 151	26 684	27 081	27 177	27 601	28 359	29 843	31 770	33 365	34 894	35 910	37 231	37 982	38 250
	z toho v polodenní péči	900	858	498	407	192	71	88	30	7	7	8	7	7	0	15
	počet tříd	1 124	1 120	1 112	1 116	1 109	1 115	1 140	1 196	1 248	1 304	1 351	1 385	1 434	1 471	1 483
	z toho polodenní třídy	47	42	25	20	10	4	5	2	1	1	1	1	1	0	1
soukromý sektor celkem nejvýše 93 subjektů ve sledovaném období	počet dětí	239	196	242	321	314	327	386	404	573	723	961	1 275	1 849	2 332	2 775
	z toho v polodenní péči	0	0	0	0	0	0	0	0	10	15	0	7	0	0	0
	počet tříd	14	10	12	16	16	16	21	22	31	39	54	79	112	162	187
	z toho polodenní třídy	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	1	0	0	0
celkem počet dětí		26 095	26 347	26 926	27 402	27 491	27 928	28 745	30 247	32 343	34 088	35 855	37 185	39 080	40 314	41 025
podíl soukromého sektoru		0,9%	0,7%	0,9%	1,2%	1,1%	1,2%	1,3%	1,3%	1,8%	2,1%	2,7%	3,4%	4,7%	5,8%	6,8%
počet dětí ve třídě	MČ	23,0	23,3	24,0	24,3	24,5	24,8	24,9	25,0	25,5	25,6	25,8	25,9	26,0	25,8	25,8
	soukromý sektor	17,1	19,6	20,2	20,1	19,6	20,4	18,4	18,4	18,5	18,5	17,8	16,1	16,5	14,4	14,8

Poznámka: stav v roce vždy ke dni 30. 9.

Zdroj: Výkonové výkazy MŠMT, vlastní zpracování

2.5 Vývoj počtu soukromých mateřských škol na území hl. m. Prahy v letech 2001 – 2015

V období mezi lety 2001 – 2015 postupně narostl počet mateřských škol soukromých zřizovatelů ze 7 až na 84, kromě toho v průběhu sledovaného období došlo celkem k 6 případům výmazu právnické osoby vykonávající činnost mateřské školy z rejstříku škol a školských zařízení, a to z důvodu nevykonávání činnosti více jak 3 po sobě jdoucí roky (2 případy), na žádost právnické osoby (2 případy) a další soukromá mateřská škola byla převzata jinou právnickou osobou a jedna nezačala činnost. Během sledovaného období také došlo k 17 případům zápisu s podmínkou, která nebyla k datu zahájení činnosti splněna a tudíž zápis do rejstříku škol a školských zařízení nenabyl účinnosti.

Lze konstatovat, že na konci období v roce 2015 je z uvedeného počtu 84 právnických osob vykonávajících činnost mateřské školy pouze 13 vícedruhových organizací (11 %), tzn., že právnická osoba vykonává činnost mateřské školy a zároveň činnost základní školy. Tento model platí pro všech 13 takových organizací. V jednom případě je k činnosti mateřské školy vykonávána činnost jeslí, dále pak dětského integračního centra a ekocentra, kdy tyto činnosti se odrážejí také v názvu. Model školy označovaný jako jednodruhová škola lze považovat u soukromých mateřských škol existujících v uvedeném období na území hl. m. Prahy za většinový a typický. Z uvedeného počtu 84 soukromých mateřských škol lze označit 5 jako speciální mateřské školy (pro děti s kombinovaným postižením, s autismem, sluchovým postižením).

Na konci sledovaného období soukromé mateřské školy na území hl. m. Prahy pouze v 6 % neposkytují dětem stravování vykonáváním činnosti školní jídelny nebo školní jídelny – výdejny. Naprostá většina soukromých mateřských škol tedy řeší stravování zápisem školní jídelny, případně školní jídelny - výdejny do rejstříku škol a školských zařízení, pouze nepatrné procento tuto záležitost řeší jiným způsobem. Na počátku sledovaného období neposkytovaly stravování v jídelně zapsané v rejstříku škol a školských zařízení 2 ze 7 subjektů, tj. 29 %.

Z uvedených 84 právnických osob evidovaných v rejstříku škol a školských zařízení v roce 2015 a vykonávajících činnost soukromé mateřské školy má 59 právní formu společnost

s ručením omezeným (70 %), kdy v předmětu činnosti je evidována činnost předškolní výchova a vzdělávání, případně činnost mateřské školy. U dalších 12 právnických osob je evidována forma obecně prospěšné společnosti. Lze tedy konstatovat, že většina soukromých mateřských škol působících na území hl. m. Prahy v daném období vykazuje činnost podle zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník (zrušen k 1. 1. 2014) a následně zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech, který nabyl účinnosti k 1. lednu 2014. Založení školské právnické osoby podle školského zákona je využíváno jen výjimečně. Z počtu 84 mateřských škol tuto právnickou formu využilo jen 10 zřizovatelů. Úplné rozložení četnosti jednotlivých zřizovatelských forem soukromých mateřských škol na území hl. m. Prahy znázorňuje tabulka č. 7.

Tab. č. 7: Četnost právních forem u soukromých mateřských škol v hl. m. Praze v roce 2015 (84 subjektů)

právní forma a vymezení		počet MŠ
zákon č. 561/2004 Sb.	školské právnické osoby	10
zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník (zrušen k 1. 1. 2014) a následně zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech, který nabyl účinnosti k 1. lednu 2014.	společnost s ručením omezeným	59
	akciová společnost	0
	veřejná obchodní společnost	1
zákon č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech a o změně a doplnění některých zákonů, do účinnosti nového občanského zákoníku a zákona o obchodních korporacích (v roce 2012)	obecně prospěšná společnost	12
zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník a následně od účinnosti zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, zákonem o obchodních korporacích č. 90/2012 Sb.	zapsaný spolek	1
	zapsaný ústav	1
	zapsaná nadace	0

Zdroj: příloha č. 11, vlastní zpracování

Pro zpracování dat o mateřských školách na území hl. m. Prahy je zásadní rozdíl mezi umístěním sídla mateřské školy a skutečným místem poskytování vzdělávání a školských služeb, dříve také místem výkonu. Mateřské školy jsou ve výkaznictví i v rejstříku škol a školských zařízení evidovány podle místa sídla právnické osoby. Nicméně je velmi obvyklé, že mateřská škola vykonávání činnosti na území jiné části Prahy, pro jejíž území je činnost mateřské školy zásadní. Tato skutečnost komplikuje zpracování dat z výkazů

MŠMT, neboť zde je řazení a třídění dat zásadně ohledem na sídlo právnické osoby. Tento rozdíl mezi sídlem školy a skutečným místem výkonu se vyskytuje u 26 % právnických osob (23 z 90 subjektů během vymezeného období – viz příloha č. 11). Tento jev má od roku 2001 stoupající tendenci.

Pouze v několika případech se objevuje, že mateřská škola sídlící na území hl. m. Prahy vykonává činnost na území jiného kraje, případně je jedno z míst výkonu činnosti na území jiného kraje. Jedná se celkem o 4 mateřské školy, které nejsou zahrnuty do výzkumného šetření. Tato skutečnost je ovlivňována zákonem č. 561/2004 Sb., který v § 23 odst. 2 definuje: *„třídy, studijní skupiny a oddělení všech škol, jejichž činnost vykonává jedna právnická osoba, se musí nacházet na území kraje, v němž má sídlo tato právnická osoba; výjimky povoluje v případech hodných zvláštního zřetele na návrh zřizovatele nebo právnické osoby, která vykonává činnost školy, ministerstvo.“* Vzhledem k tomu, že činnost mateřské školy je zásadní pro území, kde skutečně vykonává svoji činnost, nikoli kde má sídlo, je tato výjimka povolována skutečně pouze ve výjimečných případech a uvážlivě.

Soukromé mateřské školy v rámci hl. m. Prahy vznikaly nerovnoměrně, jejich vznik ovlivňovala celá řada faktorů vztahujících se k jednotlivým městským částem. V první řadě lze mapovat dynamicky nárůst počtu soukromých mateřských škol v okrajových městských částech Prahy, kde se objevil nedostatek počtu míst v mateřských školách zřizovaných městskými částmi. Tato skutečnost je poprvé zmiňována již ve VZ HMP 2001/2002, dále od školního roku 2004/2005 pravidelně a s důrazem pak ve VZ HMP 2007/2008 a VZ HMP 2008/2009.

Trend souvisí s masivní výstavbou na okrajích Prahy, přičemž v rámci developerských projektů byla často opomenuta základní infrastruktura. Naplněnost okrajových částí Prahy souvisí také s jistou „spádovostí“ okrajových částí Prahy, kdy v rámci dojížděky do zaměstnání rodiče častěji volí alternativu směrem k místu zaměstnání. Následně tak děti z regionu Praha – východ, západ naplňují mateřské školy v okrajových částech Prahy.

Zajímavou souvislost lze sledovat mezi zahájením činnosti mateřské školy a zápisem do rejstříku škol a školských zařízení. V tomto ohledu vykazují zvláštnost mateřské školy vzniklé v intervalu 2001 – 2005, kdy odstup od zahájení činnosti do doby zápisu do

rejstříku škol a školských zařízení činí i několik let. Nicméně tato data byla získána přímo z rejstříku škol a školských zařízení, jehož vznik se váže na zákon 561/2004 Sb. a je velmi pravděpodobné, že se jedná o evidenční nepřesnosti transformací předcházející sítě škol a školských zařízení.

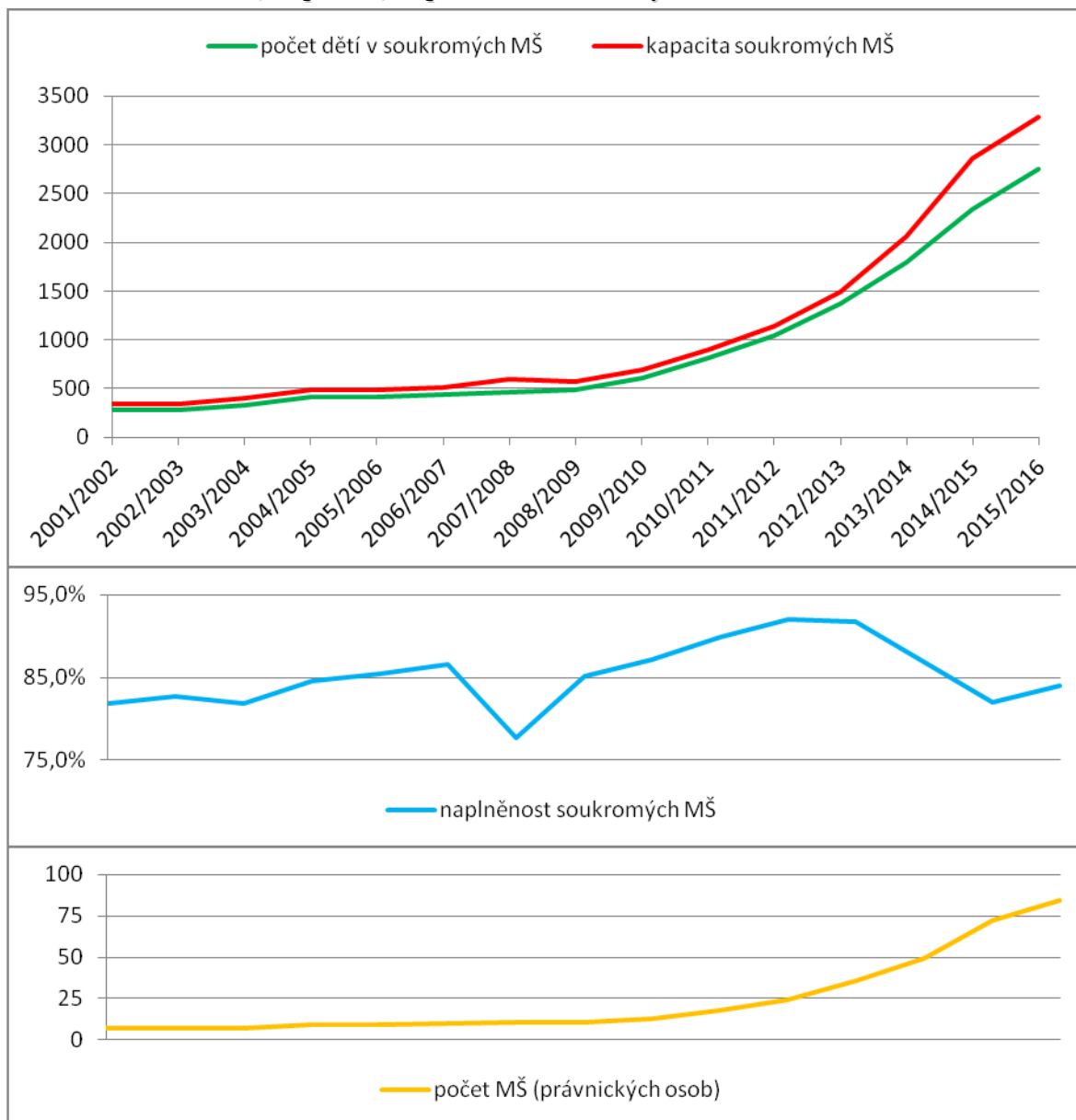
Graf č. 4 zachycuje počty dětí v mateřských školách soukromých zřizovatelů na území hl. m. Prahy a zároveň celkové kapacity mateřských škol ve zvoleném období. Data jsou uvedena v tabulce č. 8. Jedná se o maximální možný počet dětí zapsaný v jednotlivých školních rocích. Je zde jednoznačný trend růstu kapacit způsobený zapisováním nových subjektů ve zvoleném území a období. Razantní navyšování zapsaných kapacit počíná školním rokem 2009/2010, přičemž v posledním sledovaném školním roce tento trend zjevně nekončí. Z původní hodnoty 346 dětí v roce 2001 narostla kapacita soukromých mateřských škol v Praze na hodnotu 3283 dětí. To znamená skoro desetinásobné navýšení.

Modrá křivka z počtu dětí a zapsané kapacity vyvozuje naplněnost mateřských škol, která kolísá mezi 78 % až 92 %. Lze konstatovat, že kapacity mateřských škol soukromých zřizovatelů jsou poměrně využité (průměrně 85 %).

Žlutá křivka znázorňuje počet mateřských škol - trend jasně koreluje s nárůstem kapacit a počtu dětí. Také zde platí, že boom zakládání soukromých mateřských škol zdaleka nekončí.

Školní rok 2009/2010 lze určit jako bod zlomu, kdy všechny výše uvedené ukazatele začínají stoupat. Nepochybně to souvisí s demografickým vývojem v regionu ve sledovaném období – viz tabulka č. 5. V roce 2009 se počet dětí ve věku 0 až 14 let (věková skupina je definována statistikou ČSÚ) v regionu vyrovnal roku 2001 a od té doby lineárně roste do roku 2015 zhruba o 35 000 dětí, tzn. nárůst přes 20 %. Dalším aspektem je dostatečný prostor k podnikání v této oblasti. Zatímco vznik veřejné mateřské školy je podmíněn časově náročnými politickými procesy, vznik soukromé mateřské školy zapsané do rejstříku škol a školských zařízení je záležitostí poptávky, podnikatelského záměru a zvládnutí úředního postupu. Vzhledem k podmínkám českého prostředí (zákon č. 306/1999 Sb.) lze konstatovat, že založení soukromé mateřské školy sebou nese menší podnikatelské riziko než vstup do většiny oblastí volného trhu.

Graf č. 4: Počet dětí, kapacita, naplněnost soukromých MŠ

Zdroj: tabulka č. 8, vlastní zpracování

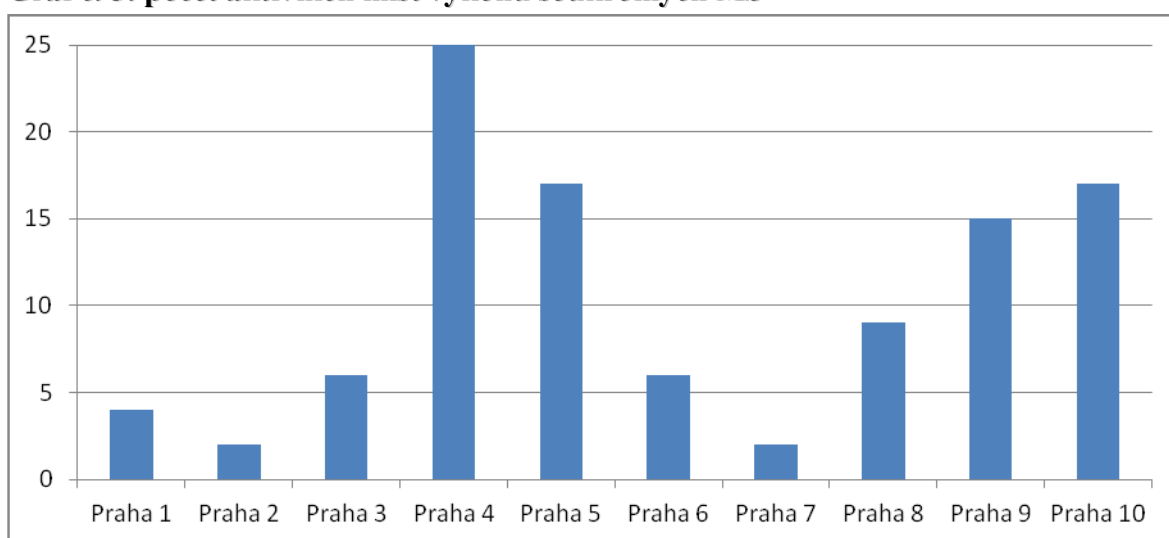
Tabulka č. 8: Počet soukromých MŠ, jejich kapacita, počty dětí

HL. M. PRAHA / školní rok	2001/2002	2002/2003	2003/2004	2004/2005	2005/2006	2006/2007	2007/2008	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016
počet MŠ (právnických osob)	7	7	7	9	9	10	11	11	13	18	24	36	49	72	84
počet dětí v soukromých MŠ	283	286	333	412	416	443	465	488	607	810	1047	1376	1794	2343	2756
kapacita soukromých MŠ	346	346	407	487	487	512	598	573	696	902	1138	1499	2067	2856	3283
naplněnost soukromých MŠ	81,8%	82,7%	81,8%	84,6%	85,4%	86,5%	77,8%	85,2%	87,2%	89,8%	92,0%	91,8%	86,8%	82,0%	83,9%

Zdroj: Výkonové výkazy MŠMT, příloha č. 11, vlastní zpracování

V grafu č. 5 je základní přehled o počtech míst výkonu mateřských škol (zapsané v rejstříku škol a školských zařízení) aktivních ve sledovaném období v jednotlivých obvodech Prahy. Jsou zahrnuta ta místa výkonu, která poskytovala školské služby reálně minimálně v jednom školním roce. Z grafu je patrné, že počty provozovaných míst výkonu korespondují zejména s počty obyvatel v jednotlivých obvodech – nejvíce (24 míst) jich bylo na Praze 4, nejméně (2 místa) na Praze 2 a 7. Graficky jsou počty aktivních míst výkonu znázorněny na obrázku č. 3.

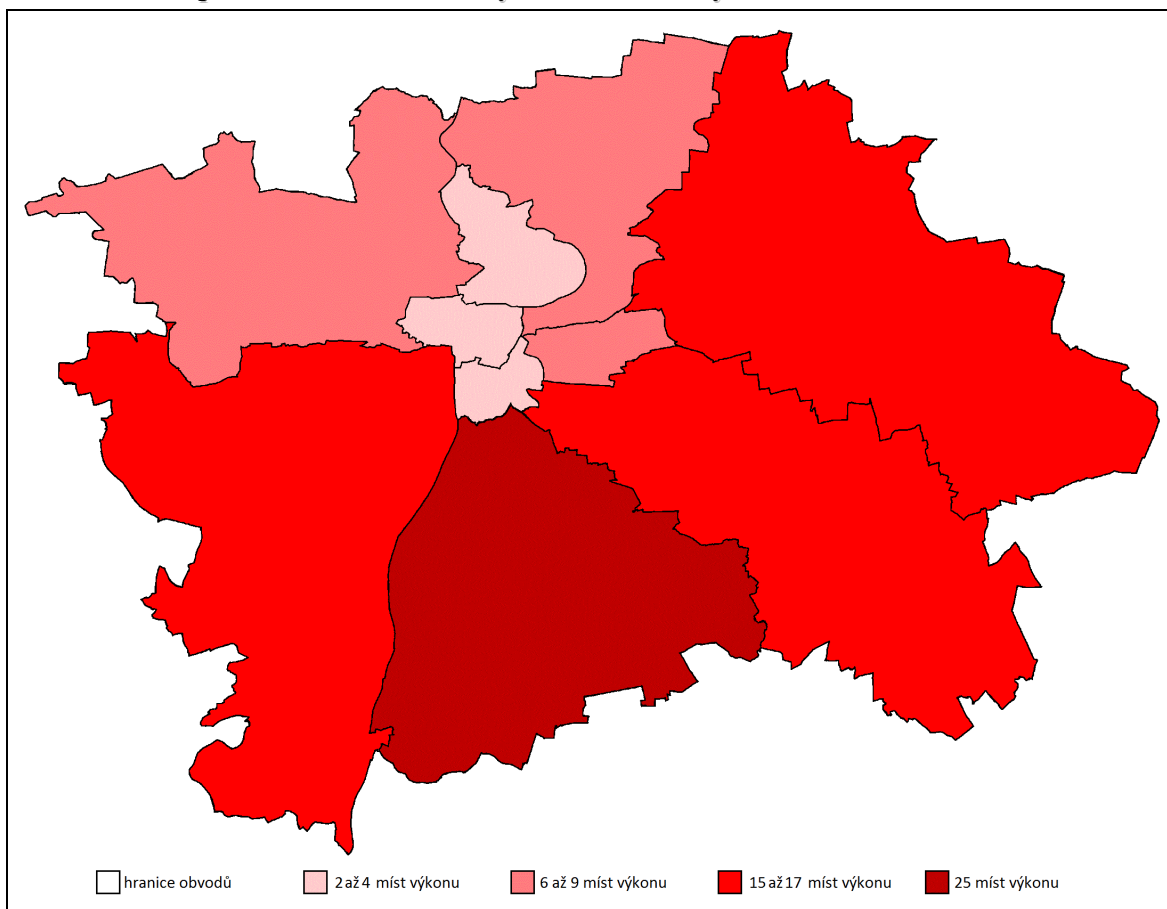
Graf č. 5: počet aktivních míst výkonu soukromých MŠ

Zdroj: Výkonové výkazy MŠMT, příloha č. 11, vlastní zpracování

Místa výkonu, v rejstříku škol a školských zařízení užívaný termín místo poskytovaného vzdělávání a školských služeb, byla zvolena místo počtu mateřských škol – právnických osob proto, že lépe vystihují rozmístění ve vymezeném regionu, respektive v územních obvodech hl. m. Prahy. Zavádějící v případě analýzy mateřských škol jsou jednak sídla právnických osob, které jsou v mnoha případech odlišné od místa výkonu, a také mateřské školy s více místy výkonu. Proto se jedná v dalším textu o místa výkonu, pokud není uvedeno jinak (počet mateřských škol a počet právnických osob se může lišit). Statistická chyba mohla vzniknout v několika případech, kdy právnické osoby neuvádějí ve výkazech MŠMT počty žáků k jednotlivým místům výkonu, ale pouze k jejich hlavnímu.

Obrázek č. 3: počet aktivních míst výkonu soukromých MŠ v období 2001 - 2015

Zdroj: Výkonové výkazy MŠMT, příloha č. 11, vlastní zpracování

Postupný vývoj mateřských škol na území jednotlivých městských obvodů lze sledovat v následujících podkapitolách.

Praha 1

V příloze č. 1 je uveden stav ve sledovaném období v obvodu Praha 1. V tomto obvodu vznikla soukromá mateřská škola až v roce 2011 a v roce 2015 se objevily další 3 místa výkonu. Nicméně obvod Prahy 1, tak jako ostatní centrální obvody Prahy, patří z hlediska počtu soukromých mateřských škol k těm menším a celková kapacita míst výkonu 109 dětí je využita průměrně z 86 %. Lze předpokládat, že tato skutečnost vyplývá z charakteru centra Prahy jako hlavně turistické oblasti s menším poměrem bytů, které by obývaly mladé rodiny s dětmi. Na druhou stranu lze předpokládat, že potenciálními zájemci

o vzdělávání dětí v soukromých mateřských školách mohou být zaměstnanci organizací vykonávajících činnost v tomto obvodu.

Kromě výše uvedeného na území obvodu žádala o zápis do rejstříku škol a školských zařízení další soukromá mateřská škola, která však nesplnila podmínky zápisu (zápis s podmínkou k 1. 9. 2014).

Praha 2

Vývoj na území obvodu Prahy 2 je graficky a tabulkově znázorněn v příloze č. 2. Na území obvodu Prahy 2 vykonávala činnost po většinu sledovaného období jen jedna soukromá mateřská škola. Zapsána do rejstříku škol a školských zařízení byla tato soukromá mateřská škola v roce 2007 a svou činnost zahájila v následujícím školním roce. Její kapacita po celé období zůstala nezměněna. Na konci sledovaného období v roce 2015 zahájila činnost další soukromá mateřská škola s místem výkonu v obvodu Praha 2 a kapacita soukromých mateřských škol v obvodu Prahy 2 tak stoupla z 36 na 56 dětí. Naplněnost kapacity se s ohledem na 48 evidovaných dětí pohybovala okolo 83 %.

Obvod Praha 2 patří v četnosti míst výkonu soukromých mateřských škol a jejich kapacitou spolu s obvodem Praha 7 mezi nejmenší obvody.

Praha 3

V obvodu Prahy 3 započala svoji činnost první soukromá mateřská škola ve školním roce 2011/2012. Tato soukromá mateřská škola s kapacitou 24 dětí byla naplněna ze 100 %. Od roku 2013 došlo k výrazným změnám a na konci období v roce 2015 je vykonávána činnost soukromých mateřských škol na 6 místech s celkovou kapacitou 167 dětí, přičemž kapacita je využita pouze z 63 %. Podrobně je vývoj uveden v příloze č. 3.

Kromě toho na území obvodu žádala o zápis do rejstříku škol a školských zařízení soukromá mateřská škola, která však nesplnila podmínky zápisu (zápis s podmínkou k 1. 9. 2014) a další soukromá mateřská škola po zápisu do rejstříku škol a školských zařízení činnost nezahájila (k 1. 9. 2014) a požádala o výmaz (1. 12. 2015).

Praha 4

Obvod Prahy 4 patří k nejdynamičtějším z hlediska vývoje soukromých mateřských škol na území hl. m. Prahy v období od roku 2001 do roku 2015. A také je obvodem s největším počtem míst výkonu a nejvyšší kapacitou. Již v roce 2001 působí v tomto obvodu soukromé mateřské školy na dvou místech výkonu. V obou případech se jedná o speciální mateřské školy, z nichž jedna zahájila činnost dokonce v roce 1996 a druhá v roce 2000.

Další místa výkonu soukromých mateřských škol se objevují až v roce 2010 a v rychlém sledu přibývají tak, že v roce 2015 počet míst výkonu dosáhl počtu 23, což je nejvíce ze všech obvodů Prahy. Kapacita míst výkonu soukromých mateřských vzrostla ze 126 dětí na 831 dětí, přičemž kapacita je průměrně využita z 82 %. V posledním školním roce sledovaného období bylo v soukromých mateřských školách tohoto obvodu vzděláváno 743 dětí, naplněnost dosáhla 89 %, což je v celopražském měřítku nadprůměrná hodnota. Na území obvodu ve sledovaném období usilovalo o zápis do rejstříku škol a školských zařízení dalších 5 subjektů, které však nesplnily podmínky zápisu. Data jsou zaznamenána v příloze č. 4.

Je velmi pravděpodobné, že tento dynamický vývoj úzce souvisí s výstavbou v lukrativních či v okrajových částech obvodu Prahy 4 (např. Praha 11 a 12) a nedostatečnou flexibilitou jednotlivých městských částí na změny v počtu dětí v předškolním věku. Přestože kapacita i počty dětí rostly také v mateřských školách zřizovaných městskými částmi v obvodu Prahy 4, lze přepokládat, že růst byl nedostatečný a obzvláště ve skupinách dětí mezi dvěma až třemi lety věku se ne vždy podařilo plně uspokojit zájem rodičů o předškolní vzdělávání.

Praha 5

Data získaná pro územní obvod Praha 5 jsou zaznamenána v příloze č. 5. Tato oblast je na druhém místě za obvodem Praha 4 téměř ve všech aspektech.

Již na počátku sledovaného období zde byly 3 soukromé mateřské školy. Mateřská škola OPUS vznikla v roce 1978 a dnešní terminologií by byla označena jako firemní, neboť působila při výrobním družstvu OPUS na Zbraslavi. V roce 1993 přešla do soukromé sféry, později byla transformována na obecně prospěšnou společnost. Mateřská škola

Korálek vznikla v roce 1992 jako organizace MČ Praha 13, ale v roce 1996 byla její ředitelkou transformována na soukromou právnickou osobu (Soukromá mateřská škola Korálek, spol. s r. o). Poslední mateřskou školou, která vznikla ještě před sledovaným obdobím (v roce 1996), je MŠ pro sluchově postižené (Bilingvální mateřská škola pro sluchově postižené s.r.o.).

V tomto obvodu byl zaznamenán relativně rovnoměrný nárůst míst výkonu soukromých mateřských škol, což je rozdílný jev oproti zbytku regionu. Další mateřské školy přibývaly pravidelně, skokový nárůst v roce 2013 je ovšem patrný také zde. Celková kapacita míst výkonu byla na konci období 661 dětí, zatímco na začátku to bylo 138 dětí, což znamená téměř pětinasobný nárůst. Kapacita míst výkonu byla využita průměrně z 93 %, nejvyšší hodnota byla zaznamenána ve školním roce 2012/2013 (99 %), v posledním školním roce pak 88 %. V aspektu naplněnosti tedy Praha 5 patří k nejúspěšnějším. Na území obvodu ve sledovaném období usilovala o zápis do rejstříku škol a školských zařízení další mateřská škola, která nesplnila podmínky zápisu.

Také tento obvod stejně Praha 4 je dlouhodobě atraktivním územím pro bydlení, s čímž souvisí intenzivní developerská činnost a bytová výstavba. Ta přinesla s sebou negativní sociální jevy – chybějící občanskou vybavenost nových lokalit, mezi typické oblasti patří Zličín, Lochkov či Slivenec.

Praha 6

V příloze č. 6 jsou data získaná pro územní obvod Praha 6. První soukromá mateřská škola se zde objevila ve školním roce 2009/2010. Na konci sledovaného období zde působilo 6 mateřských škol s celkovou kapacitou 261 dětí. Průměrná naplněnost činila 89 %. Zajímavým subjektem je Univerzitní mateřská škola Lvičata. Zřízení této školské právnické osoby bylo inspirováno potřebou zaměstnanců a studentů Českého vysokého učení technického v Praze.

Praha 7

Území obvodu Prahy 7 zůstalo ve sledovaném období téměř nedotčeno. Na sklonku sledovaného období ve školním roce 2014/2015 zde započala činnost jedna právnická

osoba, v posledním školním roce se přidala druhá. V roce 2011 usilovala o zápis do rejstříku škol a školských zařízení další mateřská škola, která nesplnila podmínky zápisu. Kapacita těchto subjektů je zanedbatelná, pouhých 38 dětí. V roce 2015 byla kapacita těchto míst výkonu zcela naplněna. Viz příloha č. 7.

Praha 8

Vývoj na území obvodu Praha 8 zachycují grafy v příloze č. 8. První soukromá mateřská škola zde začala působit ve školním roce 2012/2013. Na konci období zde činnost vykonávalo 9 subjektů. Nárůst kapacity byl v tomto obvodu průměrný, z původních 47 dětí na 238 dětí. V roce 2014 usilovala o zápis do rejstříku škol a školských zařízení další mateřská škola, která nesplnila podmínky zápisu.

Zajímavým jevem je místní nízká naplněnost – průměr ve sledovaném období činí jen 57 %, při odečtení prvního roku působení soukromého subjektu je to stále pouze 70 %. Jednoznačný původ tohoto jevu však nelze definovat.

Praha 9

Obvod Praha 9 představuje rozsáhlé území na severovýchodu regionu. Výrazně vyšší počet rezidentů v oblasti nepochybně souvisí s faktem, že po celé sledované období zde byly místa výkonu soukromých mateřských škol. První subjekt začal fungovat v roce 1996, druhý v roce 1997. Od školního roku 2010/2011 narůstá počet soukromých mateřských škol rovnoměrně na konečnou hodnotu 13 míst výkonu. Vyjádřeno kapacitou pak z původních 82 dětí v roce 2001 na 412 dětí v roce 2015.

V roce 2014 usilovala o zápis do rejstříku škol a školských zařízení další mateřská škola, která nesplnila podmínky zápisu. Data jsou přílohou č. 9 k diplomové práci.

Praha 10

Obvod Praha 10 se rozkládá od centra směrem na jihovýchod podél dopravní tepny na Říčany. To z něj činí opět významné území pro rezidentní zástavbu. První soukromá mateřská škola zde vznikla v roce 2004. Od roku 2012 zde probíhá razantní nárůst počtu míst výkonu a kapacity těchto mateřských škol. V roce 2015 zde působilo 16 subjektů

o celkové kapacitě 510 dětí, což při počáteční hodnotě 45 dětí znamená více než jedenáctinásobný nárůst kapacity během sledovaného období a v tomto aspektu územní obvod Praha 10 ostatní oblasti výrazně převyšuje.

Kapacita míst výkonu je zde naplněna průměrně z 96 %, což znamená pro daný obvod prvenství v aspektu naplněnosti (vyjma obvodu Praha 7, jehož kapacita je ovšem nesrovnatelná - dosahuje pouhých 7 % hodnoty obvodu Praha 10). Otázkou je však relevantnost údaje v případě tohoto území, neboť jedna mateřská škola vykazovala v některých letech více dětí, než měla stanovenou kapacitu – může jít o chybu statistického rázu, méně pravděpodobná je možnost, že subjekt vzdělával více dětí, než měl povoleno.

V roce 2013 usilovala o zápis do rejstříku škol a školských zařízení další mateřská škola, která nesplnila podmínky zápisu. Viz příloha č. 10.

2.6 Trendy vývoje soukromých mateřských škol na území hlavního města Prahy ve sledovaném období v dokumentech zpracovaných Magistrátem hlavního města Prahy

2.6.1 Dlouhodobé záměry

Zákon č. 561/2004 Sb., ukládá v ustanovení § 9 a 10 příslušnému krajskému úřadu zpracovávat v souladu s dlouhodobým záměrem vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v kraji a předkládat jej ministerstvu k vyjádření. V případě hlavního města Prahy se jedná o Magistrát hlavního města Prahy, potažmo příslušný odbor. Dlouhodobý záměr obsahuje analýzu vzdělávací soustavy v kraji a stanovuje na základě předpokládaného demografického vývoje, vývoje na trhu práce a záměrů dalšího rozvoje kraje zejména cíle a úkoly pro jednotlivé oblasti vzdělávání, strukturu vzdělávací nabídky, především strukturu oborů vzdělání, druhů, popřípadě typů škol a školských zařízení a jejich kapacitu a návrh na financování vzdělávání a školských služeb v kraji, přičemž uvedený koncepční materiál je krajský úřad povinen zpracovat ve čtyřletých cyklech. Ministerstvo školství,

mládeže a tělovýchovy zpracovává dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky.

Před účinností zákona č. 561/2004 Sb., byly také zpracovávány koncepční dokumenty. Nicméně první online dostupný dokument vztahující se ke sledovanému segmentu pražského školství je Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje výchovně vzdělávací soustavy v hlavním městě Praze (2006 - 2010). Dlouhodobé záměry budou následně vždy označovány zkratkou DZ HMP a příslušným rokem počátku období, na něž jsou určeny.

DZ HMP 2006

Výchozím dokumentem pro zpracování DZ HMP byl DZ ČR 2005, který již ve své analytické části konstatoval pokračování priorit v předškolním vzdělávání, a to zaměření na nové kurikulum, kterým dochází ke změnám v užívaných metodách a formách výchovně-vzdělávací práce, činnosti se postupně mají stávat pro děti nejen lákavé, ale i přínosné, začíná se respektovat aktivita dětí a jejím prostřednictvím jsou rozvíjeny dětské zkušenosti. Kurikulární reforma zde byla v plném rozsahu prioritou s cílem zvýšit kvalitu, efektivitu a inovativnost vzdělávání na všech úrovních. (DZ ČR 2005, s. 15)

Zpracovaný DZ HMP 2006 v analytické části zhodnotil kvalitativní a kvantitativní rozvoj vzdělávání soustavy a konstatoval, že v počtu dětí v pražských mateřských školách zaznamenal nejvyšší propad ve školním roce 2001/02, od tohoto roku dochází k jeho postupnému nárůstu. Naprostou většinu pražských mateřských škol v Praze zřizují jednotlivé městské části - ve školním roce 2004/05 městské části zřizovaly 94,85 % mateřských škol. Využití kapacit mateřských škol v hlavním městě Praze zřizovaných jednotlivými městskými částmi odpovídá republikovému průměru, který je 85,4 %, přičemž na území hlavního města Prahy je kapacita mateřských škol využita z 86 %. Kapacita soukromých mateřských škol je podle DZ HMP 2006 využita na 94,7 %.

Již DZ HMP 2006 upozorňuje na rizika spojená s masivní výstavbou v okrajových částech hlavního města Prahy. „Vzhledem k očekávanému demografickému vývoji v některých městských částech a k plánované bytové výstavbě se může naplněnost MŠ výrazně zvýšit, v některých lokalitách může poptávka po umístění dětí do MŠ převýšit nabídku. K této

situaci již došlo v MČ Praha 14 a 22, kde vzrůstá zájem rodičů z okolních obcí Středočeského kraje o zápis dětí do MŠ těchto městských částí.“ (DZ HMP 2006, s. 72)

Z analýzy DZ HMP 2006 lze konstatovat, že v předškolním vzdělávání pokračoval postupný proces zavádění konceptu víceúrovňového kurikula. Další školy postupně vytvářely své školní vzdělávací programy a zahajovaly podle nich vzdělávání dětí. Při tvorbě školních vzdělávacích programů (ŠVP) bylo možné využít Manuál k tvorbě ŠVP v předškolním vzdělávání, který byl v první verzi dopracován a zveřejněn v lednu 2003. Pro tvorbu ŠVP bylo doporučeno využít Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání (RVP PV), nicméně pro učitele, zřizovatele mateřských škol i Českou školní inspekci byl RVP PV stále jen nezávazným dokumentem. Učitelé mateřských škol podle něj většinou pracovali, ale mohli pracovat i podle jiných dokumentů. Většina mateřských škol připravila vlastní ŠVP, který vychází z RVP PV, a postupně si vytvářela i tzv. třídní vzdělávací programy (TVP). Pokračovalo i další vzdělávání učitelů mateřských škol k zavádění RVP PV do praxe a k tvorbě ŠVP. (DZ HMP 2006, s. 33)

Uvedený DZ HMP 2006 stanovil pouze nevýrazná opatření v oblasti předškolního vzdělávání, de facto se pouze zaměřuje na podporu implementace RVP PV a kromě toho vytyčil cíl podporovat vzhledem k odborné náročnosti práce předškolních pedagogů rozvoj jejich kvalitního profesního vzdělávání. (DZ HMP 2006, s. 33)

DZ HMP 2008

Následující dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy, který hodnotil období let 2008 – 2012, konstatoval nárůst počtu dětí v předškolním vzdělávání v porovnání se školním rokem 2006/2007 až o 10 000 dětí, což odpovídá predikci uvedené v DZ ČR 2007, že věková skupina příslušející předškolnímu vzdělávání (děti ve věku 3-5 let) je jedinou věkovou skupinou z uvažovaných, která v současnosti narůstá.

Dále je uvedeno, že největší podíl na předškolním vzdělávání tvořily děti ve věkové skupině 4 až 5 let a pouze 12,5 % tvořily děti mladší 3 let. (DZ HMP 2008, s. 53)

Zajímavé je tvrzení, že současná celková kapacita pražských mateřských škol 32 119 míst (není specifikováno, zda se jedná o celkovou kapacitu či pouze mateřských škol zřizovaných městskými částmi) bude vzhledem k očekávanému demografickému vývoji

překročena již ve školním roce 2008/2009. Situace se ale v jednotlivých městských částech liší. Zatímco v centru Prahy jsou kapacity dostatečné, v okrajových městských částech místa v mateřských školách chybí již v současnosti. Tuto situaci městské části sledují a snaží se ji řešit, většinou mají zpracované vlastní demografické studie. Ze záměrů jednotlivých MČ vyplývá, že mnohé MČ budou navyšovat kapacity mateřských škol využitím volných prostor v objektech základních škol, stavebními úpravami stávajících budov nebo otevřením tříd, které zatím nebyly využity. S rozšířením počtu míst výstavbou nových budov počítají například městské části Praha 5, 14, 15 a 21 nebo Praha – Zličín. (DZ HMP 2008, s. 54)

Výše popsaná situace koreluje se situací popsanou v kapitole 2.3.2. Z popisu situace v DZ HMP 2008 je patrné, že situace ve vývoji počtu míst v mateřských školách byla podrobně monitorována, stala se de facto politikem a že jednotlivé městské části již v tomto období začínali hledat nová místa, prostory pro vznik dalších tříd mateřských škol na jejich území. Nelze si nepovšimnout, že v daných dokumentech se neobjevují téměř žádné podrobnosti o soukromých mateřských školách na území hlavního města Prahy. Stále se totiž jedná o období, kdy změny v segmentu soukromých mateřských škol jsou nepatrné. Na území hlavního města Prahy od roku 2001 do roku 2007 stoupl počet soukromých subjektů vykonávajících činnost mateřské školy ze 7 na 11 a tento počet v množství dětí v předškolním vzdělávání tvoří nepatrné procento z celkového počtu dětí v mateřských školách v Praze (1,3 % v roce 2007, tab. 6).

V DZ HMP 2006 a v DZ HMP 2008 nejsou definována žádná opatření či cíle podpory tohoto segmentu, vše je soustředěno pouze na zavádění nového kurikula a tvorbu školních vzdělávacích programů. V tomto ohledu se již odlišuje DZ HMP 2012.

DZ HMP 2012

V tomto dokumentu si nelze nevšimnout zásadní změny. Je konstatován stav, že mateřské školy v HMP jsou zcela naplněny a „MČ nedisponují dostatečnou výší finančních prostředků na další investice do zřízení nových míst v mateřských školách.“ S ohledem na tuto situaci se DZ HMP 2012 snaží o definování účinných opatření v této oblasti. (DZ HMP 2012, s. 23)

Obdobně jako v minulých dlouhodobých záměrech je konstatováno, že situace s nedostatkem míst v mateřských školách je nejhorší v okrajových částech městských částí Prahy a důvodem je rozsáhlá bytová výstavba v těchto částech hlavního města, ale i za jeho hranicemi. V reakci na tuto situaci některé MČ realizovaly navýšení kapacit formou stavebních úprav budov MŠ i ZŠ, nebo otevřely další třídy MŠ, dosud nevyužívané. Nicméně je zřejmé, že reakce jednotlivých MČ není dostatečně rychlá a nadále se nedaří uspokojovat umístění všech dětí, obzvláště v nižších věkových skupinách (kolem třetího roku věku). Zásadní význam v poptávce po místech v mateřských školách na území hlavního města Prahy hráli také rodiče dětí bydlících ve Středočeském kraji, kteří dojíždějí za prací do Prahy, přičemž rozhodujícím faktorem pro přijetí dítěte je na základě doporučení ombudsmana věk dítěte a případně jeho bydliště (nikoli jeho rodičů). V rámci hlavního města Prahy následně dochází k paradoxu, že „stále více rodičů, kteří se odstěhovali za Prahu za kvalitnějším ovzduším a levnějším bydlením, přihlašuje své děti k trvalému pobytu k prarodičům“. (DZ HMP 2012, s. 23)

Kromě toho k dané problematice také DZ HMP 2012 uvádí, že obrovský převis poptávky nad nabídkou míst v mateřských školách je způsoben také tím, že školský zákon umožňuje přijímání dětí mladších 3 let, což podněcuje rodiče společně s možností tzv. vícerychlostního čerpání rodičovského příspěvku hlásit do MŠ i 2leté děti. (DZ HMP 2012, s. 33)

V reakci na tuto situaci začínají na území hlavního města Prahy vznikat další alternativy péče o děti. Ve školním roce 2009/2010 bylo uvedeno do provozu 20 Center pro předškolní děti (CPD) při všech DDM zřizovaných hlavním městem Prahou a v roce 2011 byl jejich počet rozšířen o další 2 CPD. Přičemž toto je jen zlomek podchyceného segmentu, kromě CPD vznikají i neformální kluby, hlídací centra a podobně. CPD zajišťovalo dopolední celotýdenní programy v rámci zájmového vzdělávání pro předškolní děti od 3 let, a to jak pro příležitostné, tak i pro pravidelné návštěvníky s důrazem na rozvoj pohybových, hudebních, výtvarných a herních aktivit a osobnostně sociální rozvoj.

Situaci na území hlavního města Prahy ve věkové skupině 3 až 6 let stále více také ovlivňuje zvyšující se počet dětí cizinců, jejichž začleňování do kolektivu je organizačně náročnější.

Poprvé byly zmíněny preference rodičů. „Rodiče se ve stále větší míře zajímali o zaměření a programové nabídky mateřských škol a v neposlední řadě i o počet dětí a počet učitelek v jedné třídě. Preferovali spíše menší třídní kolektivy v mateřských školách rodinného typu.“ V kritické situaci naopak téměř všechny městské části využily možnosti naplnovat třídy do maximálního počtu dětí, tj. 28 dětí ve třídě. (DZ HMP 2012, s. 23)

DZ HMP 2012 pro stanovení konkrétních cílů pracuje s prognózou vývoje počtu dětí v příslušném období, kterou zobrazuje převzatá tabulka č. 9.

Tab. č. 9 Vývoj počtu dětí ve věku 3 – 5 let

rok dítěte	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
3	10 794	11 709	12 344	13 091	14 489	14 517	14 545	14 679	14 723	14 676
4	9 736	10 653	11 727	12 362	13 110	14 508	14 536	14 565	14 698	14 742
5	9 256	9 738	10 672	11 747	12 382	13 130	14 529	14 557	14 585	14 719

Zdroj: DZ HMP 2012 - ÚIV (převzatá demografická studie VŠE)

Ve všech věkových skupinách dětí je značný nárůst v řádu tisíců, proto se s ohledem na situaci popsanou výše jednotlivá opatření DZ HMP 2012 jeví jako nedostatečná. Nicméně nelze opomenout konstatování, že městské části nedisponují dostatečnou výší finančních prostředků na další investice do zřízení nových míst v mateřských školách a tudíž koncepční dokument je v tomto směru nedostatečným nástrojem.

Opatření týkající se míst v mateřských školách uvedená v DZ HMP 2012 nejsou nikterak razantní:

- otevírání nových tříd ve stávajících objektech,
- otevírání detašovaných pracovišť v budovách základních škol,
- slučování mateřských škol se základními školami (nejen účelné využití prostor ZŠ, ale také redukce příspěvkových organizací),
- povolování naplnění tříd na maximální počet dětí, tj. 28 dětí ve třídě všude, kde to dovolují hygienické normy a s ohledem na případnou integraci,
- podpora center pro předškolní děti.

(DZ HMP 2012, s. 33 – 34)

Právě s ohledem na kritickou situaci v hlavním městě Praze je velmi zajímavé srovnání s Dlouhodobým záměrem vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ČR, vydaným MŠMT pro dané období. Zde se v kapitole 1 Předškolní vzdělávání objevuje požadavek na zohlednění demografického vlivu na předškolní vzdělávání. „Při schvalování územních plánů, výstavby nových bytových kapacit, brát v úvahu předpokládané požadavky na umístění dětí do mateřských škol a učinit další opatření, která zajistí požadavek účasti 95 % dětí v raném věku na předškolním vzdělávání (průběžně).“ (DZ ČR 2011, s. 3) Je zde velmi zřejmé, že demografický vývoj v rámci ČR je velmi různorodý, a proto opatření jsou ponechána na nižším stupni řízení vzdělávací soustavy, krajských úřadech.

Kromě toho se zde objevuje vize fungování firemních školek a plán jejich podpory ve stejném módu jako u soukromých mateřských škol. Další opatření jsou již obsahového charakteru, kdy doznívá zavádění RVP PV, podporuje se jazykové vzdělávání předškolních pedagogů, důraz je kladen na český jazyk, ale také v případě možnosti vzdělávání v cizím jazyce. Od roku 2012 se předpokládají opatření pro snížení počtu odkladů nástupu k povinné školní docházce.

2.6.2 Výroční zprávy 2001 – 2015

Výroční zprávy, stejně tak jako dlouhodobé záměry, byly do účinnosti zákona č. 561/2004 Sb. zpracovávány na základě zákona č. 564/1990 Sb., § 6, odst. 1, o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů. Od roku 2005 jsou zpracovávány v souladu se zákonem č. 561/2004 Sb. a s vyhláškou č. 15/2005 Sb., kterou se stanoví náležitosti dlouhodobých záměrů, výročních zpráv a vlastního hodnocení školy.

V zásadě lze analýzu výročních zpráv rozdělit do dvou období, které je dotčeno organizačním uspořádáním příslušných odborů MHMP, tedy zpracovateli výročních zpráv a tedy důrazem na jejich segmenty, a hlavně také účinností zákona č. 561/2004 Sb., včetně příslušných prováděcích předpisů, které ukotvily náležitosti výroční zpráv v prováděcí vyhlášce. Kromě toho není v zákoně č. 561/2004 Sb. stanovena povinnost mateřských škol zpracovávat výroční zprávy. Celkem tedy třikrát došlo ke změně struktury výroční zprávy, která měla za následek problematické sledování trendů vývoje soukromých mateřských škol na území hlavního města Prahy v daném období.

Dalším úskalím je způsob sběru dat ve výročních zprávách, obzvláště v těch do školního roku 2003/2004. Zde jsou uváděny počty dětí k 30. 6. školního roku a není uveden zdroj dat. Od školního roku 2004/2005 je vždy uveden zdroj „ÚIV, Statistická ročenka školství 2005/2006 – výkonové ukazatele“. Tato skutečnost stěžuje porovnání dat zveřejněných v jednotlivých výročních zprávách s výkonovými ukazateli MŠMT. Výroční zpráva je v tomto ohledu sekundární zdroj. V diplomové práci jsou data sbírána vždy k 30. 9. v souladu s výkonovými výkazy MŠMT.

V počátečním období, výroční zprávy za roky 2001 až 2004, je segment soukromých mateřských škol vždy vyčleněn a lze z jednotlivých výročních zpráv získat cenné informace. Po změně struktury výročních zpráv od roku 2005 je segment soukromých mateřských škol implementován do kapitoly předškolního vzdělávání a jednotlivé trendy u soukromých škol nelze téměř vysledovat. Informace o soukromých mateřských školách se zúžily na pouhé statistické údaje o počtech subjektů, tříd a vzdělávaných dětí. Statistické informace ve výročních zprávách nejsou dále až na několik výjimek pro potřeby diplomové práce zpracovávány. Analýza výročních zpráv se zaměřuje na aspekt vzdělávacích trendů u soukromých mateřských škol včetně případných alternativních směrů, na další nabídku soukromých škol a výši školného.

Nicméně výroční zprávy za období od roku 2001 do roku 2004 přinášejí zásadní údaje pro srovnání segmentu soukromých mateřských škol na počátku sledovaného období v roce 2001 s koncem tohoto období v roce 2015.

V části VZ HMP 2001/2002 týkající se mateřských škol zřizovaných městskými částmi je konstatováno, že ve školním roce 2001/2002, bylo evidováno 274 mateřských škol zřizovaných 50 městskými částmi HMP. Mateřské školy nezřizuje pouze 7 menších městských částí. V této části je také zaznamenán údaj vztahující se k mateřským školám zřizovaným městskými částmi - počet volných míst a počet neumístěných dětí (počet neumístěných dětí k 1. 9. 2001 - 260 dětí, volná místa k 1. 9. 2001 - 1 117 míst). Přičemž v počtu neumístěných dětí jsou podle VZ HMP 2001/2002 zahrnuty i děti od dvou let věku, které bylo možné zařadit do třídy mateřské školy jen výjimečně za určitých podmínek a v souladu s vyhláškou MŠMT č. 35/1992 Sb., o mateřských školách.

V zásadě je zde potvrzeno, že žádosti rodičů o přijetí dítěte do mateřské školy byly průběžně uspokojovány v závislosti na počtu volných míst v mateřských školách bez větších obtíží. Pouze v některých lokalitách, kde se staví nové byty a rodinné domy, zejména v okrajových částech Prahy, přesahovala poptávka nabídku a umístění dítěte v mateřské škole podle výběru rodičů bylo složitější. Rodičům pak bylo nabídnuto volné místo v jiné, pokud možno nepříliš vzdálené, mateřské škole.

Ve VZ HMP 2001/2002 jsou explicitně vyjmenovány soukromé MŠ evidované v síti škol a školských zařízení (od účinnosti zákona č. 561/2004 Sb. rejstřík škol a školských zařízení). Ve školním roce 2001/ 2002 bylo zařazeno pět soukromých mateřských škol, do kterých bylo k 30. 6. 2001 zapsáno 194 dětí. Přičemž je ve VZ HMP 2001/2002 konstatováno, že kapacita většiny soukromých mateřských škol je plně využita.

VZ HMP 2001/2002 uvádí tento seznam soukromých mateřských škol:

1. Soukromá mateřská škola Korálek, spol. s r. o.
2. Soukromá mateřská škola OPUS, o.p.s.
3. Mateřská škola Pro Family s.r.o.
4. Mateřská škola Beruška, s.r.o.
5. Základní škola Montessori s.r.o.

Kromě toho ve školním roce poskytovaly předškolní vzdělávání na území hlavního města Prahy 3 soukromé mateřské školy speciální, do kterých bylo k 30. 6. 2001 zapsáno 121 dětí. Do sítě škol předškolních a školských zařízení byly tyto 3 soukromé mateřské školy zařazeny ve školním roce 2002/2003 (VZ HMP 2002/2003):

- Bilingvální mateřská škola pro sluchově postižené s.r.o.
- Dětské integrační centrum a mateřská škola, s.r.o.
- Modrý klíč - základní škola speciální a mateřská škola speciální, o.p.s.

Dvě z těchto soukromých mateřských škol, Dětské integrační centrum a Soukromé speciální školy Modrý klíč, se zaměřovaly na péči o děti s kombinovanými vadami, tělesně i mentálně postižené. Dětské integrační centrum pečuje také o děti s logopedickými

vadami a s poruchami chování. Třetí soukromá speciální mateřská škola – Bilingvální mateřská škola pro sluchově postižené - má zařazeny děti se sluchovým, popř. dalším postižením.

Rozpor mezi uvedeným výčtem počtu soukromých mateřských škol a počtem zjištěným z dat výkonových výkazů MŠMT je pouze v 1 subjektu, Základní škola Montessori s.r.o. Podle VZ HMP 2001/2002 byla Základní škola Montessori s.r.o. nositelem experimentálního ověřování Vzdělávací program Mateřská a Základní škola Montessori I. stupeň, č. j. 21739/98-22 MŠMT ČR do r. 2005, s odůvodněním, že předškolní zařízení je vždy součástí Základní školy Montessori, tvoří s ní organizační a logickou jednotku. Logickou proto, že vzdělávací program Montessori je postaven na psychologickém rozvoji dítěte od věku 2,5 – 3 let a tento rozvoj musí mít kontinuitu alespoň do ukončeného prvního stupně. Ve VZ HMP 2002/2003 se však uvádí, že ověřování uvedených vzdělávacích programů, které mělo probíhat až do roku 2007, bylo v červnu roku 2003 zrušeno. Je tedy pravděpodobné, že pokusné ověřování probíhalo mimo evidenci výkonových výkazů a další informace o činnosti mateřské školy při ZŠ Montessori s.r.o. nejsou dohledatelné.

Zajímavým aspektem je, že ostatních 7 subjektů vykonávajících činnost v roce 2001, ji vykonává také v roce 2015. Pouze Dětské integrační centrum a mateřská škola, s.r.o. mezi školními roky 2002/2003 až 2009/2010 nevykonávala činnost, respektive ve statistických výkonových výkazech bylo uváděno 0 dětí. Tuto skutečnost potvrzuje i informace uvedená ve VZ HMP 2002/2003.

Při pohledu na výchovné programy soukromých mateřských škol v období VZ HMP 2001/2002 je zjevné, že se jednalo o běžné mateřské školy zaměřené na pohybovou, výtvarnou a pracovní výchovu, předškolní výuku jazyků. Integrace postižených dětí byla také umožněna, nicméně jedná se o krajovou záležitost.

Soukromá mateřská škola Korálek, spol. s r.o. využívala ke vzdělávání program „Všestranný rozvoj“, schválený MŠMT ČR č. j. 13 726/99-21, který budoval a rozvíjel základy pro postoje, znalosti a dovednosti důležité pro člověka. Uvedená soukromá mateřská škola se zúčastnila dotazníkového šetření, ze kterého je patrné, že následně

zpracovala ŠVP v souladu s platným RVP PV, přičemž lze zpracované ŠVP zařadit mezi běžné programy mateřských škol.

Mimoškolní aktivity soukromých mateřských škol zahrnovaly podle VZ HMP 2001/2002 různé zájmové kroužky, např. hudební, pěvecké, dramatické, pohybové, sportovní, výtvarné, keramické, dále byla organizována výuka AJ, kurzy plavání, návštěvy divadelních a hudebních představení, výjezdy do škol v přírodě, vánoční besídky a výstavy, ozdravné pobyty na horách a u moře.

Zajímavostí byla Soukromá mateřská škola Korálek, spol. s r.o., která nabízela celoročně, nad rámec běžného provozu, možnost „Hotýlku v Korálku“ - zaopatření dětí v nepřítomnosti rodičů ve večerních či nočních hodinách, 24 hodin denně. (VZ HMP 2001/2002, s. 33)

Výše ročního školného se u soukromých mateřských škol podle údajů VZ HMP 2001/2002 pohybovala v rozpětí od 12 500 do 16 500 Kč za rok. Mimo toto pásmo se vyskytovala jedna mateřská škola, MŠ Beruška s.r.o., která pro děti z jiných lokalit po dohodě s rodiči stanovovala školné až 21 000 Kč. (VZ HMP 2001/2002, s. 34)

Zajímavý údaj vyplývá z analýzy VZ HMP 2002/2003, kde je podchyceno, že výše školného se pohybovala u soukromých mateřských škol opět v rozpětí od 12 500 do 16 000 Kč ročně, pouze MŠ Beruška, s.r.o. navýšila školné pro děti mimo lokalitu na 35 000 Kč za rok. Ve výročních zprávách není dále nijak podchyceno, co je míněno lokalitou, případně kolik dětí této soukromé mateřské školy platí uvedené školné. V dalším období podchyceném ve VZ HMP 2003/2004 již školné dále neroste.

Oproti tomu speciální mateřské školy školné buď nevybíraly vůbec - Modrý klíč - základní škola speciální a mateřská škola speciální, o.p.s.; nebo bylo v podstatně odlišných relacích: Dětské integrační centrum - celodenní péče 400 Kč, polodenní péče 200 Kč; Bilingvní MŠ - celodenní péče slyšící 300 Kč, polodenní péče slyšící 150 Kč - sluchově postižení 1000 Kč. (VZ HMP 2001/2002, s. 92) V dalších dvou výročních zprávách VZ HMP 2002/2003 a 2003/2004, které údaje školného uvádějí, dochází u soukromých speciálních mateřských škol pouze k mírnému nárůstu v řádu několika set korun.

VZ HMP 2004/2005 již obsahuje převážně jen statistické údaje o soukromých mateřských školách, ale již ne takové údaje, aby mohl být sledován vývoj obdobně jako ve výročních zprávách v letech 2001 až 2004. Nicméně se objevují nové zajímavé aspekty předškolního vzdělávání, obzvláště z oblasti pedagogických pracovníků, jejich kvalifikace, věkový průměr, vzdělávání apod. Tyto údaje jsou však mimo zájem diplomové práce. Ze zájmové oblasti diplomové práce se objevuje informace o lepší vybavenosti soukromých mateřských škol, včetně vybavenosti informačními technologiemi.

Nárůst počtu soukromých mateřských škol je stále mírný, nárůst o dva subjekty, tj. 9 soukromých mateřských škol včetně 2 speciálních.

Je zde také potvrzena skutečnost, že v souladu s novým školským zákonem (zákon č. 561/2004 Sb.) získala většina mateřských škol zřizovaných městskými částmi od zřizovatele výjimku z počtu dětí a maximální možný počet dětí ve třídě mateřských škol městských částí je od tohoto období nejčastěji 28 dětí ve třídě.

Zároveň je zaznamenán zájem o umístování dětí mladších 3 let a objevuje se ze strany rodičů preference spíše menších třídních kolektivů v mateřských školách rodinného typu. (VZ HMP 2004/2005, s. 17 – 18)

To vše spolu se stoupající naplněností mateřských škol zřizovaných městskými částmi vytváří dobré podmínky pro expanzi soukromých mateřských škol od roku 2009.

VZ HMP 2005/2006 konstatuje stabilizaci počtu mateřských škol v působnosti městských částí, u kterých v daném období dochází jen k formálním změnám. V předchozích obdobích je možné sledovat razantní změny u mateřských škol městských částí, jako změny právní formy, zánik organizačních složek, slučování pod jedno ředitelství, úpravy kapacit.

V období školního roku 2005/2006 nedošlo k zásadním změnám ani u soukromých škol. Stále jsou do mateřských škol zřizovaných městskými částmi přednostně přijímány děti v posledním roce před zahájením povinné školní docházky, a to i během školního roku. Značný zájem o umístění dětí v MŠ vznikl od 1. 1. 2006 rovněž v důsledku novely zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře. Vzrostl i zájem rodičů dětí dvouletých, které lze zařadit do třídy mateřské školy za určitých podmínek výjimečně, dále pak u dětí na

nepravidelnou docházku, včetně dětí z jiných lokalit mimo hlavní město. Velký zájem rodičů o umístění dětí do mateřských škol řešila řada městských částí žádostmi o zvýšení kapacity mateřských škol. (VZ HMP 2004/2005, s. 35)

Ve výročních zprávách za školní roky 2006/2007 a 2007/2008 není možné zaznamenat žádný zásadní posun či změny v oblasti předškolního vzdělávání. Mezi zajímavější údaj patří konstatování, se kterým je možné se setkat i v dlouhodobých záměrech, že v centru Prahy jsou kapacity mateřských škol dostatečné, zatímco v okrajových částech Prahy kapacity nedostačují. (VZ HMP 2007/2008, s. 17)

Ve školním roce 2009/2010 bylo dle VZ HMP 2009/2010 uvedeno do provozu 20 Center pro předškolní děti (CPD) při všech hlavním městem Prahou zřizovaných domech dětí a mládeže. (VZ HMP 2009/2010, s. 21) Jedná se o aktivitu, která má suplovat nedostatek míst v mateřských školách zřizovaných městskými částmi.

A již VZ HMP 2010/2011 konstatuje, že mateřské školy v hl. m. Praze jsou zcela naplněny. Problémy jsou zejména v okrajových MČ, kde jsou kapacity MŠ nedostatečné a nemohou být uspokojeni ani občané s trvalým bydlištěm. Opět je odkazováno na důsledek rozsáhlé bytové výstavby v těchto částech hlavního města, ale i za jeho hranicemi. Z těchto důvodů některé městské části realizovaly navýšení kapacit formou stavebních úprav MŠ i ZŠ, nebo otevřením nových tříd MŠ.

Ředitelé mateřských škol stále přijímali děti podle stanovených kritérií, které upřednostňují přijetí dítěte s místem trvalého pobytu v dané městské části a přednostně byly přijímány v souladu se školským zákonem všechny děti v posledním roce před zahájením povinné školní docházky. Mezi nepřijatými dětmi jsou především děti, které k 31. 8. daného roku nedosáhly věku tří let, děti matek na mateřské dovolené s druhým dítětem, děti s trvalým bydlištěm mimo správní obvod (potažmo městskou část), popř. mimo území hl. m. Prahy. Rodiče dětí však mohli podávat přihlášky na více mateřských škol a z toho plyne, že počet nepřijatých dětí byl podstatně zkreslen. (VZ HMP 2011/2012, s. 21)

V období školního roku 2012/2013 je poté na území hlavního města Prahy již 36 mateřských škol soukromých zřizovatelů. Je evidentní, že tento segment uměl velice rychle zareagovat na nedostatek míst v mateřských školách zřizovaných městskými částmi, které

nejen že neuměly pružně zareagovat na vznikající potřebu přes vědomí všech statistických prognóz, ale také pružně na situaci ani reagovat nemohly, neboť pro tuto oblast nebyl dostatečný finanční kapitál v rozpočtech jednotlivých městských částí vyčleněn.

Zajímavá skutečnost, kterou lze zaznamenat u soukromých mateřských škol je, že si udržují nižší průměrný počet dětí na třídu, který se de facto po celé sledované období pohybuje kole 18 dětí na třídu (viz tabulka č. 6). Tato skutečnost je významná právě pro celou řadu rodičů, kteří pro své děti hledají menší kolektivy rodinného charakteru. Vznikající soukromé mateřské školy jsou spíše menší. Průměrný počet dětí na školu uváděný ve VZ HMP 2012/2013 je 38 dětí.

Následující VZ HMP pro školní roky 2013/2014 a 2014/2015 nepřinášejí nic nového, omezují se na statistická data. Průměrný počet dětí na soukromou mateřskou školu se snižuje na 33 dětí a obdobně se snižuje průměrný počet dětí na třídu - 14,3. (VZ HMP 2014/2015, s. 27)

2.7 Zjištění z dotazníkového šetření – soukromé mateřské školy na území hl. m. Prahy v letech 2001 - 2015

Dotazníkové šetření směřovalo ke třem základním okruhům existence mateřské školy. První okruh se zaměřoval na evidenční a statistické otázky, druhý okruh otázek zjišťoval podrobnosti o vzniku mateřské školy, jako jsou motivace pro založení soukromé mateřské školy, výběr lokality pro činnost mateřské školy, včetně např. zjištění způsobu financování a třetí okruh otázek se zaměřil na specifika činnosti mateřských škol, tzn. specifika ve vzdělávací činnosti mateřské školy (zaměření školních vzdělávacích programů) a případné vize dalšího rozvoje mateřské školy.

Zatímco analýza statistických údajů a dokumentů postihuje celé období mezi roky 2001 až 2015, dotazník je vztažen ke konci sledovaného období, konkrétně k 30. 9. 2015.

2.7.1 Motivace pro vznik mateřské školy a výběr lokality

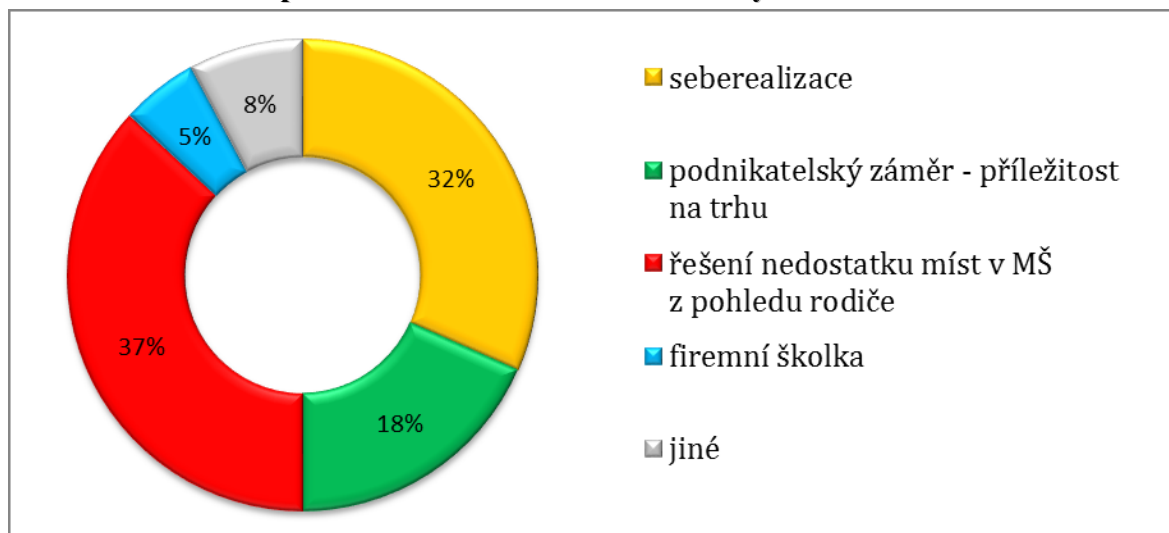
V rámci dotazníkového šetření byly položeny otázky směřující k motivaci založení soukromé mateřské školy. Byly nabídnuty možnosti odpovědi, ale byla také ponechána otevřená varianta k doplnění.

Z 29 odpovědí vybralo nejvíce respondentů variantu „řešení nedostatku míst v MŠ z pohledu rodiče“, srovnatelně četnou odpovědí byla „seberealizace“. Vzhledem k tomu, že respondenti mohli vybrat více variant, lze k odpovědi „seberealizace“ přidat i výrok „podnikatelský záměr - příležitost na trhu“, čímž se de facto podnikatelský duch či úsilí stává nejčastější odpovědí na otázku motivace ke vzniku soukromé mateřské školy (v součtu tvoří 50 % odpovědí).

Pokud jde o volnou odpověď, pak v jednom případě šlo dle vyjádření respondenta o řešení nedostatku míst pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami (autismem) a ve druhém případě se respondent odvolal na byrokratické jednání původního zřizovatele – úřadu městské části.

Formy odpovědí a jejich četnost je v následujícím přehledu v grafu č. 6.

Graf č. 6: Motivace pro vznik soukromé mateřské školy

Zdroj: Příloha č. 13, vlastní zpracování

Seberealizace a podnikatelský záměr uváděný jako nejčastější motiv vzniku soukromé mateřské školy je však do jisté míry limitován nalezením vhodného objektu k výkonu této činnosti.

Pro vznik soukromé mateřské školy, která má být zapsána do rejstříku škol a školských zařízení a tedy dosáhnout na dotace podle zákona č. 306/1999 Sb., je zásadní získání vhodných prostor, které budou odpovídat hygienickým požadavkům. Lze konstatovat, že během sledovaného období došlo celkem k 17 zápisům do rejstříku škol a školských zařízení s podmínkou, tzn. k datu zahájení činnosti (obvykle 1. 9. daného školního roku) bylo mateřské škole uloženo předložit dokumenty podle § 144 odst. 1 písm. zákona č. 561/2004 Sb.:

g) doklad osvědčující vlastnické nebo užívací právo právnické osoby, která bude vykonávat činnost školy nebo školského zařízení, k prostorám, případně území, kde bude uskutečňováno vzdělávání nebo školské služby,

h) stanovisko příslušného orgánu ochrany veřejného zdraví a stavebního úřadu, ze kterého vyplývá, že příslušné prostory lze užívat pro navrhovaný účel, včetně údaje o nejvyšším počtu osob, které lze v těchto prostorách vzdělávat nebo jim poskytovat školské služby,

i) doklad osvědčující zřízení nebo založení právnické osoby, která bude vykonávat činnost školy nebo školského zařízení.

Častá je právě problematika spojená s písm. g) a h) uvedenými výše, tj. aby objekt vyhověl nárokům k užívání pro předškolní vzdělávání.

Ze získaného vzorku 29 mateřských škol pouze 4 vykonávají činnost ve vlastním objektu. Tato skutečnost způsobuje vysokou míru ohrožení činnosti v případě ztráty objektu ukončením smluvního vztahu.

Tab č. 10: Zdůvodnění výběru lokality pro vznik soukromé MŠ

důvod pro výběr lokality	Odpovědí
přímo lokalita (centrum či naopak blízkost přírody)	5
volný a vhodný objekt k výkonu MŠ	3
poptávka, dopravní dostupnost	12
místo výkonu je v místě bydliště zřizovatele	7
vznik místo již stávající MŠ	2

Zdroj: Příloha č. 13, vlastní zpracování

Tabulka č. 10 uvádí typologický přehled odpovědí na otázku v dotazníku „Důvody pro výběr lokality v Praze?“, pro kterou bylo zvoleno volné vyjádření. Jako nejčastější důvod výběru lokality respondenti uvedli umístění podle poptávky, dopravní dostupnosti, obecně tedy strategicky výhodné umístění. Toto zjištění opětovně koresponduje s lokalitami, ve kterých vzniklo ve sledovaném období nejvíce soukromých mateřských škol – v obvodu Praha 4 a Praha 9. Překvapivě v mnoha odpovědích bylo uvedeno, že důvodem pro umístění mateřské školy bylo bydliště zřizovatele. Následovaly odpovědi charakterizované jako „důvodem byla lokalita sama“ a „zřizovatel našel vhodný objekt k výkonu činnosti“. Na posledním místě se objevila možnost, kdy zřizovatel přebírá již fungující MŠ.

2.7.2 Finanční zdroje soukromých mateřských škol

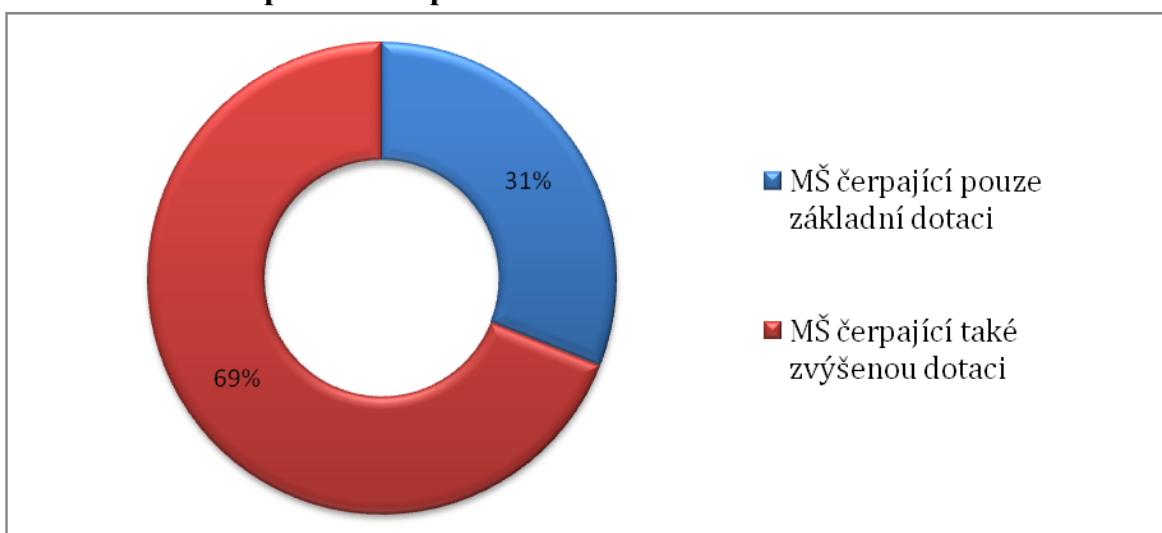
Otázky dotazníku vztahující se k financování činnosti mateřské školy, sledovaly kromě jiného i vztah zápisu soukromé mateřské školy do rejstříku škol a školských zařízení a poskytování dotací podle zákona č. 306/1999 Sb. Lze konstatovat, že dotazníkové otázky a následné prověření na odboru školství a mládeže Magistrátu hl. m. Prahy, že tato vazba platí ve 100 % sledovaného vzorku, tj. subjekt zapsaný v rejstříku škol a školských zařízení žádá o dotace, ne všechny subjekty splní další podmínky pro poskytnutí zvýšené dotace. V případě splnění podmínek pro přiznání i zvýšené dotace, získá subjekt 100 % krajského normativu.

Dalším zdrojem finančních prostředků jsou pro soukromé mateřské školy granty včetně pražských grantů, Celoměstské programy podpory vzdělávání, které jsou každoročně vyhlašovány, dále pak rozvojové programy MŠMT, sponzorské dary.

Zápis do rejstříku škol a školských zařízení subjektu přináší další zdroj pro financování (kromě školného) a dále marketingový bonus, že došlo ke splnění náročných podmínek zápisu do rejstříku škol a školských zařízení, tedy že mateřská škola prošla jakousi „akreditací“, jak je tato skutečnost často na webových stránkách soukromých mateřských škol prezentována. Lze konstatovat, že tato premise platila po celé období 2001 – 2015.

Z dotazníkového šetření vyplynulo, že všichni respondenti mají alespoň základní dotaci, 20 subjektů z 29 dotázaných pak i zvýšenou viz graf č. 7.

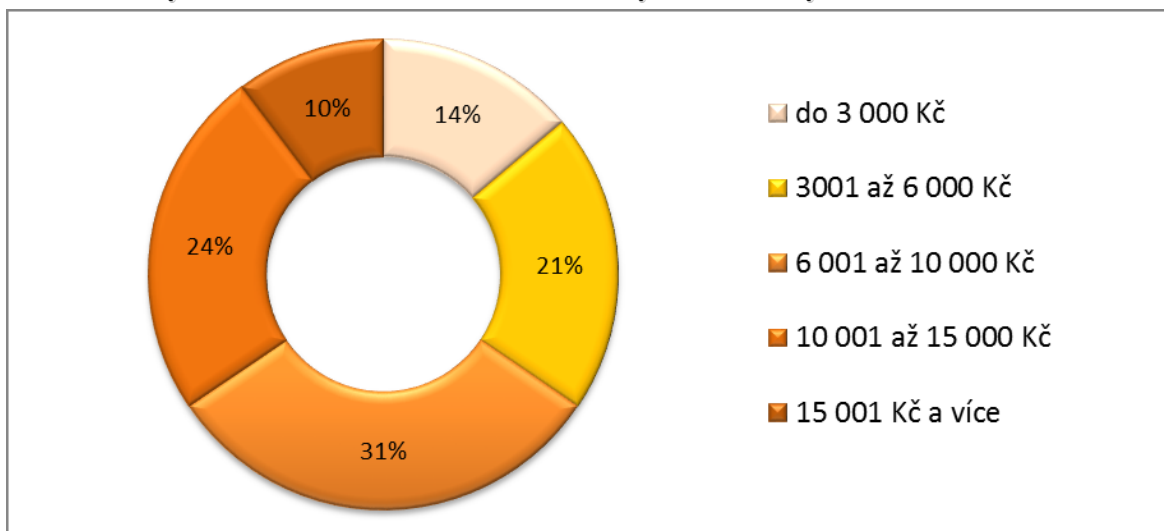
Graf č. 7: Podíl čerpání dotace podle zákona č. 306/1999 Sb.

Zdroj: Příloha č. 13, vlastní zpracování

Kromě uvedené dotace mateřské školy zřizované soukromými zřizovateli vybírají školné. Ve vzorku šetřeném dotazníkem k roku 2015 se rozpětí pohybovalo v pásmech uvedených v grafu 8.

Graf č. 8: Výše měsíčního školného v soukromých mateřských školách

Zdroj: Příloha č. 13, vlastní zpracování

Lze konstatovat, že nejčastější výše školného se pohybuje v pásmu od 6 001 do 10 000 Kč měsíčně, přičemž se rozumí za celodenní pobyt, bez stravy. Vytvořit lze s tímto ohledem předpoklad, že docházka do soukromé mateřské školy je zásadně podmíněna dostatečným materiálním zajištěním rodiny a je zásadně ohrožena v případě ztráty zaměstnání.

Zajímavé je také srovnání s daty zjištěnými ve VZ HMP 2001/2002. V této výroční zprávě je uvedeno školné u tehdejších soukromých mateřských škol působících na území hlavního města Prahy. Při srovnání lze dojít ke zjištění, že u soukromých mateřských škol vzrostlo za období roku 2001 do roku 2015 školné průměrně pětinasobně. Tato skutečnost pravděpodobně zohledňuje trend růstu mezd a platů v regionu, a dále také značnou poptávku po místech v mateřských školách.

Výjimku ve výši školného v dotazníkovém šetření vytváří poměrně malá skupina soukromých mateřských škol. Celkem se jedná o 4 soukromé mateřské školy, jejichž školné se pohybuje v řádu do 3 000 Kč měsíčně. Ve dvou případech se jedná o speciální mateřské školy, které řeší situaci specifické skupiny hendikepovaných dětí a ve dvou případech o firemní mateřské školy.

Školné u soukromých mateřských škol speciálních se pohybovalo na nižší hranici i v roce 2001. Ve VZ HMP 2001/2002 byla částka nejvyššího školného za rok 1 000 Kč. Při současném zjištění se jedná o částky do 3 000 Kč měsíčně.

Firemní mateřské školy jsou zvláštní skupinou soukromých mateřských škol, které poskytují předškolní vzdělávání dětem zaměstnanců zřizovatele. Dotazníkového šetření se zúčastnily pouze 2 firemní mateřské školy, které vznikly v roce 2010 a 2012 a jejich kapacita je 125 dětí. Jedná se o Mateřskou školu Začít spolu s.r.o. a Univerzitní základní školu a mateřskou školu Lvičata, š.p.o. Výchovně vzdělávací program odpovídal v jednom případě běžné mateřské škole a druhá z nich pracuje podle programu Začít spolu, který odráží i její název. Firemní mateřské školy je poměrně obtížné identifikovat, protože pouze některé využily možnosti ustanovení § 34 odst. 8 zákona č. 561/2004 Sb., podle něhož není nutné uvádět pro tento typ mateřské školy v názvu druh školy a často se názvem neliší od názvu jiných mateřských škol. Podle nepublikovaných odhadů odboru školství a mládeže MHMP je jich na území hlavního města Prahy kolem 15. Podle údajů v rejstříku právnických osob vznikla v roce 2011 Asociace provozovatelů soukromých a firemních školek ČR, o. s., nicméně stránky této asociace s informacemi nebyly nalezeny.

2.7.3 Specifika a zaměření školních vzdělávacích programů

Dotazníkové šetření mělo ověřit, nakolik je předškolní vzdělávání poskytované v soukromých mateřských školách na území hlavního města Prahy odlišné, alternativní, a jaké další nestandardní prvky přinášejí do oblasti předškolního vzdělávání. S premisou, že soukromé školy patří do alternativy vzdělávání, se lze setkat často, ad Průcha, 2016. Často se však jedná pouze o jiný možný způsob zajištění předškolního vzdělávání s běžným školním vzdělávacím programem dle RVP PV.

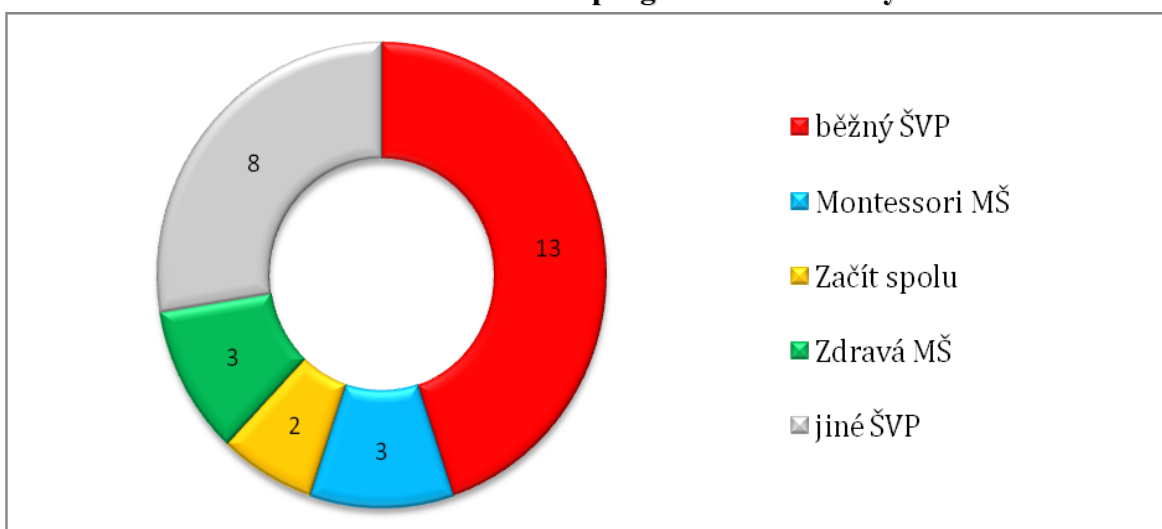
Z dotazníkového šetření vyplynulo, že čistě alternativní vzdělávací programy typu klasických reformních škol (členěn dle Průchy, 2012, s. 46) - montessoriovská, waldorfská či daltonské škola, u soukromých mateřských škol na území hlavního města Prahy v letech 2001 až 2015 příliš časté nejsou. K montessori pedagogice se hlásily 3 mateřské školy (International Montessori School of Prague, mateřská škola a základní škola, s.r.o., Mateřská škola a Základní škola U vrbiček s.r.o. a Mateřská škola HVĚZDA, s.r.o.).

Mnohem častější jsou alternativní prvky zanesené do školního vzdělávacího programu podle RVP PV, ať již prvky montessoriovské pedagogiky, zážitkové pedagogiky, polytechnické výchova, širší jazykové podpora – nejčastěji česko-anglické, kritického

myšlení (RWCT). K těmto alternativním prvkům zakomponovaným do školního vzdělávacího programu se hlásilo celkem 8 soukromých mateřských škol. K programu „Zdravá škola“ se hlásily 3 subjekty a 2 subjekty k programu „Začít spolu“. K běžnému typu školního vzdělávacího programu, bez zmínek alternativ, se hlásilo 13. Lze tedy konstatovat, že 55 % soukromých mateřských škol na území hl. m. Prahy ve sledovaném období vykazuje alternativní přístupy ke vzdělávání. Podrobněji rozložení odpovědí znázorňuje graf č. 9.

Graf č. 9: Zaměření školního vzdělávacího programu v soukromých MŠ

Zdroj: Příloha č. 13, vlastní zpracování

Nicméně otázka míry zastoupení alternativních vzdělávacích programů je natolik zajímavá, že otevírá prostor pro studium jednotlivých školních vzdělávacích programů ke kvalifikovanému stanovení míry alternativních prvků vzdělávání u soukromých mateřských škol. Prověřeno bylo i členství v asociacích na internetu, avšak zákonem není stanovena povinnost členství a tudíž lze tuto skutečnost v tabulce č. 11 použít pouze orientačně.

Tab č. 11: Přehled členství soukromých mateřských škol v asociacích

asociace	členské soukromé mateřské školy
Asociace waldorfských MŠ Waldorfská mateřská škola Koněvova 240a/2497, Praha 3	0
Asociace waldorfských škol České republiky, o.s., Butovická 228/9 158 00 Praha 5 - Jinonice	0
Montessori ČR, z.s. Rakovského 3136/1 143 00 Praha 4 - Modřany	7 soukromých MŠ zapsaných v rejstříku škol a š.z. z 38 členských subjektů na území HMP. Častěji jsou to kluby, školičky, rodinná centra či dětské skupiny.
Asociace lesních MŠ Šlikova 47 169 00 Praha 6	1 soukromá MŠ, která byla zapsána do rejstříku škol a š.z. před účinností zákona č. 178/2016 Sb. (novela školského zákona) Ekocentrum Podhoubí a Ekoškolka Rozárka, MŠ z. ú.)

Zdroj: webové stránky jednotlivých asociací a spolků, vlastní zpracování

Zajímavý je údaj dostupný na webových stránkách <http://www.montessori-skolky.cz/>, který přiřazuje k montessori pedagogice mateřské školy právě třeba jen s určitými prvky této pedagogiky.

Za alternativní přístup ke vzdělávání lze považovat také lesní mateřské školy, které ve sledovaném období byly mimo zájem diplomové práce, neboť nebyly zapsány v rejstříku škol a školských zařízení. V hlavním městě Praze bylo podle údajů Asociace lesních MŠ, z.s., k 31. 12. 2015 evidováno 21 lesních školských zařízení, které v souvislosti s novelou č. 178/2016 Sb., mohou být zapsány do rejstříku škol a školských zařízení. Lze tedy předpokládat další vývoj segmentu soukromých mateřských škol na území hl. m. Prahy a růst alternativních trendů. (Asociace lesních MŠ, online)

2.7.4 Další výhody soukromých mateřských škol

V rámci dotazníkového šetření byly také dotazovány další výhody soukromé mateřské školy oproti běžné, zřizované městskými částmi. Zde se velmi projevilo subjektivní vnímání respondenta, neboť se jednalo o otevřenou otázku, na kterou bylo možné vypsát více variant. Z 29 dotázaných se pouze ve 3 případech vyskytla odpověď, že žádné další aktivity pořádané nejsou, přičemž 2 z těchto škol jsou soukromé mateřské školy speciální.

Nejčastěji lze najít odpovědi:

- cizí jazyk, nejčastěji angličtina, často rodilý mluvčí - cizí jazyk se vyskytl ve 21 odpovědích z 29,
- množství kroužků - výtvarných, pohybových či hudebních, nezdědka hra na hudební nástroj - 21 odpovědí,
- výhodnější provozní doba, obvykle do 18:00, nezdědka do 20:00, provoz v období prázdnin - 12 odpovědí,
- přijímání dětí mladších 3 let - 3 odpovědi,
- plavání - 3 odpovědi; plavání se však může vyskytovat u ostatních v rámci dalších pohybových aktivit a kroužků,
- nižší počet dětí ve třídě - 3 odpovědi.

Ze vzorku odpovědí je zřejmé, že soukromé mateřské školy jsou si plně vědomy svých předností a přesně cílí na zájem rodičovské veřejnosti.

2.7.5 Změna směřování či fungování mateřské školy

„Existoval v minulosti MŠ důvod pro přehodnocení jejího směřování/fungování?“ - otázka dotazníku cílila na skutečnost, nakolik mateřská škola podléhá vlivům okolí a nakolik je schopná překonat vyvstalé obtíže. Jednoznačná odpověď „ne“ byla u 20 mateřských škol. Zbylých 9 soukromých mateřských škol za dobu působení na trhu nějakým způsobem měnilo koncept, ať už z důvodu většího zaměření na jazykové vzdělávání, tak způsobený například změnou ředitele školy. Mezi dalšími důvody změny jsou uvedeny: výpověď z nájmu objektu mateřské školy, či nerentabilní původní záměr zaměření na děti mimořádně nadané, či úbytek dětí. Roli pro změnu směřování nehrála délka doby působení soukromé mateřské školy na trhu, neboť mezi oběma skupinami se nacházely mateřské školy s různou délkou činnosti.

Na území hl. m. Prahy kromě soukromých mateřských škol zapsaných do rejstříku škol a školských zařízení existuje celá řada dětských skupin, center a „školek“, včetně lesních školek a skupin, které se často zaměřují na péči o od dvou let věku, případně i mladší. Tento segment mimo rejstřík škol a školských zařízení není předmětem šetření diplomové

práce. Nicméně je nutné se o tomto segmentu zmínit, protože může v blízké budoucnosti (mimo období diplomové práce) zásadně ovlivnit počet soukromých mateřských škol zapsaných v rejstříku škol a školských zařízení na území hl. m. Prahy.

Novela školského zákona č. 178/2016 Sb. školského zákona přináší nárokovost předškolního vzdělávání pro děti od 2 let věku, a to od již od roku 2020. Tato skutečnost přináší povinnost veřejných zřizovatelů zajistit těmto dětem místa v mateřských školách. Soukromým mateřským školám tedy potenciálně zmizí část zájemců o tento typ vzdělávání, obzvláště právě ze skupin dvouletých, pro které byl ve veřejných mateřských školách míst nedostatek. Dalším aspektem je snižující se porodnost, tj. počet dětí ve věku předškolního vzdělávání. Z tohoto pohledu lze dokonce očekávat, že část soukromých mateřských škol ukončí činnost.

Více se tedy soukromé mateřské školy budou muset orientovat na své benefity: nižší počet dětí ve třídě, nadstandardní doplňky výchovy a vzdělávání (kroužky, rozšířené jazykové aktivity apod.), alternativní vzdělávací metody a přístupy, rozšířená provozní doba apod. S vědomím této skutečnosti byla soukromým mateřským školám položena otázka dalšího směřování.

2.7.6 Vize soukromých mateřských škol do budoucnosti

Jednoznačně 8 soukromých mateřských škol odpovědělo, že vize směřování do budoucna není. Navýšení kapacity, ať už rozšířením stávajících prostor, či otevřením dalších míst výkonu (poskytování služeb na dalších pobočkách), se vyskytlo v 8 případech. Další častou odpovědí (8 odpovědí) byl vývoj subjektu spatřovaný ve vykonávání činnosti dalšího druhu školy (nejčastěji základní školy, v 1 případě střední školy, neboť subjekt už činnost základní školy vykonává). Ve 3 případech byl rozvoj mateřské školy spatřován v úpravě školního vzdělávacího programu, v 1 případě je přehodnocování školního vzdělávacího programu zmiňováno s pravidelností 1x v období 2-3 let. Ze zajímavých cílů lze jmenovat: snížení školného, převedení na firemní mateřskou školu, rozšíření o dětskou skupinu ve věku 1,5 roku, úprava prostor pro vzdělávání hendikepovaných dětí.

2.8 Model soukromé mateřské školy na území hlavního města Prahy v roce 2015

Na základě podrobné analýzy dat a dostupných dokumentů, s přihlédnutím k údajům získaným z dotazníkového šetření, lze vymodelovat typickou mateřskou školu vymezeného období na území hlavního města Prahy. Jsou pro ni typické tyto atributy:

- právní forma – společnost s ručením omezením,
- vykonává činnost na jednom místě (nemusí být totožné se sídlem),
- vzdělává průměrně 18 dětí ve třídě a 36 dětí v mateřské škole,
- vykonává činnost v pronajatém objektu,
- vybírá školné v pásmu (od 6001 do 10 000),
- pobírá základní i zvýšenou dotaci podle zákona č. 306/1999 Sb.,
- ŠVP obsahuje alternativní prvky (nikoliv celé zaměření),
- má pestrou nabídku dalších aktivit pro děti
(kroužky, jazykové vzdělávání, pohybové aktivity).

ZÁVĚR

Cílem práce bylo analyzovat vývoj soukromých mateřských škol na území hlavního města Prahy, jako jednoho z regionů České republiky se specifickými znaky, v období mezi lety 2001 až 2015. Na základě cíle byly v teoretické části zpracovány základní pojmy vztahující se k mateřským školám zajišťujícím výchovu a vzdělávání pro děti zpravidla od 2 do 6 let, včetně nejčastějších alternativních trendů a historie vývoje mateřských škol. Popsána byla také situace v předškolním vzdělávání před stanoveným obdobím pro výzkumné šetření, tj. do roku 2000.

V praktické části diplomové práce bylo dosaženo cíle práce a byly zodpovězeny výzkumné otázky:

1. Jakou proměnou v závislosti na podnětech okolí prošly soukromé mateřské školy v období od roku 2001 do roku 2015 v hlavním městě Praze?
2. Existují specifika soukromých mateřských škol na území hlavního města Prahy v období od roku 2001 do roku 2015?

Pro zodpovězení výzkumných otázek byla využita metoda analýzy dat, dokumentů a dalších zdrojů, a také dotazníkové šetření.

Základními skutečnostmi, které ovlivnily změny v segmentu soukromého předškolního vzdělávání, byly demografický vývoj (počet dětí opětovně roste od roku 2006) a bytová výstavba v některých částech hlavního města Prahy, a dále rozvoj lokalit těsně za hranicí území hlavního města Prahy bez zajištění dostatečné infrastruktury s jasným převládajícím směrem dojížděky do zaměstnání. Municipality nedokázaly reagovat pružně s ohledem na nedostatek finančních zdrojů ve svých rozpočtech. Jednotlivé městské části i přesto, že přistoupily k navyšování kapacit stávajících mateřských škol na hranici hygienických možností a využily výjimky k navýšení maximálního počtu dětí ve třídě, tj. na 28, nedokázaly zajistit dostatek míst v mateřských školách obzvláště pro skupiny dětí mladších 4 let. Přijímání dětí mladších 3 let bylo zcela výjimečné. Skutečnost umocnily i změny v sociálním systému, zavedení tzv. vícerychlostního čerpání rodičovského příspěvku. Souhra těchto faktorů vytvořila na rozhraní let 2007 a 2008 značnou poptávku po místech v mateřských školách. A v zásadě jediný, kdo flexibilně zareagoval, byl soukromý sektor –

fyzické osoby se staly podnikateli, právníckými osobami a začaly zakládat soukromé mateřské školy.

Z původního počtu 7 soukromých subjektů, evidovaných v rejstříku škol a školských zařízení v roce 2001, stoupl počet mateřských škol dvojnásobně do roku 2009 a následně tento počet do roku 2015 vzrostl na 84 a soukromé mateřské školy se tak v rámci hlavního města Prahy staly segmentem, který zajišťuje předškolní výchovu a vzdělávání pro zhruba 3 000 dětí. Vývoj soukromých mateřských škol, co do počtu vzniku nových subjektů, zapsaných míst poskytování vzdělávání a školských služeb, tak do zvyšování kapacity míst výkonů, lze řadit k nejdynamičtěji se rozvíjejícímu segmentu vzdělávání v hlavním městě Praze. Tento trend lze předpokládat nejméně do roku 2020, do kterého mají za povinnost veřejní zřizovatelé zajistit místa v mateřských školách pro dvouleté děti.

Vývoj segmentu soukromých mateřských škol v letech 2001 až 2015 na území hlavního města Prahy byl zpracován v členění podle jednotlivých územních obvodů, a to s ohledem na přehlednost a možné využití odborem školství a mládeže MHMP jako podklad k dalšímu rozvoji soukromých mateřských škol v souladu s platným dlouhodobým záměrem (při realizaci zápisů do rejstříku škol a školských zařízení). Ucelený přehled o jednotlivých subjektech zapsaných v rejstříku škol a školských zařízení, respektive místech výkonu jejich činnosti a jejich kapacitě, neexistoval.

Nicméně se nelze nezmínit, že tento segment sice uměl rychle reagovat na podněty okolí, zároveň se však jedná o segment značně ohrožený, ať již legislativními změnami, které by například zasáhly do financování, tak negativním demografickým vývojem, či pouhým faktem, že většina soukromých mateřských škol sídlí v pronajatých objektech.

K druhé výzkumné otázce bylo využito dotazníkového šetření, které přineslo hlubší poznání specifik soukromých mateřských škol v regionu. Zjištěné rysy soukromých mateřských škol jsou mimo jiné vyjádřeny v kapitole 2.8 Model soukromé mateřské školy na území hlavního města Prahy v roce 2015. Jedná se o vyjádření specifčnosti soukromých mateřských škol na území hlavního města Prahy. Jednak je to velikost mateřské školy, tj. průměrný počet vzdělávaných dětí, který je výrazně nižší oproti mateřským školám veřejných zřizovatelů a obdobný trend lze sledovat i u průměrného počtu dětí ve třídě. Dále bylo vysledováno množství zakomponovaných alternativních

prvků s důrazem na jazykové vzdělávání, pohybovou a výtvarnou výchovu, další volnočasové aktivity pro děti a nadstandardní přístup k rodičům jako klientům, kterým vychází soukromé mateřské školy vstříc delší provozní dobou či provozem během školních prázdnin pro zajištění potřebné služby hlídání dětí. Jasně alternativní zaměření vzdělávacích programů má třetina subjektů, které se účastnily dotazníkového šetření. V ostatních případech se objevují prvky alternativní pedagogiky zakomponované do školního vzdělávacího programu. Lze tedy konstatovat, že soukromé mateřské školy na území hlavního města Prahy zajišťují i v tomto ohledu pestrost vzdělávací nabídky.

Přes dynamický vývoj segmentu soukromých mateřských škol, který by mohl být zjednodušeně vykládán jako důsledek nedostatku míst ve veřejných mateřských školách (viz také odpovědi respondentů v dotazníkovém šetření), stále věřím, že soukromá mateřská škola je ekvivalentem pro výraz „dobrá škola“ ve smyslu tvrzení: *„Není-li po ruce dobrá škola, je možné si ji založit.“* (Kalous, 2014, s. 12)

SEZNAM ZKRATEK

ČSÚ – Český statistický úřad

DZ – dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy

HMP – hlavní město Praha

MČ – městská část

MHMP – Magistrát hlavního města Prahy

MŠ - mateřská škola

MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

RVP PV - Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání

ŠVP – školní vzdělávací program

UIV - Ústav pro informace ve vzdělávání

VZ – výroční zpráva

Zkratky zákonů

zákon č. 306/1999 Sb. - zákon č. 306/1999 Sb., zákon o poskytování dotací soukromým školám, předškolním a školským zařízením

zákon č. 561/2004 Sb. - zákon č. 561/2004 Sb., zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)

SEZNAM POUŽITÝCH INFORMAČNÍCH ZDROJŮ

- BARNETT, W. Steven, 2008. *Preschool Education and Its Lasting Effects: Research and Policy Implications*. Rutgers: The State University of New Jersey. [online]. online. Dostupné z: http://nepc.colorado.edu/files/PB-Barnett-EARLY-ED_FINAL.pdf
- BEČVÁŘOVÁ, Zuzana, 2003. *Současná mateřská škola a její řízení*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-537-7.
- FISHER, Robert, 2004. *Učíme děti myslet a učit se: praktický průvodce strategiemi vyučování*. 2. vyd. Překlad Karel Balcar. Praha: Portál. Pedagogická praxe. ISBN 80-7178-966-6.
- JEŘÁBEK, Hynek, 1993. *Úvod do sociologického výzkumu. Dot.* Praha: Karolinum. ISBN 80-7066-662-5.
- JEŘÁBEK, Hynek, 1992. *Metody terénního výzkumu 1*, s. 83 [online]. Dostupné z: http://www.antropoweb.cz/media//studijni_materialy/mtv1.doc. Viděno dne 5. 4. 2016.
- KOŽÁTKOVÁ, Soňa, 2014. *Dítě a mateřská škola: co by měli rodiče znát, učitelé respektovat a rozvíjet*. 2., rozš. a aktualiz. vyd. Praha: Grada. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-4435-3.
- KALOUS, Jaroslav, 2014. *Změna vzdělávacího paradigmatu. Česko hledá budoucnost, dílčí studie*. [online]. Dostupné z: <http://ceskohledabudoucnost.cz/index.php/cs/studie/dilci-studie/101-kalous-2>. Viděno dne 8. 5. 2016.
- MONTESSORI, Maria, 2012. *Tajuplné dětství*. Přeložil Jan VOLÍN. Praha: Triton, 2012. ISBN 978-80-7387-382-0.
- OPRAVILOVÁ, Eva, 2016. *Předškolní pedagogika*. Praha: Grada. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-5107-8.
- OPRAVILOVÁ, Eva a Jana UHLÍŘOVÁ, 2010. *Předškolní výchova v zrcadle pramenů I*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta. ISBN 978-80-7290-482-2.
- PRŮCHA, Jan (ed.), 2009. *Pedagogická encyklopedie*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-546-2.
- PRŮCHA, Jan, 2000. *Přehled pedagogiky: úvod do studia oboru*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-399-4.
- PRŮCHA, Jan, 2012. *Alternativní školy a inovace ve vzdělávání*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-7178-999-4.
- PRŮCHA, Jan, 2016. *Předškolní dítě a svět vzdělávání: přehled teorie, praxe a výzkumných poznatků*. Praha: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7552-323-5.
- SARIKAYA, Muammer a Eda COŞKUN. *A New Approach in Preschool Education: Social Entrepreneurship Education*. *Procedia - Social and Behavioral Sciences* [online]. 2015, 195, 888-894 [cit. 2017-01-15]. DOI: 10.1016/j.sbspro.2015.06.368. ISSN 18770428.

SMOLÍKOVÁ, Kateřina, 2004. *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání*. Praha: Výzkumný ústav pedagogický. Dostupný také z: http://www.vuppraha.cz/wp-content/uploads/2009/12/RVP_PV-2004.pdf. Viděno dne 2. 3. 2017.

ŠMELOVÁ, Eva, 2008. *Ohlédnutí do historie předškolní výchovy*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. Texty k distančnímu vzdělávání v rámci kombinovaného studia. ISBN 978-80-244-2238-1.

MŠMT, *Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky 2005*, In: MŠMT [online]. [cit. 2017-03-03]. Dostupné z:

<http://www.msmt.cz/dokumenty/dlouhodoby-zamer-vzdelavani-a-rozvoje-vzdelavaci-soustavy-ceske-republiky>

MŠMT, *Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky na období 2011- 2015*. In: MŠMT [online]. [cit. 2017-03-03]. Dostupné z:

<http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/dlouhodoby-zamer-vzdelavani-a-rozvoje-vzdelavaci-soustavy-1>

MŠMT, *Zpráva o vývoji českého školství po listopadu 1989 (v oblasti regionálního školství) Č.j.:25461/2009 – 20*, In: MŠMT [online]. [cit. 2017-03-03]. Dostupné z:

<http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/strategicke-a-koncepcni-dokumenty-cerven-2009>.

MŠMT, *Zpráva o vývoji českého regionálního školství od listopadu 1989* [online], In: . [cit. 2017-01-02]. Dostupné z:

<https://www.google.cz/search?q=zpr%C3%A1va+o+v%C3%BDvoji+od+roku+1989+mate%C5%99sk%C3%A9+%C5%A1koly&oq=zpr%C3%A1va+o+v%C3%BDvoji+od+roku+1989+mate%C5%99sk%C3%A9+%C5%A1koly&aqs=chrome.69i57.8770j0j7&sourceid=chrome&ie=UTF-8>.

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje výchovně vzdělávací soustavy v hl. m. Praze (2006 - 2010), *Informační server hlavního města Prahy* [online]. [cit. 2017-03-03].

Dostupné z: <http://skoly.praha.eu/Pro-verejnost/Dlouhodoby-zamer>

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje výchovně vzdělávací soustavy v hl. m. Praze 2008, *Informační server hlavního města Prahy* [online]. [cit. 2017-03-03]. Dostupné z:

<http://skoly.praha.eu/Pro-verejnost/Dlouhodoby-zamer>

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje výchovně vzdělávací soustavy v hl. m. Praze (2008 - 2012), *Informační server hlavního města Prahy* [online]. [cit. 2017-03-03].

Dostupné z: <http://skoly.praha.eu/Pro-verejnost/Dlouhodoby-zamer>

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje výchovně vzdělávací soustavy v hl. m. Praze (2012 - 2016), *Informační server hlavního města Prahy* [online]. [cit. 2017-03-03].

Dostupné z: <http://skoly.praha.eu/Pro-verejnost/Dlouhodoby-zamer>

Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v hlavním městě Praze 2001/2002 až 2014/15, *Informační server hlavního města Prahy* [online]. [cit. 2017-03-03]. Dostupné z:

<http://skoly.praha.eu/Pro-verejnost/Vyrocnizprava>

Zákony:

ČESKÁ REPUBLIKA, Zákon č. 561/2004, Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), In: *Sbírka zákonů*. ročník 2004, částka 190, číslo 561.

ČESKÁ REPUBLIKA, Zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, In: *Sbírka zákonů*. ročník 2000, částka 39, číslo 131.

ČESKÁ REPUBLIKA, Zákon č. 306/1999 Sb., o poskytování dotací soukromým školám, předškolním a školským zařízením, In: *Sbírka zákonů*. ročník 1999, částka 39, číslo 306.

ČESKÁ REPUBLIKA, Vyhláška č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání., In: *Sbírka zákonů*. ročník 2005, částka 4, číslo 14.

Nejvyšší správní soud - rozsudek jménem republiky 1 As 53/2011-109 ze dne 27. července 2011 [online], [cit. 2017-03-03]. Dostupné z:

http://www.nssoud.cz/files/SOUDNI_VYKON/2011/0019_1As__1300001_prevedeno.pdf

Webové zdroje:

Asociace lesních MŠ [online], [cit. 2017-03-03]. Dostupné z: <http://www.lesnims.cz>

Asociace waldorfských škol ČR [online], [cit. 2017-03-03]. Dostupné z: <http://www.iwaldorf.cz>

Asociace waldorfských mateřských škol ČR [online], [cit. 2017-03-03]. Dostupné z: <http://www.awms.cz/>

Alternativní školy [online], [cit. 2017-03-03]. Dostupné z: <http://www.alternativniskoly.cz>.

CZECH DALTON, O. S. [online], Brno [cit. 2017-03-03]. Dostupné z: <http://www.czechdalton.cz>

Český statistický úřad - Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy [online], [cit. 2017-03-03]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/ministerstvo-skolstvi-mladeze-a-telovychovy>

Český statistický úřad [online], [cit. 2017-03-03]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xa/administrativni-a-uzemni-cleneni-prahy>

Český statistický úřad [online], [cit. 2017-03-03]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xa/casova-rada-dlouhodoby-vyvoj-kraje-ve-vybranych-ukazatelich>

Členění Prahy: Vše o životě v Praze, Praha.cz [online]. [cit. 2017-03-03]. Dostupné z: <http://www.praha.cz/mesto-praha/cleneni-prahy>

Montessori ČR [online], Praha [cit. 2017-03-03]. Dostupné z: <http://www.montessoricr.cz/>

MŠMT, školství v regionech [online], [cit. 2017-03-03]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/statistika-skolstvi/skolstvi-v-regionech-do-roku-2010>

Rejstřík škol a školských zařízení, *MŠMT* [online], [cit. 2016-11-01]. Dostupné z: <http://rejskol.msmt.cz/>.

Statistické ročenky školství - výkonové ukazatele, pro jednotlivé roky 2005 – 2015, *MŠMT* [online], [cit. 2016-11-01]. Dostupné z: <http://toiler.uiv.cz/rocenka/rocenka.asp>

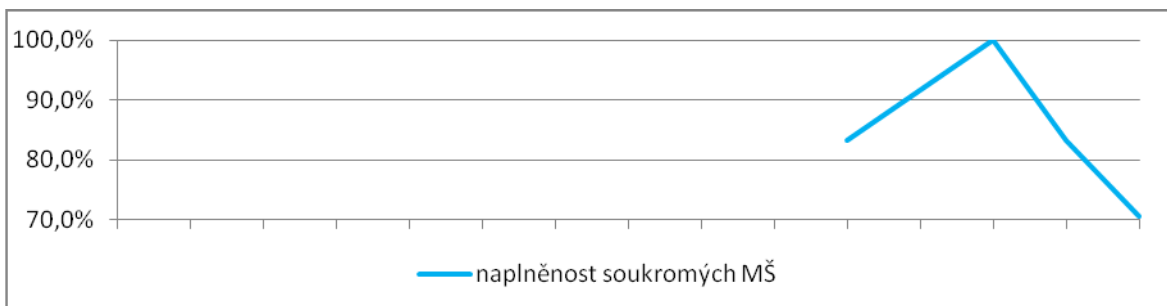
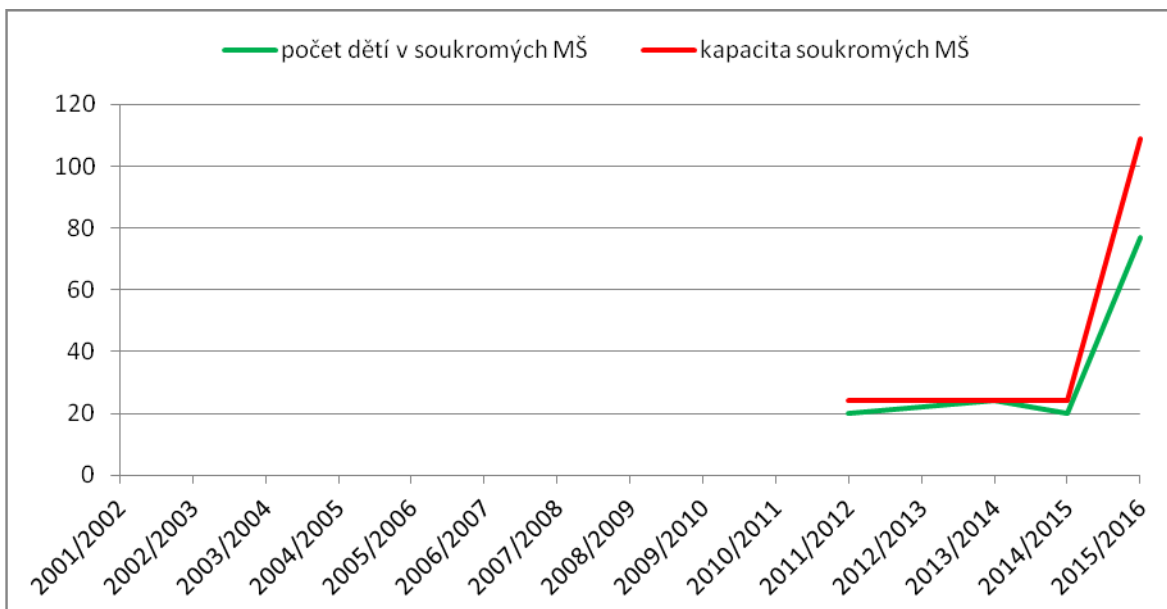
Základní údaje o školách v regionálním školství za období 1989/90 až 2012/13, *MŠMT* [online]. [cit. 2017-03-03]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/statistika-skolstvi/zakladni-udaje-o-skolach-v-regionalnim-skolstvi-za-obdobi>

SEZNAM PŘÍLOH

- Příloha č. 1 Vývoj mateřských škol soukromých zřizovatelů v obvodu Praha 1
- Příloha č. 2 Vývoj mateřských škol soukromých zřizovatelů v obvodu Praha 2
- Příloha č. 3 Vývoj mateřských škol soukromých zřizovatelů v obvodu Praha 3
- Příloha č. 4 Vývoj mateřských škol soukromých zřizovatelů v obvodu Praha 4
- Příloha č. 5 Vývoj mateřských škol soukromých zřizovatelů v obvodu Praha 5
- Příloha č. 6 Vývoj mateřských škol soukromých zřizovatelů v obvodu Praha 6
- Příloha č. 7 Vývoj mateřských škol soukromých zřizovatelů v obvodu Praha 7
- Příloha č. 8 Vývoj mateřských škol soukromých zřizovatelů v obvodu Praha 8
- Příloha č. 9 Vývoj mateřských škol soukromých zřizovatelů v obvodu Praha 9
- Příloha č. 10 Vývoj mateřských škol soukromých zřizovatelů v obvodu Praha 10
- Příloha č. 11 Souhrnná tabulka dat z rejstříku škol a školských zařízení
a výkonových výkazů MŠMT (Příloha je na disku CD)
- Příloha č. 12 Dotazník
- Příloha č. 13 Odpovědi respondentů dotazníku (Příloha je na disku CD)

PŘÍLOHA Č. 1

Vývoj mateřských škol soukromých zřizovatelů v obvodu Praha 1

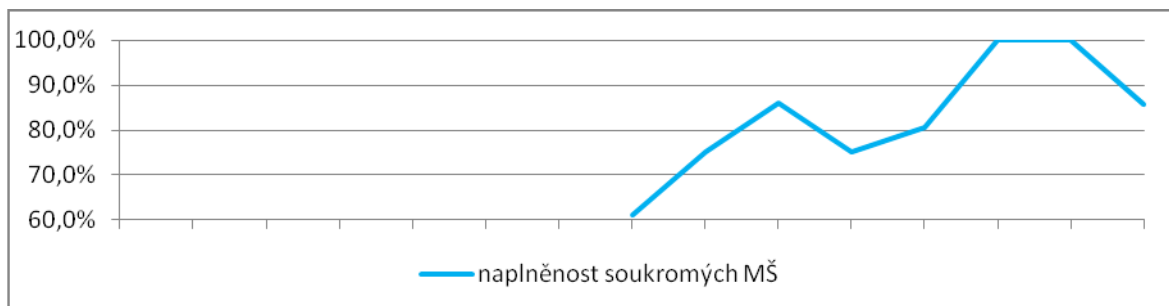
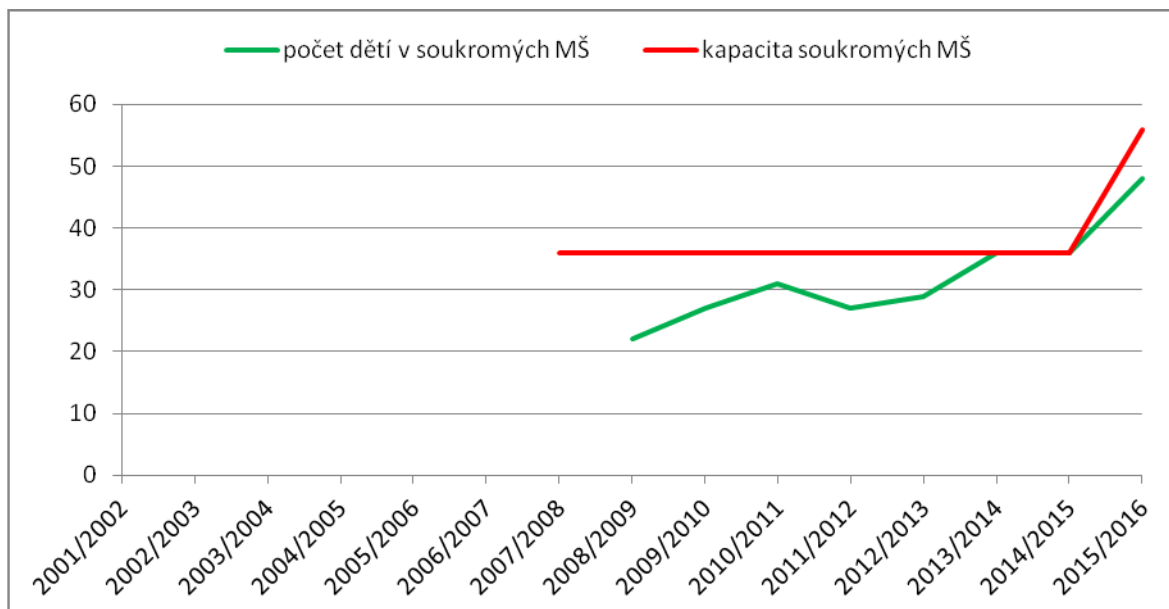

OBVOD PRAHA 1 / školní rok	2001/2002	2002/2003	2003/2004	2004/2005	2005/2006	2006/2007	2007/2008	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016
počet míst výkonu											1	1	1	1	4
počet dětí v soukromých MŠ											20	22	24	20	77
kapacita soukromých MŠ											24	24	24	24	109
naplněnost soukromých MŠ											83,3%	91,7%	100,0%	83,3%	70,6%

Zdroj: Příloha č. 11, vlastní zpracování

PŘÍLOHA Č. 2

Vývoj mateřských škol soukromých zřizovatelů v obvodu Praha 2

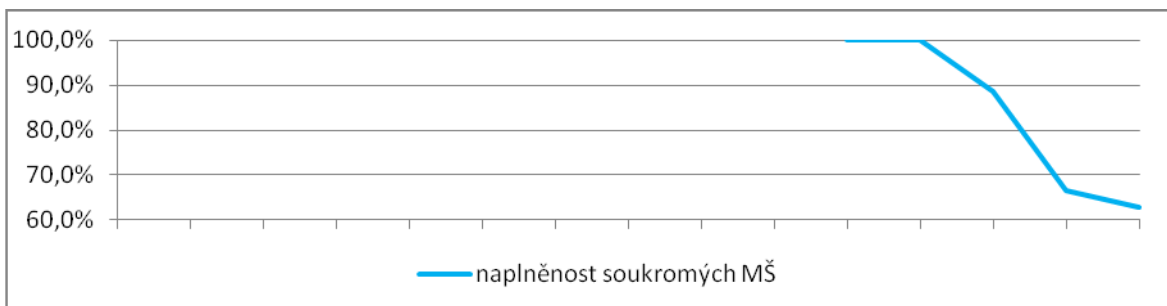
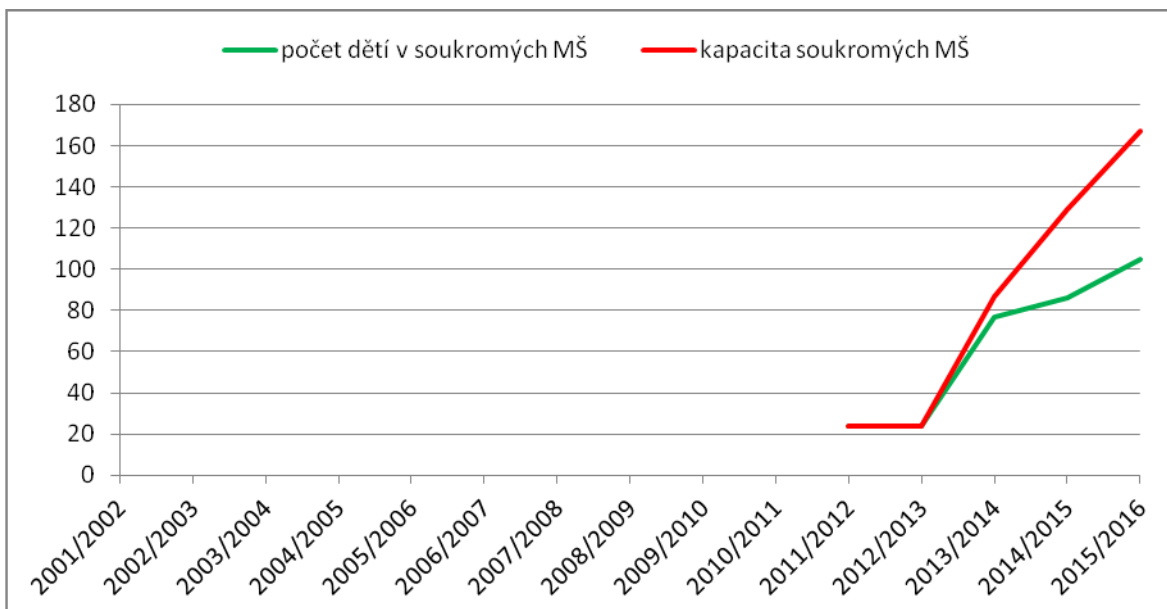
OBVOD PRAHA 2 / školní rok	2001/2002	2002/2003	2003/2004	2004/2005	2005/2006	2006/2007	2007/2008	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016
počet míst výkonu								1	1	1	1	1	1	1	2
počet dětí v soukromých MŠ								22	27	31	27	29	36	36	48
kapacita soukromých MŠ							36	36	36	36	36	36	36	36	56
naplněnost soukromých MŠ							61,1%	75,0%	86,1%	75,0%	80,6%	100,0%	100,0%	100,0%	85,7%

Zdroj: Příloha č. 11, vlastní zpracování

PŘÍLOHA Č. 3

Vývoj mateřských škol soukromých zřizovatelů v obvodu Praha 3

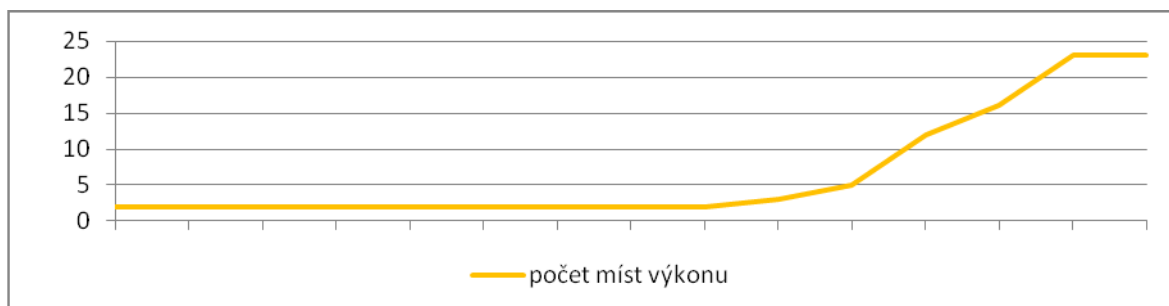
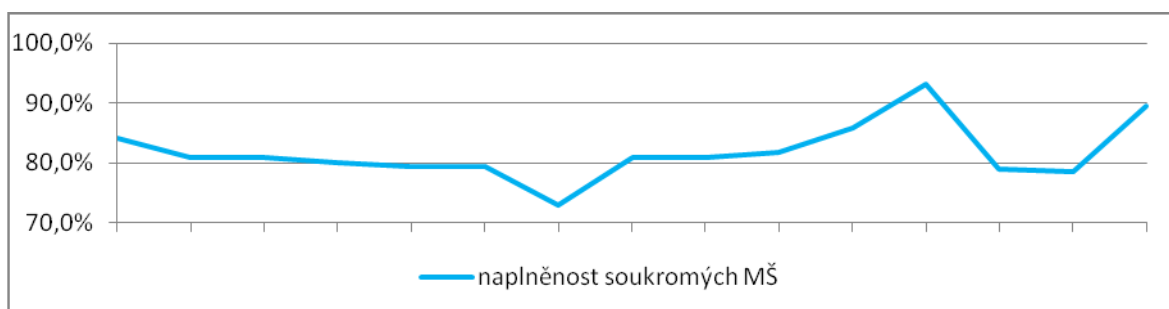
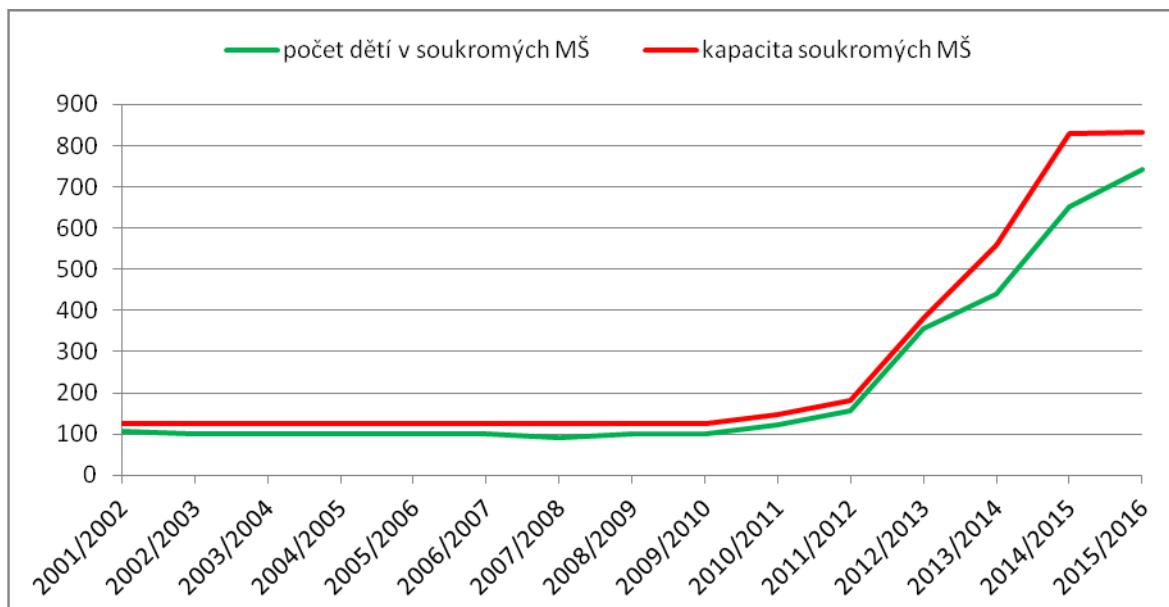

OBVOD PRAHA 3 / školní rok	2001/2002	2002/2003	2003/2004	2004/2005	2005/2006	2006/2007	2007/2008	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016
počet míst výkonu											1	1	3	4	6
počet dětí v soukromých MŠ											24	24	77	86	105
kapacita soukromých MŠ											24	24	87	129	167
naplněnost soukromých MŠ											100,0%	100,0%	88,5%	66,7%	62,9%

Zdroj: Příloha č. 11, vlastní zpracování

PŘÍLOHA Č. 4

Vývoj mateřských škol soukromých zřizovatelů v obvodu Praha 4

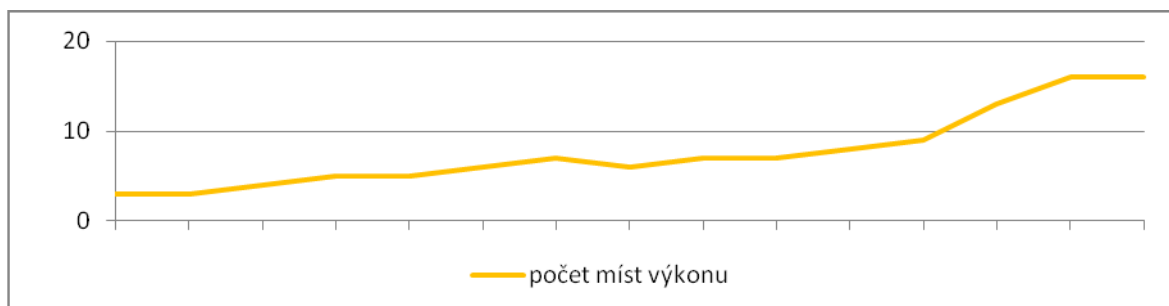
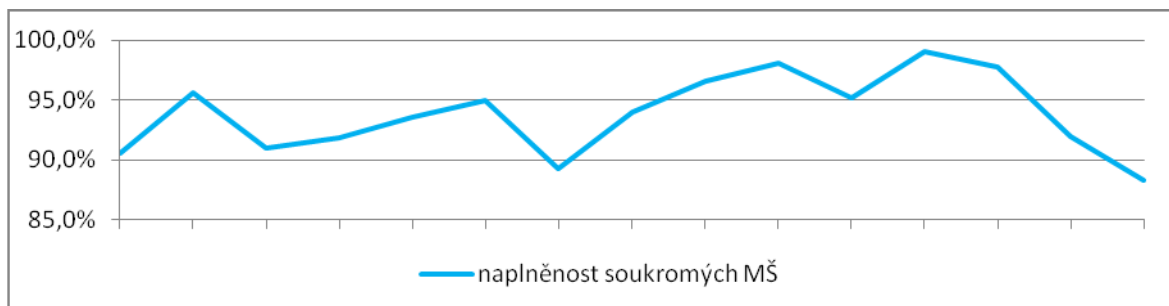
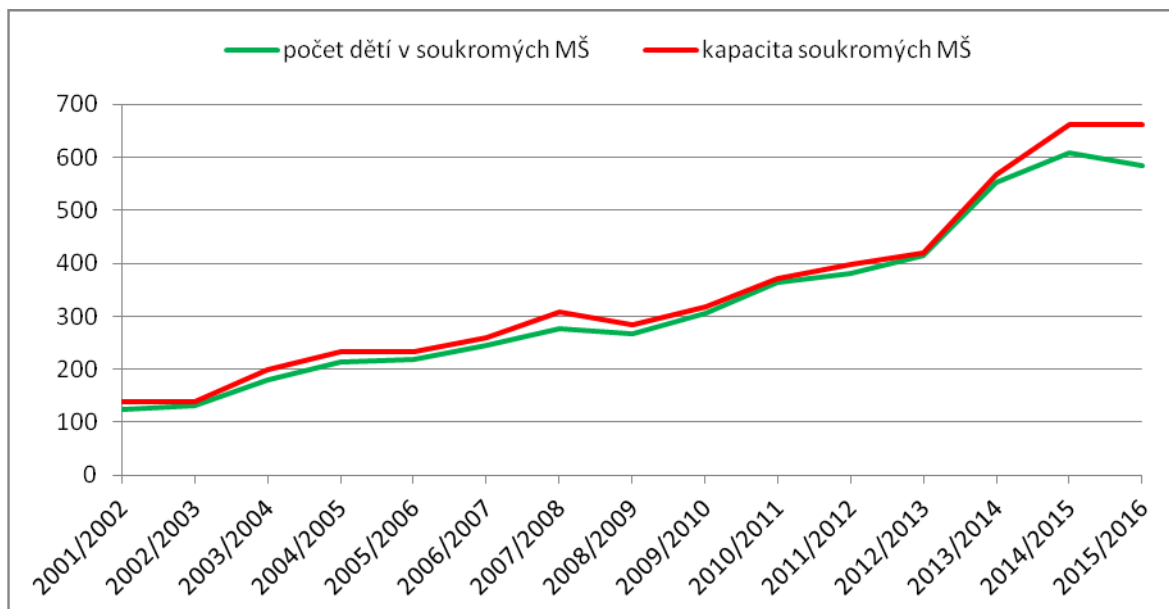

OBVOD PRAHA 4 / školní rok	2001/2002	2002/2003	2003/2004	2004/2005	2005/2006	2006/2007	2007/2008	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016
počet míst výkonu	2	2	2	2	2	2	2	2	2	3	5	12	16	23	23
počet dětí v soukromých MŠ	106	102	102	101	100	100	92	102	102	121	157	356	441	652	743
kapacita soukromých MŠ	126	126	126	126	126	126	126	126	126	148	183	382	558	829	831
naplněnost soukromých MŠ	84,1%	81,0%	81,0%	80,2%	79,4%	79,4%	73,0%	81,0%	81,0%	81,8%	85,8%	93,2%	79,0%	78,6%	89,4%

Zdroj: Příloha č. 11, vlastní zpracování

PŘÍLOHA Č. 5

Vývoj mateřských škol soukromých zřizovatelů v obvodu Praha 5

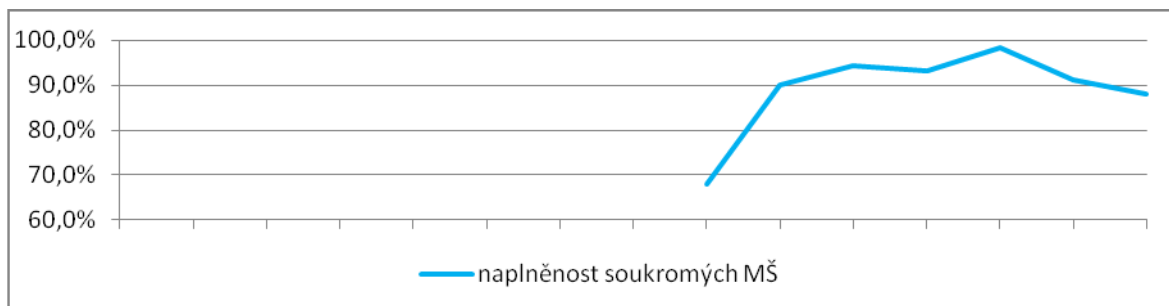
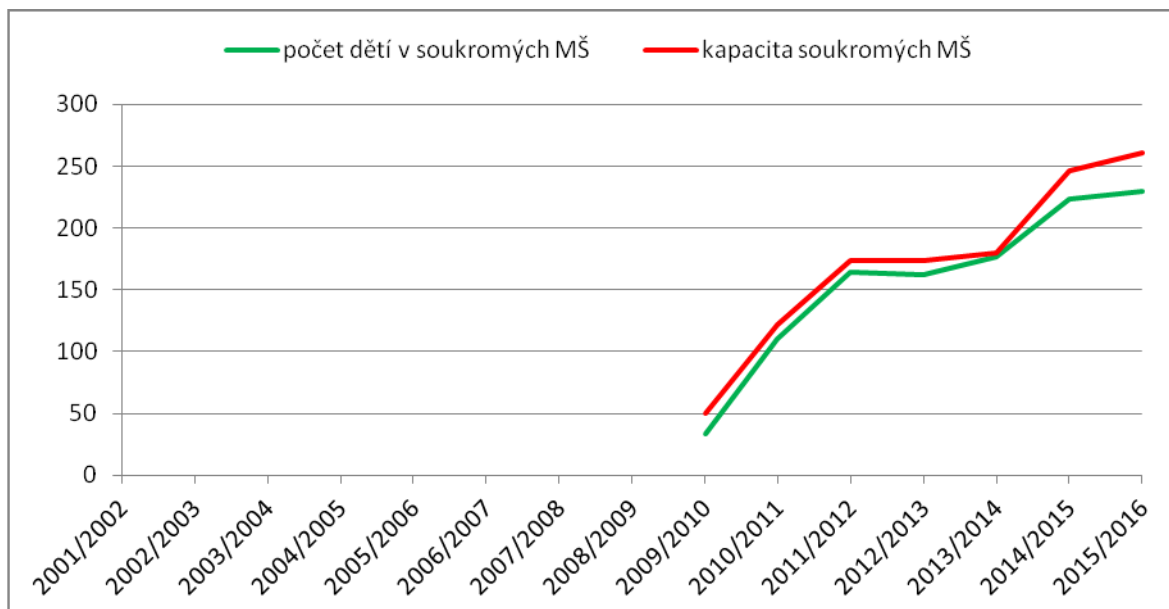

OBVOD PRAHA 5 / školní rok	2001/2002	2002/2003	2003/2004	2004/2005	2005/2006	2006/2007	2007/2008	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016
počet míst výkonu	3	3	4	5	5	6	7	6	7	7	8	9	13	16	16
počet dětí v soukromých MŠ	125	132	181	215	219	246	276	267	306	365	380	415	554	608	584
kapacita soukromých MŠ	138	138	199	234	234	259	309	284	317	372	399	419	567	661	661
naplněnost soukromých MŠ	90,6%	95,7%	91,0%	91,9%	93,6%	95,0%	89,3%	94,0%	96,5%	98,1%	95,2%	99,0%	97,7%	92,0%	88,4%

Zdroj: Příloha č. 11, vlastní zpracování

PŘÍLOHA Č. 6

Vývoj mateřských škol soukromých zřizovatelů v obvodu Praha 6

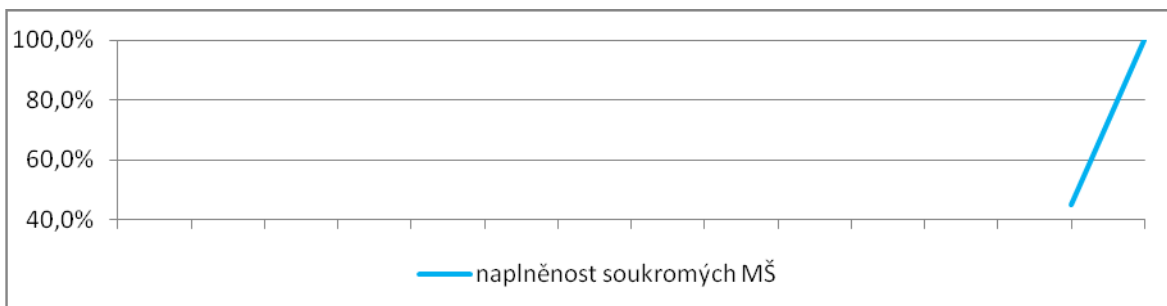
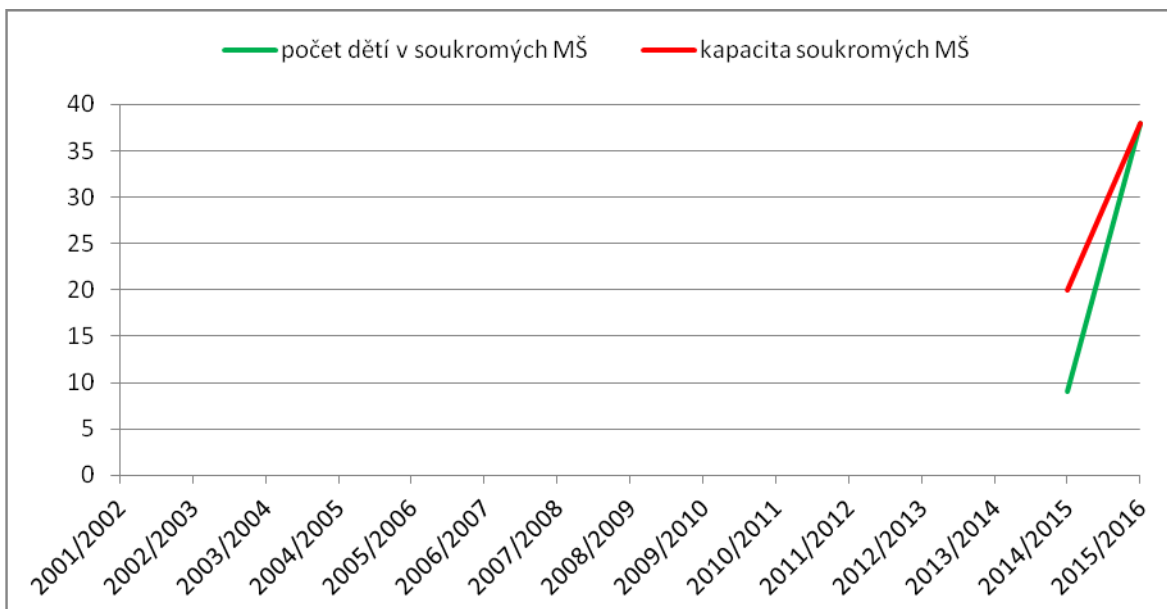

OBVOD PRAHA 6 / školní rok	2001/2002	2002/2003	2003/2004	2004/2005	2005/2006	2006/2007	2007/2008	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016
počet míst výkonu									1	3	4	4	4	6	6
počet dětí v soukromých MŠ									34	110	164	162	177	224	230
kapacita soukromých MŠ									50	122	174	174	180	246	261
naplněnost soukromých MŠ									68,0%	90,2%	94,3%	93,1%	98,3%	91,1%	88,1%

Zdroj: Příloha č. 11, vlastní zpracování

PŘÍLOHA Č. 7

Vývoj mateřských škol soukromých zřizovatelů v obvodu Praha 7

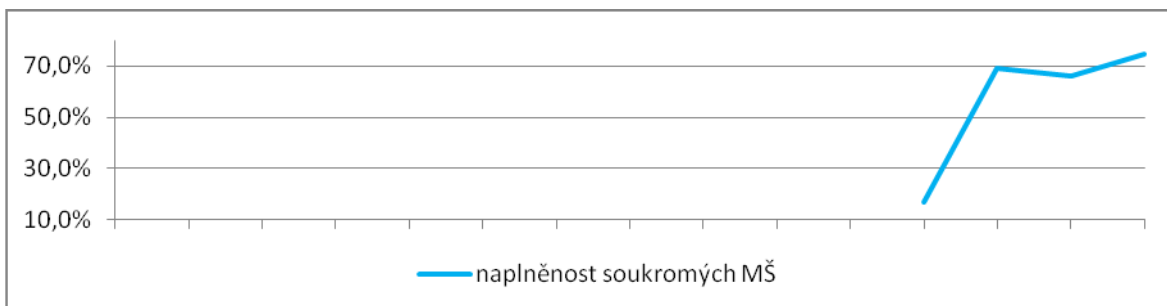
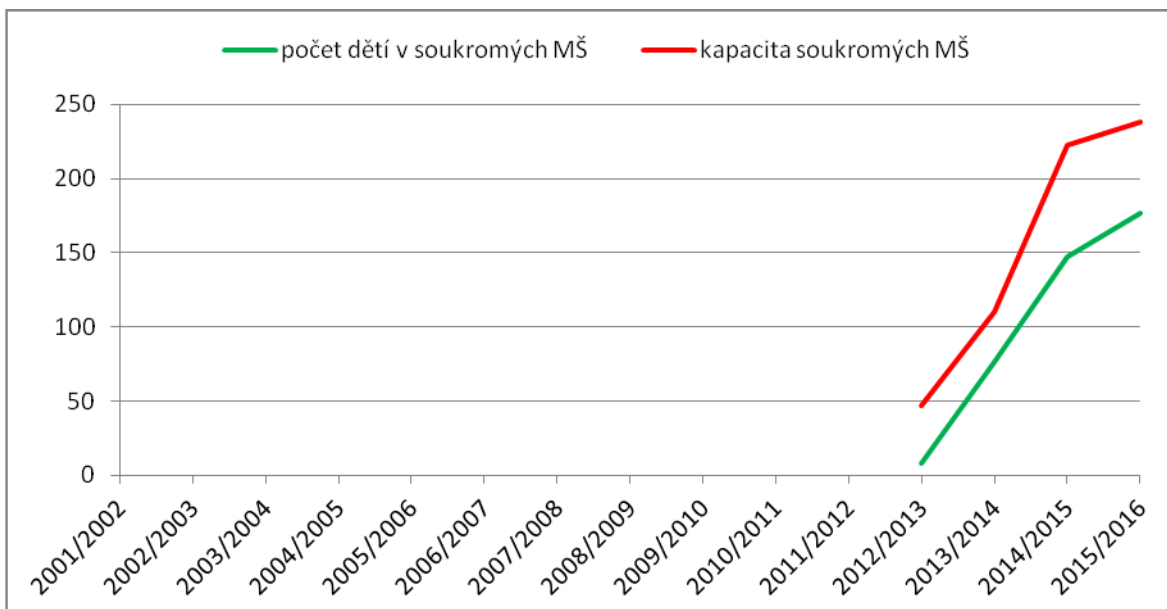

OBVOD PRAHA 7 / školní rok	2001/2002	2002/2003	2003/2004	2004/2005	2005/2006	2006/2007	2007/2008	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016
počet míst výkonu														1	2
počet dětí v soukromých MŠ														9	38
kapacita soukromých MŠ														20	38
naplněnost soukromých MŠ														45,0%	100,0%

Zdroj: Příloha č. 11, vlastní zpracování

PŘÍLOHA Č. 8

Vývoj mateřských škol soukromých zřizovatelů v obvodu Praha 8

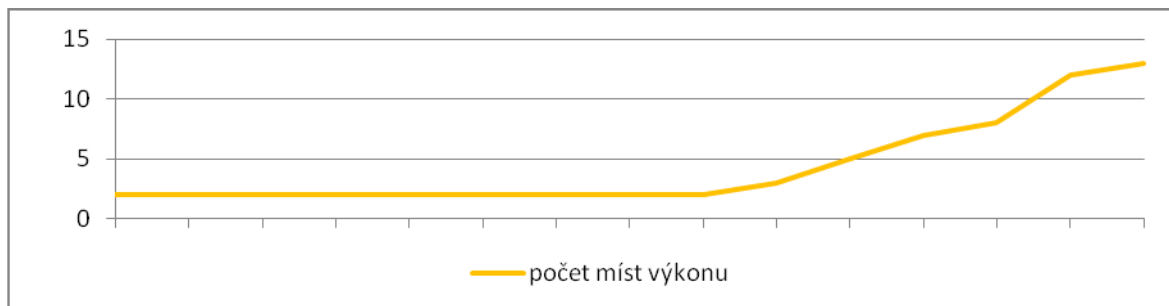
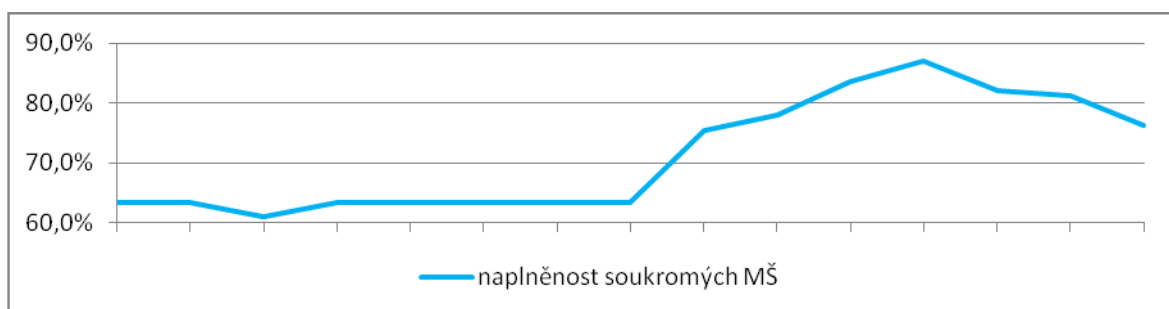
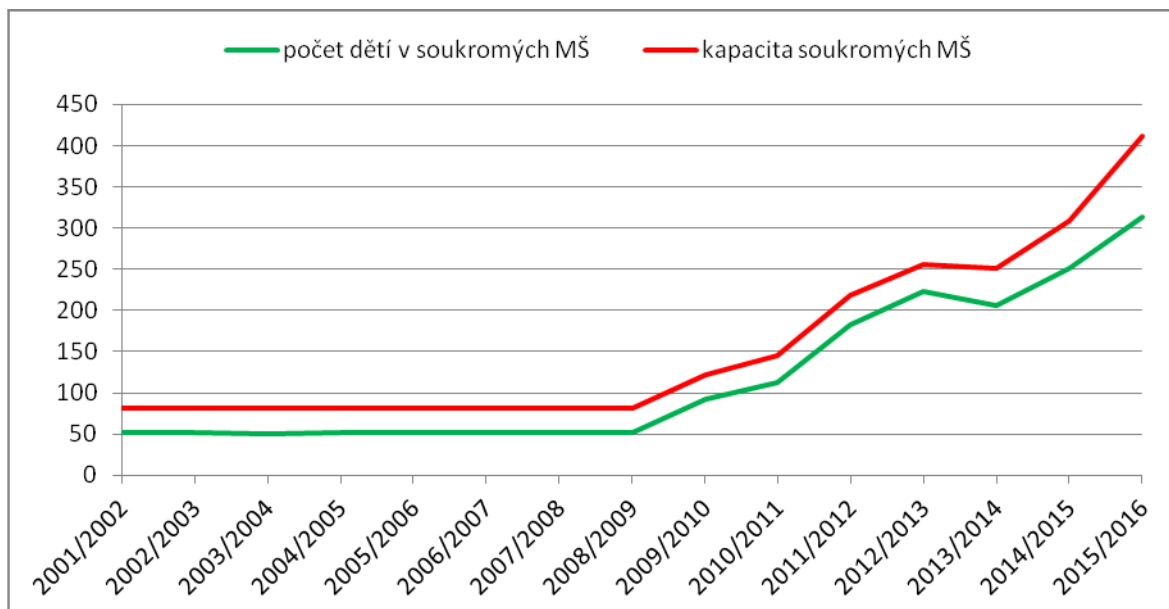

OBVOD PRAHA 8 / školní rok	2001/2002	2002/2003	2003/2004	2004/2005	2005/2006	2006/2007	2007/2008	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016
počet míst výkonu												1	3	7	9
počet dětí v soukromých MŠ												8	76	147	177
kapacita soukromých MŠ												47	110	223	238
naplněnost soukromých MŠ												17,0%	69,1%	65,9%	74,4%

Zdroj: Příloha č. 11, vlastní zpracování

PŘÍLOHA Č. 9

Vývoj mateřských škol soukromých zřizovatelů v obvodu Praha 9

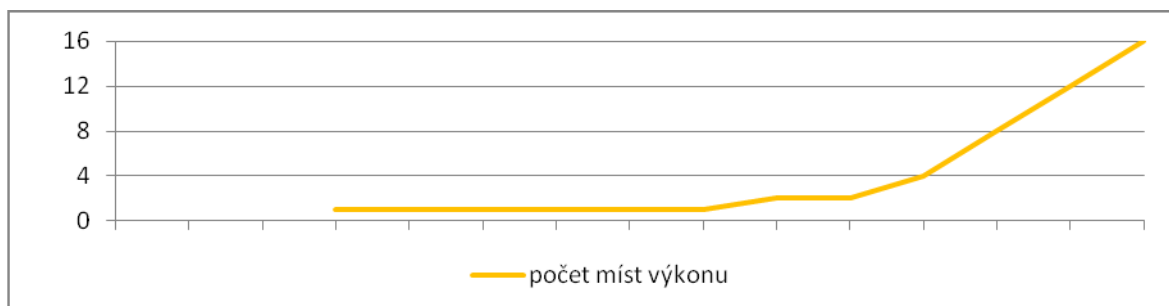
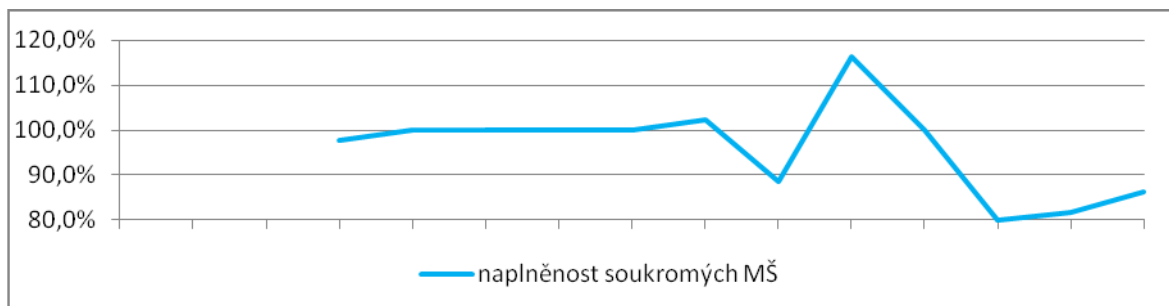
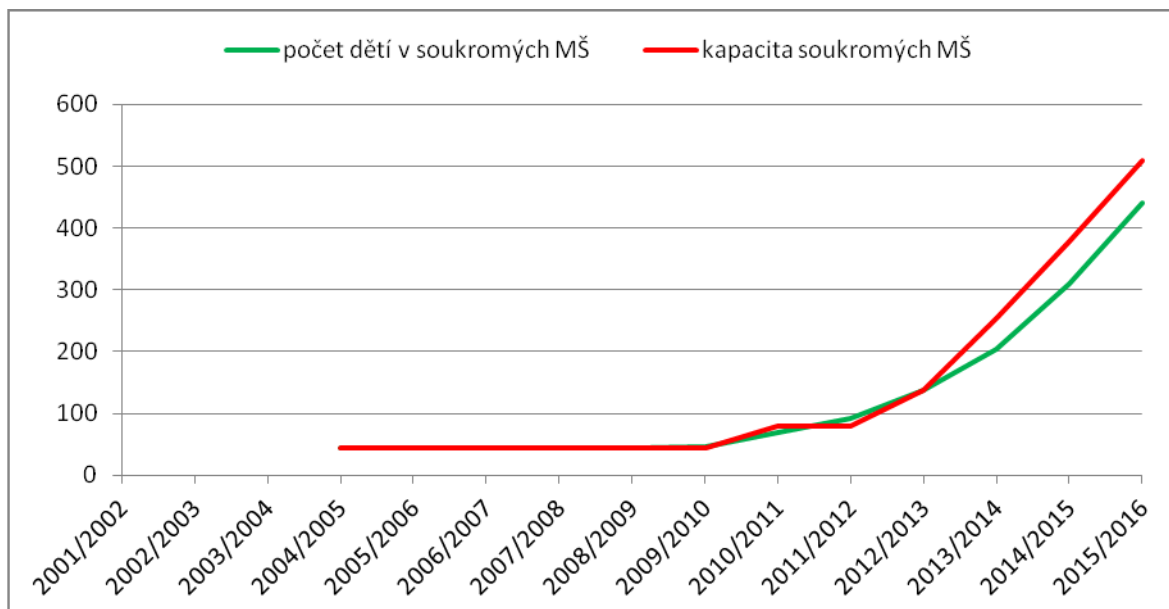

OBVOD PRAHA 9 / školní rok	2001/2002	2002/2003	2003/2004	2004/2005	2005/2006	2006/2007	2007/2008	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016
počet míst výkonu	2	2	2	2	2	2	2	2	2	3	5	7	8	12	13
počet dětí v soukromých MŠ	52	52	50	52	52	52	52	52	92	113	183	223	206	251	314
kapacita soukromých MŠ	82	82	82	82	82	82	82	82	122	145	219	256	251	309	412
naplněnost soukromých MŠ	63,4%	63,4%	61,0%	63,4%	63,4%	63,4%	63,4%	63,4%	75,4%	77,9%	83,6%	87,1%	82,1%	81,2%	76,2%

Zdroj: Příloha č. 11, vlastní zpracování

PŘÍLOHA Č. 10

Vývoj mateřských škol soukromých zřizovatelů v obvodu Praha 10

OBVOD PRAHA 10 / školní rok	2001/2002	2002/2003	2003/2004	2004/2005	2005/2006	2006/2007	2007/2008	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016
počet míst výkonu			1	1	1	1	1	1	1	2	2	4	8	12	16
počet dětí v soukromých MŠ			44	45	45	45	45	45	46	70	92	137	203	310	440
kapacita soukromých MŠ			45	45	45	45	45	45	45	79	79	137	254	379	510
naplněnost soukromých MŠ			97,8%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	102,2%	88,6%	116,5%	100,0%	79,9%	81,8%	86,3%

Zdroj: Příloha č. 11, vlastní zpracování

PŘÍLOHA Č. 11

Souhrnná tabulka dat z rejstříku škol a školských zařízení a výkonových výkazů MŠMT

Příloha je na disku CD.

Název (práv. osoba)	Ulice	Č	Č	PS	Místo	IČO	zahájení činnost	zápis do RŠ	ukon /vym
1. Slovanská mateřská škola	Běhounkova	2300		15800	Praha 5	71340777	1. 9. 2006	1. 9. 2006	1. 9.
Anglicko - česká mateřská škola YMCA	Na Poříčí	1041	12	11000	Praha 1	4016203	1. 9. 2015	17. 3. 2015	
BabyCare mateřská škola s.r.o.	Formanská	296		14900	Praha 4	27631451	1. 9. 2012	1. 12. 2011	
Bilingvální mateřská škola pro sluchově postižené s.r.o.	Hábova	1571	22	15500	Praha 5	25143701	1. 9. 1996	1. 1. 2005	
CP Sigma s.r.o.	Na dolnici	1247	2a	15500	Praha 5	24191876	1. 9. 2014	19. 12. 2013	
Dětské integrační centrum a mateřská škola, s.r.o.	Hurbanova	1285	14	14200	Praha 4	25703773	1. 9. 2000	1. 1. 2005	
Domeček Mateřská škola s.r.o.	Herdovská	806		19800	Praha 9	29153565	1. 9. 2015	1. 9. 2015	
Ekocentrum Podhoubí a Ekoškola Rozárka, mateřská škola, z. ú.	Pod Jiráskovou čtvrtí	1769	6	14700	Praha 4	26987902	1. 9. 2015	31. 8. 2015	
Firemní školky - Mateřská škola s.r.o.	náměstí Prezidenta Masaryka	106		14800	Praha 4	24800571	1. 9. 2015	10. 12. 2014	
FUTURUM FAMILY a BENJAMINEK mateřská škola o.p.s.	Hausmannova	3003	9	14300	Praha 4	66000262	1. 9. 2014	16. 5. 2014	
IMSP - mateřská škola a základní škola,	Hrudičková	2107	16	14800	Praha 4 - P.	27374287	1. 9. 2005	1. 9. 2012	15. 9.

Zdroj: Rejstřík škol a školských zařízení, Výkonové výkazy MŠMT, vlastní zpracování

PŘÍLOHA Č. 12

Dotazník (šetření bylo provedeno v období od 1. 10. do 30. 10. 2016)

Mateřské školy soukromých zřizovatelů na území hl. m. Prahy - stav k 30. 9. 2015

Vyplněním dotazníku přispějete ke zpracování diplomové práce týkající se vývoje soukromých mateřských škol na území hl. m. Prahy v letech 2001 - 2015. Dotazník obsahuje 20 otázek. Všechna pole jsou povinná. Děkuji za spolupráci.

1. Název mateřské školy: ...
2. MŠ je: (*Označte jen jednu možnost.*)
  - jednodruhová škola (pouze MŠ)
  - vícedruhová škola (např. MŠ a ZŠ)
3. Sídlo MŠ se nachází v městském obvodu: (*Označte jen jednu možnost.*)
  - Praha 1 ... Praha 10
4. MŠ provozuje činnost (i více městských obvodů): (*Zaškrtněte všechny platné možnosti.*)
  - Praha 1 ... Praha 10
5. Kapacita MŠ v Rejstříku škol a školských zařízení: ...
6. Případná změna kapacity MŠ v průběhu existence
(pokud ano, uveďte, zda se jednalo o snížení či zvýšení a o kolik): ...
7. Počet dětí k 30. 9. 2015: ...
8. Počet pedagogů k 30. 9. 2015: ...
9. Počet tříd k 30. 9. 2015: ...
10. Vaše MŠ byla založena v roce: ...
11. Rok zápisu MŠ do Rejstříku škol a školských zařízení: ...
12. Důvodem k založení MŠ bylo: (*Zaškrtněte všechny platné možnosti.*)
  - seberealizace
  - podnikatelský záměr příležitost
na trhu
  - řešení nedostatku míst v MŠ z pohledu rodiče
  - firemní školka
  - jiné

13. Důvody pro výběr lokality v Praze: ...
14. MŠ vykonává činnost: *(Označte jen jednu možnost.)*
- ve vlastním objektu
  - v pronajatém či vypůjčeném objektu
  - jiné
15. Výše školného (rozumí se za celodenní pobyt/měsíc bez stravy):
(Označte jen jednu možnost.)
- do 3 000 Kč
  - 3001 až 6 000 Kč
  - 6 001 až 10 000 Kč
  - 10 001 až 15 000 Kč
  - 15 001 Kč a více
16. MŠ pobírá dotace podle zákona 306/1999 Sb.: *(Zaškrtněte všechny platné možnosti.)*
- základní
  - zvýšenou
  - nepobírá (uved'te důvod níže do "jiné")
  - jiné
17. Směr ŠVP MŠ: *(Označte jen jednu možnost.)*
- běžný
  - Montessori MŠ
  - Waldorfská MŠ
  - Daltonská MŠ
  - Začít spolu
  - Zdravá MŠ
  - Lesní MŠ
  - jiné
18. Co dalšího nabízí MŠ?
(např. jazyky, kroužky, provozní doba, doprava dětí a jiné vypište) ...
19. Existoval v minulosti MŠ důvod pro přehodnocení jejího směřování/fungování?
(změna ŠVP, majitele atd.) ...
20. Vize fungování MŠ do budoucnosti
(např. zařazení dalšího druhu školy ZŠ, navýšení kapacity, úprava ŠVP atd.): ...
- Zdroj: vlastní zpracování

PŘÍLOHA Č. 13

Odovědi respondentů dotazníku

Příloha je na disku CD.

DOTAZNÍK - Mateřské školy soukromých zřizovatelů na území hl. m. Prahy - stav k 30. 9. 2015

čas vyplnění	název mateřské školy	typ MŠ	sídlo MŠ	MŠ provozuje činnost	kapacita MŠ v RŠ	změna kapacity	počet dětí k 30. 9. 2015
04.10.2016	Mateřská škola Sluníčka Hostivař s.r.o.	jednodruhová škola	Praha 10	Praha 10	17	ne	17 dětí
13.10.2016	Mateřská škola Písnicka, o.p.s.	jednodruhová škola	Praha 10	Praha 10	15	ne	9
04.10.2016	Soukromá mateřská škola Pod buky, s.r.o.	jednodruhová škola	Praha 10	Praha 10	24	ne	11
13.10.2016	International Montessori School of Prague, mateřská škola	vícedruhová škola	Praha 2	Praha 4	75	zvýšení o 25	51
04.10.2016	Mateřská škola Paleček o.p.s.	jednodruhová škola	Praha 3	Praha 3	45	zvýšení	35
04.10.2016	Mateřská škola a základní škola BEEHIVE s.r.o.	vícedruhová škola	Praha 3	Praha 3	36	zvýšení	36
04.10.2016	Dětské integrační centrum a mateřská škola, s.r.o.	jednodruhová škola	Praha 4	Praha 5, Praha 6,	120	zvýšení o 18	95
04.10.2016	Mateřská škola Beránek, š.p.o.	jednodruhová škola	Praha 4	Praha 4	30	zvýšení o 10	30
13.10.2016	Mateřská škola MAMA s.r.o.	jednodruhová škola	Praha 4	Praha 10	80	ne	50
13.10.2016	Modrý klíč - ZŠ speciální a mateřská škola speciální, c	vícedruhová škola	Praha 4	Praha 4	6	ne	6
04.10.2016	Mateřská škola "Písnický domeček" s.r.o.	jednodruhová škola	Praha 4	Praha 4	15	ne	15
13.10.2016	Royal kindergarten mateřská škola s.r.o.	jednodruhová škola	Praha 4	Praha 5	59	2x navýšení, o 20 a o 10	49
13.10.2016	Mateřská škola a Základní škola U vrbiček s.r.o.	vícedruhová škola	Praha 4	Praha 4	20	ne	20
13.10.2016	Mateřská škola Začít spolu s.r.o.	jednodruhová škola	Praha 5	Praha 5, Praha 6	50	ne	50
06.10.2016	Mateřská škola V Úvalu o.p.s.	jednodruhová škola	Praha 5	Praha 5	35	ne	35
13.10.2016	Soukromá mateřská škola "KORÁLEK", spol. s r.o.	jednodruhová škola	Praha 5	Praha 5	131	ne	131
04.10.2016	Veselá školka – Mateřská škola Stodůlky s.r.o.	jednodruhová škola	Praha 5	Praha 5	30	ne	30
11.10.2016	Mateřská škola Bambino s.r.o.	jednodruhová škola	Praha 6	Praha 2	100	zvýšení o 55 - druhá pobočka	100
07.10.2016	Mateřská škola HVĚZDA, s.r.o.	jednodruhová škola	Praha 6	Praha 6	30	zvýšení o 10	23
04.10.2016	Mateřská škola b fresh s.r.o.	jednodruhová škola	Praha 6	Praha 2, Praha 3, Pra	38	ne	38
18.10.2016	SmartFox Education - mateřská škola s.r.o.	jednodruhová škola	Praha 6	Praha 5	40	zvýšení o 25	28
05.10.2016	Univerzitní základní škola a mateřská škola Lvičata, š	vícedruhová škola	Praha 6	Praha 3, Praha 6	75	zvýšení	71
13.10.2016	Střížkov - mateřská škola, s.r.o.	jednodruhová škola	Praha 7	Praha 9	18	ne	18
06.10.2016	Mateřská škola Klárka s.r.o.	jednodruhová škola	Praha 7	Praha 7	20	ne	20
13.10.2016	Mateřská škola při Národním ústavu pro autismus (M	jednodruhová škola	Praha 8	Praha 8	12	ne	9
13.10.2016	Mateřská škola Motýl s.r.o.	jednodruhová škola	Praha 8	Praha 8	20	ne	20
13.10.2016	Mateřská škola Trojská labuť s.r.o.	jednodruhová škola	Praha 8	Praha 4	60	zvýšení o 30	60
04.10.2016	Mateřská škola Nademlejnská, s.r.o.	jednodruhová škola	Praha 9	Praha 9	42	ne	25
17.10.2016	Mateřská škola Pro-Family s.r.o.	jednodruhová škola	Praha 9	Praha 4, Praha 9	241	zvýšení z 35 postupně na 214	203

Zdroj: vlastní zpracování